

Boka om Trøa og min oppvekst der

Gunnar O. Engelsåstrø

September 2014

FORORD	8
KAPITTEL 1 SLEKTENE OG GÅRDEN.....	10
1.1 OPPRINNELSEN TIL NAVNET	10
1.2 GENERASJONENE PÅ TRØA.	12
1.2.1 1. generasjon. Ole Larsen Engelsåstrøen og Giertru Johnsdatter. 1815 – 1832 17 år.....	13
1.2.2 2. generasjon. John Olsen og Marith Olsdatter/Magnhild Johnsdatter Herjuaune. 1832 – 1863: 31 år.....	13
1.2.3 3. generasjon. Ole Andreas Johnsen og Magnhild Olsdatter Meuglen. 1863–1908: 45 år.	16
1.2.4 4. generasjon. John Olsen (Befal) og Serine Olsdatter Greistad. 1908 – 1923: 15 år	27
1.2.5 5. generasjon. Olaf Engelsåstrø og Gudrun Ovedie Lund. 1923 – 1950: 27 år	28
1.2.6 6. Generasjon. Martin Andreas Engelsåstrø og Sevrine Elisabeth Sæther. 1950–1983: 33 år	30
1.2.7 7.Generasjon. Erling Engelsåstrø og Ingrid Haseth 1983 -	31
1.3 HUSMANNSPASS UNDER TRØA - TRØMYREN?	34
1.4 BYGNINGENE PÅ GÅRDEN.....	34
1.4.1 De gamle bygningene	34
1.4.2 De nye bygningene	38
KAPITTEL 2 ARBEIDET PÅ GÅRDEN	40
2.1 NYDYR KING – HOLDE JORDA I ORDEN	40
2.2. ONNEARBEID	41
2.2.1 Våronna	41
2.2.2 Slåttonna eller bare slåtten	43
2.2.3 Høyonna	46
2.2.4 Korninnhøsting	50
2.2.5 Potetdyrking og potetonna	52
2.2.6 Annen innhøsting - turnips.....	54

2.3 FJØSET	54
2.4 SLAKTING.....	57
2.5 HESTENE	58
2.6 BRØYTING.....	59
2.7 SKOGSDRIFT	60
2.8 BYGGING OG SNEKRING.....	62
2.8 PRODUKSJON AV IS – ISSAGING.....	64
2.9 REVEFARMEN	65
2.10 DAGSRYTMEN PÅ GÅRDEN	66
2.11 TRAKTOREN KOMMER	67
2.12 ANDRE MASKINER.....	68
KAPITTEL 3 FRITID	69
3.1 TELTTUR	69
3.2 SKITURER.....	70
4.3 MOTORSYKKELTURER.....	75
4.4 FISKE OG JAKT	76
4.4 BÅTTURER.....	79
KAPITTEL 4 LUNDSLEKTA.....	81
4.1 STARTEN	81
4.1.1 Henrich Andersen og Oline Marie Dahl	81
4.2 HENRIK MARIUS LUND (1861–1940)	84
Karl Joachim Lund.....	85
FØRSTE KONE: PAULINE PETTERSEN (1870–1903)	85
4.2.1 Ragna Henriette Lund (1891 – 1914) og Reidar Wedø (1891 – 1971)	85
4.2.3 Borghild Helene Lund (1893 – 1958).....	86

4.2.4 Gudrun Ovedide (1895 – 1963) og Karl Olaf Engelsåstrø.....	87
4.2.5 Dagrun Lund	87
ANDRE KONE: OLINE SÆTHER (1880 – 1964).....	88
4.2.6 Helge Lund (1910 – 1958).....	90
4.2.7 Magnhild Lund (1912 - ?) og Lars Haugen (1908 -1982)	91
4.2.8 Oscar Lund (1918 - ?) og Petra Husby (1922 - ?)	92
4.3 KARL EDVARD LUND (1872 – 1951) OG INGEBORG TALLAKSEN (1884 – 1969)	93
4.4 JØRGINE HELENE LUND (1877 – 1964) ANTON LUND (1878 – 1974)	96
4.4.1 Margot Oline Lund (1912 - 2003)	97
4.5 JOHAN ODIN LUND (1958 – 1923) OG PETRONELLA KARLSEN (1863 – 1964).....	99
4.5.1 Ruth Gunlaug Lund (1907 - 1991) og Rolf Berg (1911 - ?)	100
4.6 SLEKTSTEVNER FOR LUNDSLEKTA	102
KAPITTEL 5 FOLK I TILKNYTNING TIL TRØA - I	103
5.1 ANNE MARTHA OLSDATTER ENGELSÅSTRØEN (1867 - ?).....	104
5.2 OLE JOHNSEN ENGELSÅS (1887 – 1966) KASPARA BERGLJOT JOHANSEN (1884 – 1965)	105
Ottar Kristian Engelsås (1916 – 1983) Emma (1920 - 2008)	108
5.3 KARL OLAF ENGELSÅSTRØ (1896 – 1973) OG GUDRUN OVEDIE LUND (1895 – 1963).....	111
Karl Olaf	111
Gudrun Ovedie	112
5.4 MARTIN ANDREAS ENGELSÅSTRØ (1917- 2005) OG SEVRINE ELISABETH SÆTHER (1916 – 1999)	114
5.4.1 Martin Andreas.....	114
5.5.2 Sevrine Elisabeth	117
5.5 SOLVEIG JOHANNE ENGELSÅSTRØ (1925 – 1955) SNORRE BERG ()	122
5.6 GUNVOR ENGELSÅSTRØ (1935)	129
5.7 JOHN HENRIK ENGELSÅSTRØ (1936 -) OG INGEBORG LIUM (1942 -)	129

5.8 4 GENERASJONER PÅ TRØA.....	132
KAPITTEL 6 FOLK I TILKNYTNING TIL TRØA II	134
6.1 MARTIN OG SEVRINE VAR I SLEKT.....	135
6.2 ELINE MARIE SÆTHER (1883 – 1976)	136
6.2. 1 Odd Sæther (1918-1953) Torveig Jenssen (1920 – 2003)	142
KAPITTEL 7 OPPVEKSTEN PÅ TRØA.....	147
7.1 HVORDAN VI BODDE	147
7.1.1 Våningshuset	147
7.1.2 Elektrisitet.....	150
7.1.3 Matlagring	150
7.2.4 Baking	151
7.1.5 Dusj og vask	151
7.1.6 Klesvask	152
7.1.7 Butikk og innkjøp	152
7.2 DA VI VAR SMÅ.....	153
7.3 FETTERNE VÅRE.....	157
7.3.1 Tormod Sæther (1947 -) og Oddbjørn Sæther (1950 -).....	157
7.3.2 Torbjørn Berg (1948 -) og Karl Olaf (Kalle) Berg (1951 – 2012)	157
7.4 HVA VI LEKTE MED	167
7.4.1 Ski og skøyter.....	167
7.4.2 Kaste mynt.....	171
7.4.3 Klekke ut kyllinger	172
7.4.4 Vippe pinne.....	173
7.4.5 Sparke basse	174
7.4.6 Dyrene på gården	176

7.4.7 Hoppe i høyet	179
7.4.8 Hyttenaboer.....	179
7.4.9 Fiske	180
7.4.10 Eggsamling.....	183
7.4.11 Grindåpning	183
7.4.12 Anvisning på skytebanen.....	183
7.4.13 Bading i Sanden	184
7.5 JULETREFESTER OG JULESELSKAP	184
7.6 LANDSSKYTTERSTEVNET I 1958.....	186
7.7 SKOLEN	188
7.8 SKOLEKORPSET	193
7.9 KONFIRMASJONENE	196
7.9.1 Konfirmasjon Gunnar	196
7.9.2 Konfirmasjon Erling	198
KAPITTEL 8 SELSKAPER OG TREFF	199
8.1 BILDER TATT FØR KRIGEN	199
8.2 BILDER TATT UNDER KRIGEN	203
8.3 BILDER TATT PÅ 40 – TALLET.....	206
8.4 BILDER TATT PÅ 50 - TALLET	211
KAPITTEL 9 KJØP AV SKOGSTYKKE I KLÆBU	220
REGISTER.....	243

FORORD

Ideen til å skrive en bok om gården Engelsåstrø dukket opp første gang da Randi og jeg fikk vårt første barnebarn, Martin. Han er oppkalt etter min far, Martin Andreas. Den nye Martin ble født i Røyken, langt fra gården som min far levde på, og i tid hvor det meste er anderledes. Hvordan gi den nye Martin et innblikk i livet til den gamle Martin? Før Martin kom hadde jeg scannet alle bilder som finnes i album på gården. Og jeg hadde via diverse kilder god oversikt over slektene som har bodd her, alt samlet i et slektsprogram. Etter hvert begynte idéen om en bok å ta mer konkret form. Hvorfor ikke skrive om gården, slektene og ikke minst om min egen og min brors oppvekst? Og gjøre bildene tilgjengelige ved sette dem inn i en sammenheng?

Jeg har innsett at jeg tilhører den generasjonen som er bindeleddet mellom det gamle bondesamfunnet og det nye, moderne, urbane samfunnet. Det jeg og min bror hadde som oppvekstvilkår, fremstår som bort i mot steinalder for dem som vokser opp i dag. Jeg syns derfor jeg har en del å fortelle som kan være interessant for kommende generasjoner. Jeg tenkte at etter hvert vil den opprinnelsen man har fra gården Engelsåstrø framstå som fjern og kanskje uinteressant. Kanskje vil denne boka med den kunnskap den formidler om folket og livet på gården, opprettholde tilknytningen?

Boka er ikke bare skrevet for familien, men for alle som har tilknytning til gården på en eller annen måte. Jeg har imidlertid valgt å ta utgangspunkt i meg selv, for å ha et ståsted gjør det enklere. Det er ikke en slektsbok. Det er ingen videreføring av de folkene som en gang bodde der, det stopper i hovedsak opp når de har forlatt gården.

Jeg bruker betegnelsen «Trøa» når jeg omtaler gården fordi det var den muntlige betegnelsen på gården.

Litt om de «skattene» som finnes på Trøa. Først bildene.

Mesteparten av bildene er tatt med et enkelt kassekamera, som vist på bildet under. Til tross for sin enkelhet, tok det overraskende gode bilder. Noen av bildene er likevel av dårlig kvalitet. Jeg har valgt ikke å være for kritisk når det gjelder bildekvalitet. Hvis bildet forteller en historie, har jeg valgt å ta det med.

I tillegg har jeg også supplert med bilder fra internett for å illustrere redskaper etc. som det ikke eksisterer bilde av.

En annen «skatt», er alle de gamle dokumentene som gir et interessant innblikk i en forgangen tid. Fordelen med et sted hvor man ikke rydder og kaster, er at verdifulle ting blir tatt vare på. Mange av de gamle dokumentene skulle man ha forventet ble kastet, men det ble de altså ikke, og det har vi stor glede av i dag. Jeg har tatt med noen av dem, men på langt nær alle. Det har dels med hvor stor interesse de har i denne sammenheng, og dels med hvor lett/vanskelig det er å lese teksten. Den er ikke alltid like lett tilgjengelig.

En tredje «skatt» som også må nevnes, er alle de gamle gjenstandene som befinner seg i «gårdsmuséet», nemlig stabburet. Mange av dem er også gitt omtale her.

Når det gjelder kilder, har jeg i hovedsak støttet meg til to:

- 1) Kåre G. Hugås: Bygdebok for Bratsberg
- 2) Torleif Lund: Slektsbok – Etterkommere etter Henrich Andersen og Oline Marie

Til slutt vil jeg rette en takk til Heidi Marie for jobben med å språkvaske manus. Det har vært til stor hjelp for meg og sikkert også for leser av boka. Fru Randi har bidratt med kritisk gjennomlesning av manuset og med mange gode innspill.

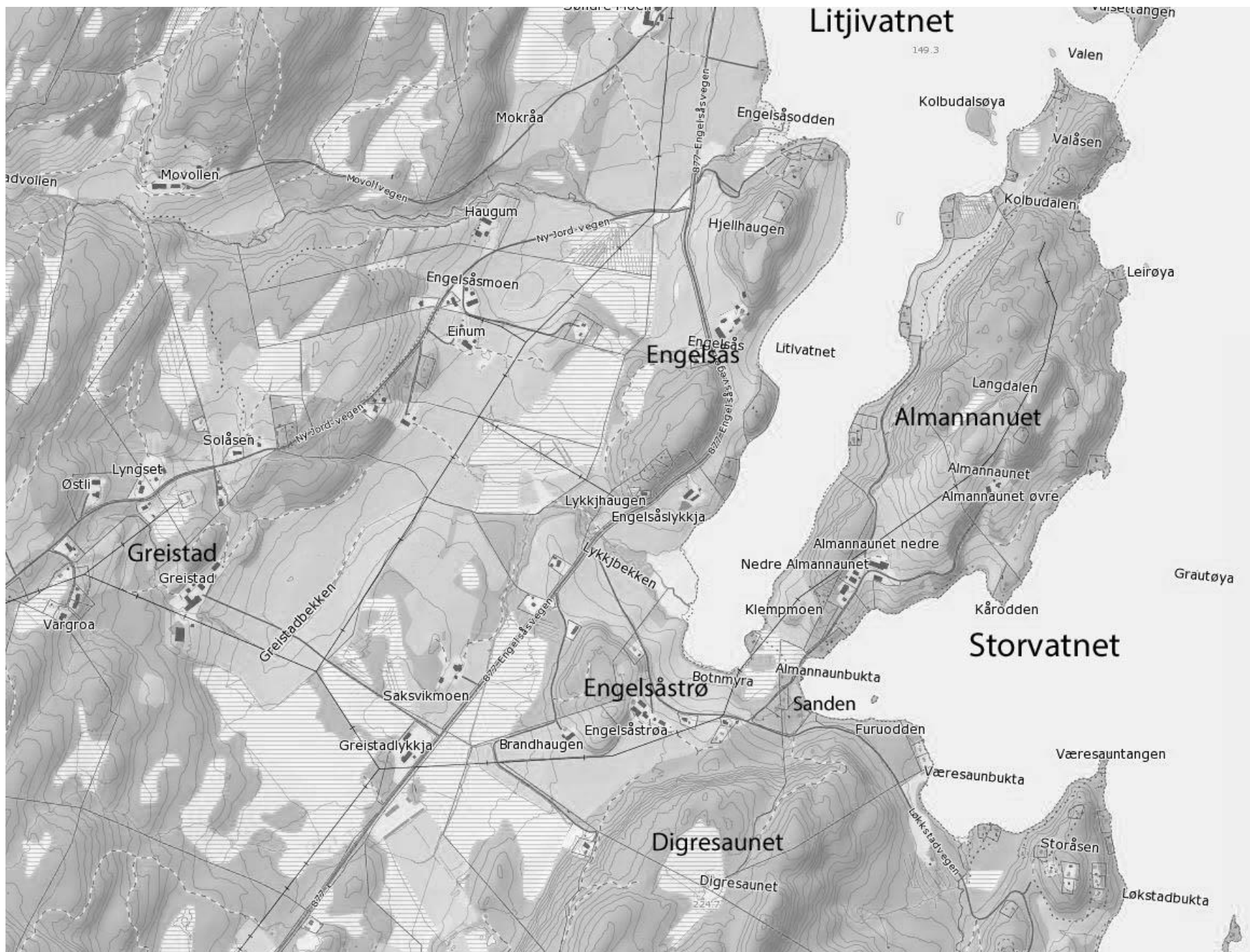
KAPITTEL 1 SLEKTENE OG GÅRDEN

1.1 OPPRINNELSEN TIL NAVNET

Oluf Rygh som har skrevet 17 bind om norske gårdsnavn, sier at gårdens opprinnelige navn var Ingjaldsås, og at første del av navnet er dannet av mannsnavnet Ingjaldr. Ingjaldr bygde seg altså en gård ved en ås. Ingjaldr er senere blitt forvandlet til Engel. Navnet på gården skrives Ingilsås i 1590. Fra 1667 og senere: Engelsås.

I begynnelsen var Trøa en husmannsplass under Engelsåsen gård. Husmannsplassen ble en gård med eget bruksnummer i 1815 og jeg regner gårdens opprinnelse fra og med dette året, selv om den hadde vært en husmannsplass i antakelig mange år før det. Etter utskillelsen fra Engelsåsen, fikk gården navnet «Engelsåstrøen». «Trø» på trøndersk er en blanding mellom utmark (skog, etc.) og dyrket mark, og var typisk et område hvor buskapen beitet om sommeren.

Kartet på neste side viser plasseringen av Engelsås (hovedgården) og Engelsåstrøa, samt plasseringen av andre viktige navn i den videre framstillingen, slik som Greistad, Almannauet og Brandhaugen.

1.2 GENERASJONENE PÅ TRØA.

En oversikt over generasjonene som har drevet Trøa etter at den ble en egen gård med eget bruksnummer, kan vises slik:

1. generasjon	Ole Larsen Engelsåstrøen 1764 - 1832	Giertru Johnsdatter 1767 - 1843
	1815 - 1832	
2. generasjon	John Olsen Engelsåstrøen 1805 - 1889	Marith Olsdatter Magnhild Johnsdatter Herjuanue
	1832 - 1863	
3. generasjon	Ole Andreas Johnsen Engelsåstrøen 1833 - 1912	Magnhild Olsdatter Meuglen Halset 1832 - 1917
	1863 - 1908	
4. generasjon	John Olsen Engelsåstrøen (Befal) 1863 - 1952	Serine Olsdatter Greistad 1859 - 1923
	1908 - 1923	
5. generasjon	Karl Olaf Engelsåstrø 1896 - 1973	Gudrun Ovedie Lund 1895 - 1963
	1923 - 1950	
6. generasjon	Martin Engelsåstrø 1917 - 2005	Sevrine Elisabeth Sæther 1916 - 1999
	1950 - 1983	
7. generasjon	Erling Engelsåstrø 1950 -	Ingrid Haseth 1954 -
	1983 -	
	Gunnar Olaf Engelsåstrø 1948 -	Randi Marie Kjærre 1949 -

1.2.1 1. generasjon. Ole Larsen Engelsåstrøen og Giertru Johnsdatter. 1815 – 1832 17 år

Fra folketellingen i 1801 kan vi lese at det på husmannsplassen Trøen, bodde en familie på 4 personer:

- Ole Larsen, husfader 37 år og gift
- Giertru Johnsdatter, hans kone, 31 år.
- Jonetta Olsdatter 8 år
- Lars Olsen, sønn 4 år

En husmann var en person som leide jord av en bonde. Leien ble betalt i penger eller ved arbeid for bonden.

I 1815 ble Engelsåslykkja (Mortensen) fradelt gården Engelsås og solgt av Simon Olsen til Lars Willumsen. Da fulgte også Engelsåstrøen med. Lars Willumsen solgte samme året Engelsåstrøen til Ole Larsen Engelsås. Gården fikk løpenr 37. Det er altså starten på gården Engelsåstrø. Hvor lenge Trøen hadde vært en husmannsplass, det vet vi ikke. Men det kan ha vært lenge. Ettersom Ole Larsen var første eier av den selvstendige gården, regner jeg han og hans familie som første generasjon på gården.

Ole ble født i 1764 og døde 9. februar 1832. Han var gift med Giertru Jonsdatter Almanaune. (Se kartet; Almanaunet er halvøya som skiller Litjvatnet fra Storvatnet). Bryllupet fant sted 25. mai 1790. Giertru var født i 1767, og døde 25. mai 1843. De to var husmannsfolk på Trøen fra ca. 1790. De fikk sju barn.

1.2.2 2. generasjon. John Olsen og Marith Olsdatter/Magnhild Johnsdatter Herjuaune. 1832 – 1863: 31 år.

Ole og Giertru fikk som nevnt syv barn. Han som overtok gården i 1832, John Olsen, ble født 7. april 1805 og døde 11. februar 1889. Han var gift første gang med Marith Olsdatter. Han giftet seg andre gang med Magnhild Johnsdatter Herjuaune Øvre fra Malvik. Magnhild var født i 1805 og døde som *kårenke*¹ 3. august 1890.

¹ **Kår** var bonde- og slektssamfunnets måte å ordne pensjon for eldre på. Ytelsene ble gitt i form av fri kost og losji på gården. Kår ble ofte avtalt skriftlig som en del av eier- og generasjonsskiftet på gården. Kårfolket hadde drevet gården til yngre krefter overtok. De fikk vanligvis gjøre innsats med gårdsdriften i den grad de maktet det, og de bidro gjerne med barnepass og som tradisjonsbærere. Hadde gården en kårbolig, var det dit de flyttet. Dette kunne hindre friksjon mellom generasjonene. Et visdomsord fra den tid gikk på at «svigerforeldre var gode å ha, men det var en fordel om en måtte ta på seg *utesko* for å besøke hverandre». Litt senere i dette kapitlet er det vist et eksempel på et kårbrev som fastsetter hvilke rettigheter den eldre generasjonen skal ha.

John og Marith fikk to barn:

- Oline Johnsdatter, født 27. mai 1832.
- **Ole Andreas Johnsen, født 19. mai 1833.**

John og Magnhild fikk 4 barn.

- Anna Martha Johnsdatter, februar 1836 – mai 1839
- Gjertud Johnsdatter, født 1838.
- Anne Martha Johnsdatter, juni 1842 – juni 1843
- Bereth Martha Johnsdatter, født juni 1844.

Vi kan legge merke til at begge jentene som het Anna Martha døde som veldig små, henholdsvis tre og ett år gamle.

KJØP AV ALMANAUNET- SØNDRE

I 1846 kjøpte John Olsen Engelsåstrøen søndre del av Almanauet (se kartet i begynnelsen av kapitlet). I den forbindelse ble det trukket opp grenser som avgrenset nordre og søndre Almanauet, slik at søndre del kom inn under Trøa. Vi har et dokument med tittel «Skyldsetningforretning på Almanauet 18. november 1845 som klargjør hvor grensene skal gå. Jeg gjengir her den viktigste teksten:

Skyldssetningsforretning på Almanauet 18. november 1845

Rekviventen (bestilleren) John Olsen Engelsaastrøen møtte og fremlagte berammelsesdokument og forlangte gårdens deling og skyldsetning. Etter at gården var tatt i besiktigelse ble med rekvirentens og selgerens samtykke bestemt at markene skal bli som følger: Det begynnes i en jordfast stein på Nesset ved Storvatnet og går i nordvest til et berg syd for gårdens hus, og derfra mer i nord til en jordfast stein syd for Bakleet. Merket i nordre marken begynnes i gjerdes. Hjørnet på plassen Kulbodalen og går i sydøst til en berggrav og langs denne i sør ved merkede trær og forenes med gjerdesmerket ved øvre Bakleet. Den nordre del av Almanauet med de på stående hus og som innbefatter Carl Strøms Plass og Plassen Kulbodalen, også den Østre Del av nordre marken, tilhører John Olsen Almandaunet. Den søndre del av Almanauet med de påstående sommer fehus og den vestere del av nordre marken tilhører John Olsen Engelsåstrøen. Den søndre myr er således delt. Merket begynner i en stor stein ved Storvannet på den søndre side av Lillemyrodden og går i sørvest opp til en jordfast stein på Højåsen og derfra til Bekosen ved det lille tjernet som ved Digres Merket. All den skog og jord som er på østre side av dette merket tilhører John Olsen Almanauet, og den skog og jord som er fra vestre side John Olsen Engelsåstrøen. De nevnte steinene er merket med X

Almanaunet ble altså med dette delt. I følge Kåre Hugås hadde Almanaunet da vært en gård som hadde gått i arv fra far til sønn i nesten 200 år. De grenser som omtales her gjelder også i dag.

Hva er en skyldsetningsforretning? Dette må forklares:

Skyldmark var en betegnelse på matrikkelskyld som ble innført ved matrikkelrevisjonen i 1886.

Matrikkelskyld har sin opprinnelse fra starten av 1500-tallet og ble opprettet for å kunne kreve inn skatt fra de enkelte eiendommer. Hver enkelt eiendom ble tildelt en matrikkelskyld, som skulle illustrere eiendommens verdi og avkastning. I prinsippet utgjorde matrikkelskylden ca. 1/6 av årlig avkastning på gården. Matrikkelskylden ble derfor ofte satt til *huder, kalveskinn, geiteskinn* osv, alt etter gårdens produksjon. Den kunne også være satt i tønner med *korn* eller *fisk*. Den tildelte skylden ble ført inn i matrikkelen, derav navnet matrikkelskyld. En **matrikkel** (av latin: *matricula* = register) er et offentlig register over grunneiendommer (*eiendomsregister*). Alle land med et kapitalistisk styresett har et slikt eiendomsregister, som opprinnelig var innført for å foreta skattlegging av eiendommer på landet (ikke alltid i byene). Matrikkelskylden fungerte også (inntil 1800-tallet) som en slags verditakst ved salg og arveskifte.

Ved matrikkelrevisjonen i 1886 ble alle matrikulerte eiendommer i landet samlet satt til 500.000 skyldmark, og hver enkelt eiendom ble tildelt matrikkelskyld i henhold til forventet verdi og avkastning. Ved fradelinger og opprettelse av nye eiendommer skulle det foretas en **skylddelingsforretning**, slik at den nye eiendom skulle tildeles en matrikkelskyld, og det skulle så gjøres tilsvarende fradrag i skylden for den eiendommen som ble delt. En skylddelingsforretning var et offisielt norsk dokument som tildelte matrikkelskyld til en ny grunneiendom og beskrev grensene for den. Skylddeling ble bare foretatt i landkommuner.

Samlet antall skyldmark for hele landet skulle således forbli uendret, men dette viste seg etterhvert ikke å kunne praktiseres, idet hvis en eiendom som var ertsatt til 1 øre (*i praksis en vanlig byggetomt*) ble delt, måtte den nye eiendommen tildeles en skyld på 1 øre, mens det ikke kunne gjøres fratrekk i skylden for den fradelte eiendommen.

Som matrikkelskyld: 1 skyldmark = 100 øre

Skyldmarken ble innført som erstatning for skylddaleren som matrikkelskyld. I gjennomsnitt ble 1 skylddaler da satt lik ca. 2 skyldmark.

Uttrykkene «skyldsetningsforretning» og «skylddelingsforretning» brukes om hverandre.

Ved denne handelen ble jordstykket «Klempmoen» (klippemoen) en del av Trøa. Dette ble regnet som et verdifullt jordstykke fordi det er sørvendt og solrikt, og har derfor en lengre vekstsesong enn flere av de andre jordene som hørte inn under gården. Det var særlig viktig med hensyn til dyrking av korn. Riktignok er det en god del bergnabber der og dermed grunn

jord, men det likevel vurdert som et godt jorde. I tillegg ble skogen nord for Klempmoen, det vi kaller for Plasshaugen, også en del av Trøa.

Kåre Hugås forteller at Almannaunet søndre ble delt i to deler, søndre og vestre. Han skriver videre at John Olsen solgte søndre Almannaunet til sin sønn Ole Andreas i 1863, og at den delen ble lagt til Trøa-gården. Almannaunet vestre ble imidlertid solgt til Johan Bengsten Vikeraunet. Almannaunet vestre ble senere til det vi kalte «Løvrød-gården» fordi den gården ble i 1914 solgt til Jacob Løvrød. Arne Presthus overtok Løvrød-gården i 1979.

Kort oppsummert:

Skyldsetningsforretningen i 1845 la både Klempmoen, Plasshaugen og Løvrødgården inn under Trøa. I 1863 bestemte Jon Olsen Engelsåstrøen at Klempmoen og Plasshaugen skulle tilhøre Trøa, og solgte derfor de to områdene til sin sønn Ole Andreas Johnsen. Men han var tydeligvis bestemt på at Trøa ikke skulle ha Almannaunet vestre (Løvrød – Presthus), og solgt denne delen av Almannaunet ut av Trøa.

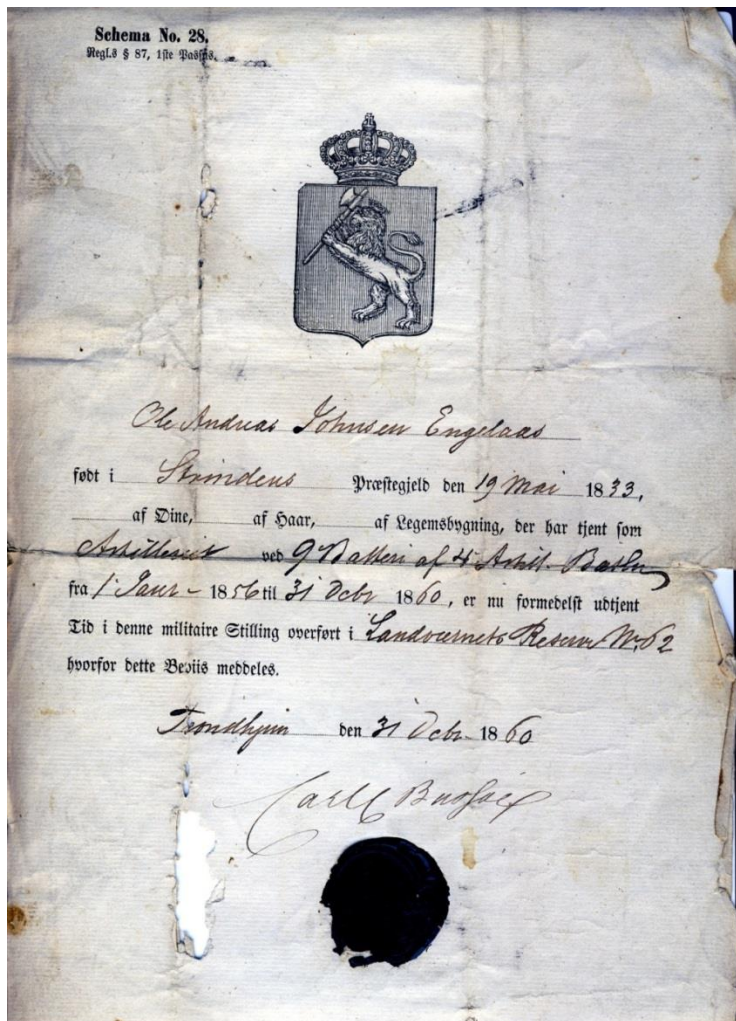
1.2.3 3. generasjon. Ole Andreas Johnsen og Magnhild Olsdatter Meuglen. 1863–1908: 45 år.

Sønnen Ole Andreas tok over gården i 1863. Han fikk en sønn som het Johan Andreas (født 16. juli 1856) med Anne Andersdatter som bodde i Brandhaugen. Brandhaugen er den nærmeste nabogården til Trøa, sydvest, bak den store haugen. Ole Andeas gifter seg ikke med Anne. Vi kan bare ane at det må ha vært en veldig vanskelig sak for alle parter. Verst for Anne, selvsagt.

Derimot giftet han seg med med Magnhild Olsdatter Meuglen fra Halseth i Klæbu. I Stabburet har vi et bilde av Ole Andreas og Magnhild:

Av dokumenter fra den tiden har vi faktisk bekreftelse på at Ole Andreas avtjente sin verneplikt. Han var tydeligvis artillerist. Vi ser av dokumentet at han var ferdig med verneplikten i 1860, 3 år før han overtok gården.

Vi har en gjenstand i stabburet som ganske sikker har tilhørt Ole Andreas, og det er denne pipen. Jeg mener lokket er av sølv. Den var nok en meget flott og kostbar pipe i sin tid.

Ved en telling i 1865 bodde det åtte personer på Engelsåstrøen.

- Ole Andreas Johnsen, husfader 33 år.
- Magnild Olsdatter, hans kone, 34 år.
- **John Olsen, sønn, 3 år (Senere « Befal»)**
- Ole Olsen, sønn, 1 år
- John Olsen, kårmann, gift, 61 år
- Magnhild Johnsdatter, kårkone, gift, 61 år.
- Kjersti Simonsdatter, tjenestepike, enke, 61 år.
- Kristian Aagesen, dreng, 47 år.

De hadde en hest, fire kyr og åtte sauer på gården i 1865. Ikke mye til å fø en husstand som besto av åtte personer.

Det var også en folketelling i 1875. Da bodde det 11 personer på Engelsåstrøen.

- Ole Andreas Johnsen, husfar
- Magnhild Olsdatter, hans kone
- John Olsen, sønn, 12 år
- Ole Olsen, sønn 10 år
- Olaf Olsen, sønn, 2 år
- Anne Olsdatter, 8 år
- John Olsen, 70 år, kårmann
- Magnhild Olsdatter, kårkone 70 år
- Kjerstine Olsdatter tjenestepike, 16 år
- Peter Johnsen, losjerende dagarbeider, 50 år. Han døde for øvrig på Trøa i 1892.
- Mætte Ulriksdatter hans kone, 45 år.

De hadde en hest, fem kyr, to kalver, åtte sauer og tre griser.

Ole Andreas kjøpte et skogstykk i Klæbu som det senere ble mye styr om, og som endte med rettsak i 1950. Den saken er behørig beskrevet med dokumentasjon i kapittel ni.

Ole Andreas døde som kårmann av bronkitt 19. desember 1912. Magnhild levde til 13. desember 1917. De fikk til sammen 5 barn.

- John Olsen født 26. april 1863. Han overtok gården i 1908. Han ble kalt for «Befal».
- Ole Olsen, født 17. september 1865.
- Anne Martha Olsdatter født 13. desember 1867.
- Elen Martha Olsdatter, født 12. mai 1870, død 15. september 1872.
- Olaf Olsen født 26. november 1874, død 24. mars 1889.

Elen Martha ble altså bare 2 år, Olaf ble 14 år. Vi vet ikke hvorfor de døde så unge.

Anne Martha ble gift 14. juli 1892 med murer Marthin Sivertsen Utleren, født på Inderøen 1862. Hun er nærmere omtalt i kapittel 5.

Også i 1900 ble det holdt en telling. Da bodde det 10 personer på gården.

- John Olsen, husfar
- Serine Olsdatter, hans kone
- Ole Johnsen, sønn ugift 14 år
- Olaf Johnsen, sønn, 5 år.
- Martin Andreas, sønn, 1 år
- Anna Kristine Antonsen. Tjenestepike, ugift. 20 år.
- Ole Johnsen, kårmann
- Magnhild Olsdatter, kårkone
- Anne Malene Jakobsdatter, utsatt til forpleining av Rotvoll asyl. 66 år. Sinnsyk. Døde i 1906.
- Jonetta Mathelie Larsen. 9 år. Ut plassert på gården som «fattiglem».

Ole Andreas satt med gården veldig lenge, hele 45 år. Han var hele 75 år da han overlot gården til sin sønn John Olsen (Befal). Det skjedde faktisk i form av et salg, og vi har skjøtet som ble laget i den forbindelse. Det ser slik ut:

43. Tingl. 13/2. 1909 fol. 389.

Brakberg 127, 135.

SKJØTE .

Undertegnede Ole Andreas Jonsen Engelsaastrøen og hustru Magnhild Olsdatter Engelsaastrøen gjør vitterlig at ha solgt og avhændet, likesom vi herved til vor søn Jon Olsen Engelsaastrøen sælger, skjøter og overdrager vore eiende, i Strinden tinglag beliggende gaardparter Engelsaastrøen, gno. 134, bno. 3 av skyld mark 1.42 og Almandaunet, gno. 135, bno. 2 av skyld mark 0.80 med paastaaende huse og med til - og underliggende herligheter og rettigheter for den mellem os omforente kjøpesum 3200 - tre tusen to hundrede - kroner samt kaar til os i henhold til særskilt under 20 oktober 1898 oprettet kaarbrev, hvilket kaar, hvortil hensyn er tat ved bestemmelsen av nærværende skjøtes stempelpligt, efter beste skjøn og overbevisning er værdsat til 300 - tre hundrede - kroner aarlig.

Kjøpesummen er avgjort dels ved overtakelse av den i eiendommen staaende pantegjæld 1600 kr. til Meinckes legat, dels ved kontant indbetaling av 400 kr. og resten avgjøres paa omforenet maate.

For salget blir jeg kjøperen hjemmelspliktig efter loven.

Den paa gaardparten Almandaunet hvilende jordavgift overtakes av kjøperen uten avgang i kjøpesummen.

Trondhjem den og Strinden den 25 november 1908.

Ole A. Engelsaastrøen *Magnhild Olsdatter Engelsaastrøen*

Vedtages av mig som kjøper.

Kjøpesummen ble satt til kr 3 200, samt kår til Ole Andreas og Magnhild i henhold til kårbrev som er verdsatt til kr 300 årlig. I overdragelsen fulgte også Almannaunet. Kjøpesummen er avgjort dels ved pantegjeld på 1 600 til Meinicks Legat, dels ved kontant betaling på kr 400 og resten avgjøres på omforent måte. Jordavgiften på Almannaunet overtas av kjøper uten reduksjon i kjøpesummen.

På baksiden av skjøtet finner vi følgende tekst:

Læst paa ekstra thinget for Strinden
m. fl. Thinglag 13 februar 1909, extraheret
og protokolleret.

Anmerking:

De solgte gaardparter er for beheftet med:
Obligation til Legatet til minde om avd. grosserer Hilmar Meineke
og hustru Anne Charie f. Thonning "for 1600 kr., tingl. 8/8 1891.
Derhos er Almannaunet særskilt beheftet med:
Arlig jordavgift til Trondhjems biskop 37.9 liter sødebygg ifølge
kgl. skjøte tingl. 2/5 1845 og påny 2/8 1883 samt erklæring
tingl. 24/11 1883.
Vedkommende Lugsaastrøen anføres derhos:
Ifølge arefasteskjøte tingl. 1/6 1833 har eieren av parcellen Brandhaugen
ret til myrtak paa denne gaard m. v.
Skylddelingsforretning tingl. 7/8 1859 og 20 tingl. 24/3 1860, korrefter
parcellen Brandhaugens eier har, mot at en del av utmarken
er tillagt parcellen, foresat sin hithil haarte ret til booming
i hovedgaardens utmark.
Endelig anføres vedkommende Almannaunet:
Skylddelingsforretninger tingl. 4/12 1845 og 8/1 1856.
Herfor er til slubbassen betalt 12-tolv-kroner.

Thoren,

Her er det oppført hvilke forpliktelser som hviler på gården:

- Obligasjon til «Legat til minne om avd. Grosserer Hilmar Meineke og hustru Anne Charie f. Thonning «for 1600 kr, tingl. 8/8 1891.

- Dertil er Almandaunet særskilt beheftet med årlig jordavgift til Trondheims biskop 37,9 liter sædbygg i følge kgl. Skjøte tinglyst 2/5 1845 og påny 25/8 1883 samt erklæring tinglyst 24/11 1883.

Vedkommende Engelsåstrøen anfører dertil:

Ifølge arvefesteskjøte tinglyst 1/6 1883 har eieren av parsellen Brandhaugen rett til myrtak på den gården.

Skylddelingsforretning tinglyst 3/8 1859 og tinglyst 22/3 1860, hvorefter parsellen Brandhaugens eier har, mot at en del av utmarken er tillagt parsellen, frafalt sin hittil hadde rett til «havning» i hovedgårdens utmark. (Med havning forstår jeg beiterett)

Det er interessant at vi har kårbetingelsene fastsatt i et kårbrev som Ole Andreas og Magnhild og John Olsen (Befal) ble enige om. Det ser slik ut:

Kaarbrev:

Underbenede John Olsen Engelsnaas frø
gjør hermed vitteligt i anledning kjøbet
af mine faders gaardsparrer Engelsnaasfrøen,
gaards-no 134, hing-no 3, af skyld mark $1\frac{1}{4}$ af
Almanakret, gaards-no 135, hing-no 2, af skyld
mark 0,80, af Krinderes tinglag, at skulle
soare mine forældre Ole Johnsen Engelsnaas
frø og hane Maguhild Olsdatter. Fri og
uden vederlag følgende aarlige kaar:

1. Skal kaarfalkene have ret til fri og ene
behoelse af den søndre stue i hovedbygningens
1-etas samt varelet i 2-etas over stuen
med fornøden adgang til kjøkken, kjeller,
staur, vedbod, m.v., samt kaarfalkene
saa at de finde indtægtslig for sig.
2. 3 tre-liters mælk daglig, leveret
paa det opholdssted paa Engelsnaasfrøen.
3. Foder-hjursene samt haneegang til
3 faar med lam sammen med gaar-
dens bestilling samt forsvaret hussene
til et hane.
4. Til fri afkøyst alle $\frac{1}{2}$ -et og et halvt
maal dyrt jord, hvor kaarfalkene maa
være det, samt to ti-las god gjødsel, lever-
et hane saa paa jordsstykket eller kaar-

Underbequede John Olsen Englsbaasfrø
gjør herved vitteligt i anledning kjøbet
af mine faders gaardspædte Englsbaasfrøen,
gaards-no. 134, hæng-no. 3, af skyld mark $1\frac{1}{4}$ og
Almanakret, gaards-no. 135, hæng-no. 2, af skyld
mark 0,80, af Krindens Lingslag, at skulle
soare mine forældre Ole Johansen Englsbaas-
frø og hane Maguhild Olsdatter frit og
uden vederlag følgende aarlige koar:

1. Skal koarfolkene have ret til fri og ene
behaelse af den søndre stue i hovedbygningens
1ste etage samt værelset i 2de etage over stuen
med forindledt adgang til kjøkken, kjeller,
staber, vedbod, m. v., samt koarfolkene
sætte fiinde iobacudig for sig.
2. 3 pre-litler mælk daglig, leveret
paa kort opholdsstед paa Englsbaasfrøen.
3. Foder-husrium samt hauegang til
3 faar med lam sammen med gaar-
dens bestilling samt forsværligt husrium
til et stue.
4. Til fri afkøystelse $1\frac{1}{2}$ et og et halvt
maal dykket jord, hvor koarfolkene maa
vænke det, samt so-ti-las god gjødsel, leveret
hvert aar paa jordskykket eller koar-
folkene nærmere bestemmelse.
5. Dreho leveres: Inden hvert aar indgang
250 kg. egg, 300 kg. haare, hals høst b

sest-hønder poteter og en fjerdedels fonde
Kaalrabi, 2 søg ringmel, leveret med en fjerdedel
høer tredje maaned, 1 søg færfisk, leveret med
en halvdal i oktober og resten til júl, 1 kg
smør for hver maaned, 18 kg. fleck, leveret
8 dage før júl. Til hver af koarsfolkene
et par sko, efter som indfærdiges eller koar-
folkene nærmere bestemmelse. -

6. 9 kauxauke penge 2- to- kroner- for hver
maaned. -

7. Klost til kirke, kvorce og efter lode, for
synt med det ubdoendige kjæretai. Til kir-
ken 2 gange aarlig og til de øvrige reiser, naar det ønskes.

8. Forsvarlig rogt og pælle i sygdoms- og alder-
domssvaghed. -

9. Klost med kjæretai til fremkjøring af 6 los tro-
værk, hvor det ønskes af koarfogere.

10. Forskjønt, høst brande, hingst og indbragt i
koarslæne.

11. For disse koarslæne, hvis ydelse i sin helhed efter
beastle skjan udsættes for det stemplede papir
skjød til kr. 300,0, gives prioritett eller kr. 400,
i forsamlede eiendomme.

Engelsaas træen den 20^e oktober 1898.

Til uigterlighed
K. Thomsen
E. Thomsen

John Christ. Engelsaas Træen

Teksten er så pass interessant at jeg har skrevet den ut. Den lyder slik:

Side 1

44 Tingløyst 13/2 1909 3,90

Bratsberg 127, 135

Kårbrev

Undertegnede John Olsen Engelsastrø gjør herved vitterlig i anledning kjøpet av min fars gårdspart Engelsaastrøen, gårdsnr 134, bruks nr 3, av skyld mark 1,42 og Almanauet gårdsnr 135, bruksnr 2, av skyld 0,8 mark, av Strindens tinglag at skulle svare mine foreldre Ole Johnsen Engelsaastrø og kone Magnhild Olsdatter frit og uten vederlag følgende årlige kår:

1. Skal kårfolkene ha rett til fri og ene beholdte av den søndre stude i hovedbygningen 1. etasje samt værelset i 2. etasje over studen med fornøden adgang til kjøkken, kjeller, stabbur, vedbod m.v. som kårfolkene måtte finne nødvendig for seg.
2. 3 – tre liter nysilt melk daglig, levert på vårt oppholdssted på Engelsaastrøen.
3. For-husrom samt havnegang til 3 får med lam sammen med gårdens besetning samt forsvarlig husrom til et svin.
4. Til fri avbenyttelse 1 ½ mål dyrket jord, hvor kårfolkene måtte ønske det, samt to lass med god gjødsel, levert på jordstykket etter kårfolkenes bestemmelser.
5. Dertil leveres: Innen hvert års utgang 250 kg egg, 300 kg havre, hver høst

Side 2

seks tønner poteter og en fjerdedels tønne kålrabi, 2 vog rugmel, levert med en fjerdel hver tredje måned, 1 vog tørfisk, levert med en halvdel i oktober og resten til jul, 1 kg smør for hver måned, 18 kg flesk, levert 8 dager før jul. Til hver av kårfolkene et par sko, etter som utferdiges etter kårfolkenes nærmere bestemmelse.

6. I kontante penger 2 kroner for hver måned.
7. Hest til kirke, (?) forsynt med det nødvendige kjøretøy. Til kirke 2 ganger årlig og til de øvrige reiser, når det måtte ønskes.
8. Forsvarlig røgt og pleie i sykdoms- og alderssvakhet.
9. Hest med kjøretøy til fremkjøring av 6 lass trevirke, hvor det ønskes av kårtakerne.
10. Nødvendig tørr ved, hogget og innbrakt i kårstuen.
11. For dette kårbrev, hvis ytelser i sin helhet etter beste skjønn ansettes for det stemplede papir skyld til kr 300, gis prioritet etter kr 4000 i forannevnte eiendommer.

Engelsaastrøen, den 20. oktober 1898

Legg merke til følgende uttrykk i skjøtet "Engelsaastrøen, gno. 134, bno. 3 av skyld mark 1.42 og Almanauet, gno. 135. 2 av skyld mark 0,80 med paastaaende huse og..."

1.2.4 4. generasjon. John Olsen (Befal) og Serine Olsdatter Greistad. 1908 – 1923: 15 år

John Olsen som ble kalt «Befal», overtok gården i 1908. Han var da 45 år gammel. Jeg kan godt forestille meg at han nok hadde ønsket å overta gården tidligere, for da var hans far som nevnt hele 75 år. Befal ble gift med Serine Olsdatter Greistad, født 23. sept 1859. Hun døde 12 juli 1923. Serine var fra Greistad gård, en nabogård som framgår av kartet i begynnelsen av dette kapitlet.

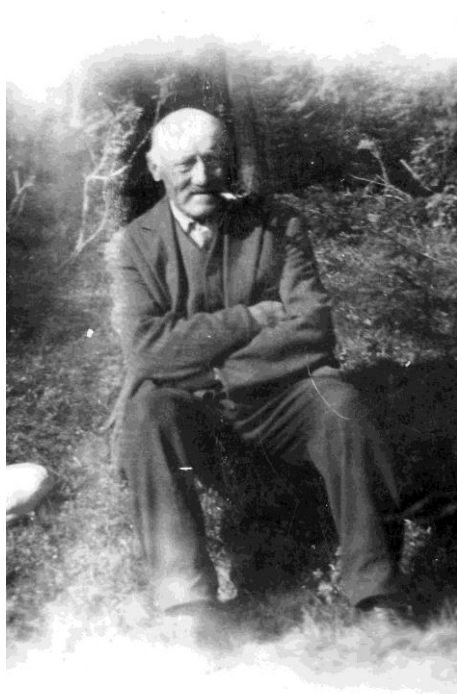
John og Serine fikk 3 barn. Det første ble født før de gifter seg.

- Ole Johnsen, født på Greistad 7. februar 1887.
- Karl Olaf Johnsen, født 18. september 1896.
- Martin Andreas Johnsen, født 4. mars 1900, død av lungebetennelse 28 april 1903.

Karl Olaf Johnsen, overtok etter hvert gården i 1923. Han ble min bestefar.

John Olsen Engelsåstrø – Befal

Befal ble en gammel mann, nesten 90 år. Jeg kan ikke huske han, men hørte historier om han. Han var en habil arbeidskar som ikke sparte seg når det sto om tungt arbeid. På slutten var han nok ikke helt «tilkoblet». Blant annet ble han borte en dag, og det ble satt i gang en stor leteaksjon i skogen. Til slutt ble han funnet ved Digresaunet. Da hadde han gått seg fast i et gjerde og måtte få hjelp for å komme løs.

Befal brukte hesten som framkomstmiddel til byen for å gjøre ærender. En gang var han innom en fotograf for å få tatt et bilde. Vi skulle kanskje tro at han selv var viktigst, men det er feil. Av bilde ser vi at hesten har fått en betydelig mer fremtredende plass. Og det var sikkert ikke tilfeldig. En hest var av største betydning for en bonde.

Han var som sagt gift med Serine fra Greistad. Dessverre døde hun lenge før han (1923), hun ble 64 år. Men med dette giftermålet har vi slektskap med Greistad. Befal hadde gården i bare 15 år og overlot den til sin sønn Olaf i 1923 som da var bare 27 år. At overdragelse av gården skjedde samme år som at hans kone døde, var neppe tilfeldig.

1.2.5 5. generasjon. Olaf Engelsåstrø og Gudrun Ovedie Lund. 1923 – 1950: 27 år

Karl Olaf Johnsen ble i det daglige kalt for Olaf. I forbindelse med navneloven av 1923 tok han Engelsåstrø som etternavn. Fra da av var det slutt på å bruke farsnavnet med en sen-endelse som etternavn.

Olaf og Gudrun overtok gården i 1923 og drev den fram til 1950. De hadde 4 barn:

- Martin født 4. august 1917, død 15. juli 2005
- Solveig Johanne født 12. juni 1925, død 3. desember 1955
- Gunvor født 30.5. 1935 – død 23. juni 1935
- John Henrik født 18. juni 1936

Karl Olaf Johnsen – senere Olaf Engelsåstrø
(18.9.1896 – 11.2.1973)

Det var Olaf som overtok gården etter Befal.

Olaf er gitt nærmere omtale i kapittel 5.

Gudrun Ovedie Lund (1895 – 1963)

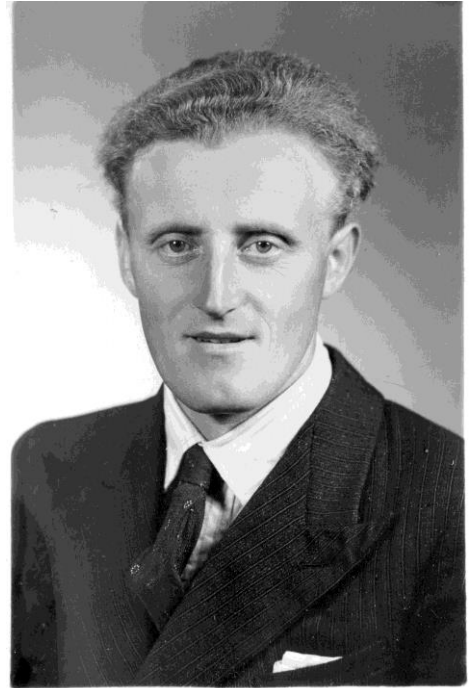
Gudrun Ovedie Lund kom fra «Lundslekta». Hennes foreldre var Henrik Marius Lund (1861 – 1940) og Pauline Pettersen (1870 – 1903).

Gudrun er gitt nærmere omtale i kapittel 5.

**1.2.6 6. Generasjon. Martin Andreas Engelsåstrø og Sevrine Elisabeth Sæther.
1950–1983: 33 år**

Martin Andreas Engelsåstrø (4.8.1917 – 15.7.2005), min far, er gitt nærmere omtale i kapittel 5.

Sevrine Elisabeth Sæther (28.1.1916 – 7.12.1999), min mor, arbeidet på gården som tjenestejente, og skjøt «gullfuglen» i den forstand at hun ble gift med odelsgutten på gården.

Sevrine er nærmere omtale i kapittel 5.

1.2.7 7.Generasjon. Erling Engelsåstrø og Ingrid Haseth 1983 -

Erling er min bror. Jeg er eldst av oss to, og etter gammel ordning er eldste sønn odelsgutten, men jeg frasa meg min odel til fordel for Erling. Det hadde sammenheng med at jeg manglet lyst til å overta gården, Erling hadde lyst, samt at han uten tvil ville være den dyktigste til å skjøtte gårdsarbeidet. Det valget var enkelt for min del.

Erling Engelsåstrø (4.5. 1950 -)

Utdanning: Siviløkonom NHH i 1974.

Erling har utført et imponerende arbeide på gården. Gården drives utelukkende som et «hobbybruk», ettersom at han har hatt fast, full jobb i Fokus Bank (Nå Danske Bank) opp igjennom alle årene. Men når man ser hva som er gjort skulle man tro det har vært et heltidsyrke for flere personer

. Av saker som er blitt utført kan nevnes:

- Et påbygg på «gammelstua» for at foreldrene våre skulle ha det litt mer komfortabelt
- Reparasjon av låven som ble oppført på 1930-tallet – det viste seg at murene var av dårlig støp. De måtte erstattes mens låven sto der.
- Grøfting av jordene.
- Bygging av en hestestall der hvor det gamle fjøset sto.

Dette er arbeider som han i hovedsak utførte på egen hånd, ved som nevnt ved siden av full jobb i Fokus Bank, sener Den Danske Bank.

(Ingrid Haseth (1954 –)

Ingrid ble gårds-kone i 1983, men har hele tiden hatt fast arbeid utenfor gården.

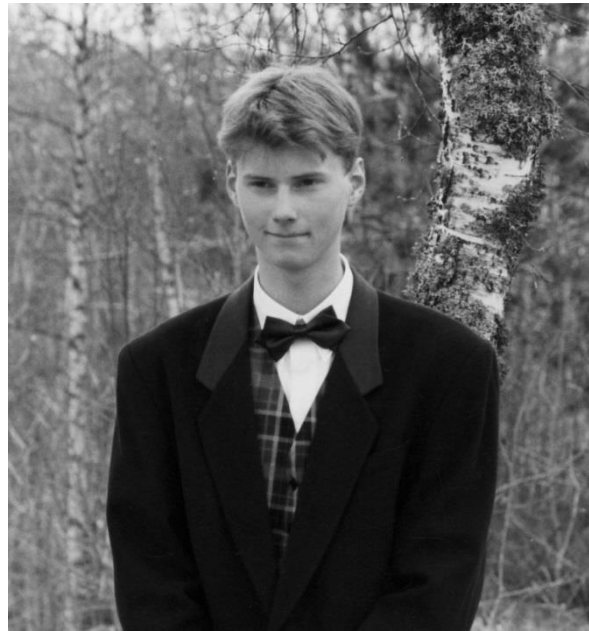

Erling og Ingrid har 3 barn:

Marte Engelsåstrø, født 21.11.1978

Olav Engelsåstrø, født 10.05.1980

Hanne Engelsåstrø, født 22.01.1989

1.3 HUSMANNSPASS UNDER TRØA - TRØMYREN?

Kåre Hugås forteller i sin bok at det i tellingen i 1875 er nevnt to personer som bodde på en plass som han mener må være «Trømyren». I tellingen i 1900 er det også nevnt en plass under Engelsåstrøen som må være samme sted. Da bodde det fire personer på plassen.

Vi vet ikke noe mer om hvor denne plassen kan ha ligget. Det var aldri snakk om den i min tid på Trøa. Ut fra navnet -myren, må den ha ligget på eller ved en myr. Det er ikke så mange myrer som tilhører gården. Men det er en myr mellom Storvatnet og Liltjvatnet. Det kan ha vært der.

1.4 BYGNINGENE PÅ GÅRDEN

1.4.1 De gamle bygningene

Hvor gamle er bygningene på gården? Vi vet ikke hvor gammelt våningshuset er. Men det er gammelt, fra 1800 – tallet en gang. Det blir spekulasjon selvfølgelig, men det kan hende at det var Ole Andreas Johnsen, far til Befal, som oppførte det eller ga det sin form det har i dag. Fjøset mener jeg å ha hørt ble satt opp i 1907, men det kan være feil. På slutten av 1940-tallet fikk fjøset nytt inventar. På grunn kumøkk og ikke minst urin fra kyrne, var gulvet ganske råttent. Det var Ole Engelsås (se kapittel 5) som utførte dette arbeidet. Han la nytt gulv og snekret alt inventaret som et fjøs med kubåser krever.

Stabburet har jeg hørt ble flyttet fra et annet sted. Stokkene er tydelig merket og det underbygger det. Jeg mener å ha hørt at det ble satt opp i 1928, men det kan godt hende at det er galt. Madstua vet vi heller ikke hvor gammel er. Det vi kaller for låven, ble satt opp på midten av 30 – tallet. Det er den eneste bygningen som vi kan datere sånn noenlunde.

Det foreligger noen bilder som ikke er daterte. Det eldste bildet er kan hende det jeg fant i Strinda Bygdebok:

Det kan se ut som at panelet på våningshuset ikke er malt og det tyder på at bildet er ganske gammelt. På alle andre bilder som finnes av gården, er det malt hvitt.

Bildet over viser en annen høytidelig anledning ettersom flagget er heist. Vi kan også se at folk i gården har på seg lange frakker, så det må være en begivenhet. Legg også merke til at til høyre

ser vi den gamle låven, den som ble erstattet av en ny på begynnelsen av 30 – tallet. Så bildet er i hvert fall tatt før den nye ble satt opp. Det er det eneste bildet vi har med den gamle låven.

Dette bildet er helt klart yngre enn det forrige for vi ser at den nye loven er satt opp. Men det må være før 1950 fordi det er ikke noen elektrisitetsstolper å se.

Dette bildet er yngre enn det forrige fordi det er etter at elektrisitet ble lagt til gården.

Madstua var dels et bryggerhus og dels et snekkerverksted. Min bestemor Eline pleide å komme for å bake flatbrød i den store grua som var der inne. Snekkerverkstedet i rommet lengst til høyre var et yndet tilholdssted for oss guttene. Her kunne vi snekre og lage ting. Vi fikk tidlig lov til å bruke alle former for verktøy.

Madstua ble revet i forbindelse av at Erling og Ingrid bygde hus ca. der hvor madstua sto.

Madstua gjennomgikk en fullstendig renovering på begynnelsen av 1950 – tallet. Bildet under viser hvordan den så ut før oppussingen. Det viser en bygning som er ganske sliten. Det var Ole Engelsås som sto for denne renoveringen. Det har nok vært et omfattende arbeid med helt nytt tak, nytt panel og nye vinduer.

Madstua var et viktig hus. Den ble benyttet som bolig for folket på gården om sommeren, slik at våningshuset kunne leies ut til byfolk som brukte det som sommerhus. På den måten kunne man få noen hardt tiltrengte kontanter, eventuelt litt arbeidshjelp i onnene. Dette var før min tid og nokså sikkert også før 2. verdenskrig.

Madstua før oppussing. Jeg er 3 – 4 år på bildet. Det betyr at bildet er tatt ca 1952.

1.4.2 De nye bygningene

Det viktigste som har skjedd på gården når det gjelder de nye bygningene er:

1. Byggingen av Fokkstua, 1962.
I 1962 bygde Olaf og Gudrun et nytt kårhus, Fokkstua. John flyttet også inn der. Det betydde at det var slutt på perioden med 3 generasjoner og trangboddhet som hadde vart så lenge Trøa hadde eksistert. Det betydde at også Erling fikk sitt eget rom, det som hadde vært John sitt.
2. Erling og Ingrid bygde sitt hus der hvor Madsstua sto, 1980. Det ble det nye våningshuset på gården.
3. Påbygget på våningshuset, 1985.
Erling sørget for påbygg på våningshuset i 1985. Det gamle våningshuset ville aldri kunne bli et hus som tilfredsstilte den nye tids krav til komfort med bl.a. et godt bad og innvendig toalett. Med det påbygget kunne foreldrene våre, Martin og Sevrine, få en god pensjonisttilværelse.
4. Fjøset ble revet i 2004. Det ble satt opp en ny, moderne stall på de gamle murene
5. Stabburet ble flyttet opp på bakkekammen bak gården i 2009.

Slik så gården ut i 1985:

FLYTTING AV STABBURET.

I 2009 ble stabburet flyttet fra sin gamle plass mellom låven og fjøset opp til haugen bak gården. Grunnen var at Erling syntes at det var vanskelig å bygge en tjenelig garasje for traktorer o.l. så lenge stabburet sto der. Dessuten ville en plassering på haugen, være mye bedre for oss som hadde brukt stabburet som hytte. Erlings forslag var å splitte stabburet i tre deler, løfte dem fra hverandre med grabben på en kraftig gravemaskin og deretter kjøre delene opp til den nye plasseringen, også dette med gravemaskinen. Dette kunne gjøres fordi stabburet var bygd av laftet tømmer. Før gravemaskinen kunne ta fatt på jobben, måtte først panelet rives av veggene og takstein tas av.

Flyttingen gikk uten problemer og stabburet står nå på en fantastisk flott plass med utsikt særlig over Storvatnet:

KAPITTEL 2 ARBEIDET PÅ GÅRDEN

Arbeidet preget selvfølgelig hverdagene. Fordi man manglet maskiner, måtte det meste gjøres for hånd, med kun hester til å hjelpe seg. Jeg skal nå gi en oversikt over det arbeidet som en gård førte med seg før traktoren og de store maskinene gjorde sitt inntog. Det fantes maskiner også før traktoren kom, men de var mindre fordi de ble trukket av hester.

2.1 NYDYRKING – HOLDE JORDA I ORDEN

Uten traktor eller gravemaskin, var man nødt til å rydde og dyrke ny jord for hånd. Det betydde at trær måtte felles, steiner graves opp og kjøres bort, og ikke minst: Fjerne røtter. Å fjerne stubber var noe av det tyngste fordi røttene sitter dypt. Til å hjelpe seg med det, hadde man en «stubb-bryter». Bildet under viser en slik. Som vi ser har den tre bein, og det henger en talje med utveksling slik at man kan løfte en tung stubbe.

Bildet viser en kaffepause. Vi vet ikke nøyaktig hvem som er på bildet, men jeg tror at det er min mor Sevrine som skjenker kaffe. Hun jobbet på gården som tjenestejente da hun var ungjente, så det kan passe bra. Hvis det er korrekt, så er bildet tatt ca. 1931 -33. Fra bakgrunnen forstår vi at nydyrkingen skjer ute på «Flatan», det flate jordstykket sør for gården.

Et arbeid som er en parallell til nydyrking, er å holde jorda i orden der hvor det er vanntilsig. Jord som er gjennomtrukket av vann, gir dårlig avling og er håpløs å arbeide med. Det betydde at det måtte graves grøfter for å lede vannet bort. Særlig jordstykket ned mot vannet var plaget med vanntilsig. Problemet med grøfter er at de går tett etter noen år, slik at man blir aldri ferdig med dette. All graving og igjenfylling etterpå måtte selvsagt skje for hånd. De hadde ikke maskiner som kunne gjøre jobben. Særlig jordstykket nedenfor veien mot Almannaunet, har i alle år voldt problemer. Her er det nemlig et vannoppkomme som fører til at det nesten alltid er vått og problematisk.

2.2. ONNEARBEID

Onnene er de store arbeidsoperasjonene på en gård. Hvilke onner som er viktige, avhenger selvsagt av hva slags gårdsdrift det handler om. På Trøa levde de hovedsakelig av melkeproduksjon, og det krevde dyr og mat til dyrene. Å skaffe mat til dyrene gjennom vinteren, ble derfor en hovedsak. Jeg skal nå gå igjennom de onnene som var viktige på Trøa og beskrive arbeidet som fulgte med dem.

2.2.1 Våronna

Våronna var den første onna i året. Den besto i å klargjøre jorda for årets produksjon. Jorder som skulle dyrkes med korn, poteter eller turnips, måtte pløyes og harves før man kunne så korn eller frø eller sette poteter. Jorder kunne pløyes om høsten, men i hovedsak ble de pløyd om våren.

(Bilde hentet fra internett)

Å dra en plog er tungt arbeid og det er en fordel med to hester. Med hest som trekraft er det kun mulig å pløye en plogfure om gangen. Det var en krevende jobb å pløye et stort jorde som Flatan.

Men før pløying, måtte jorda gjødsles. Den viktigste gjødselen var ekskrementene fra dyrene. Gjennom hele vinteren hadde dyrene stått på sine båser, og alle ekskrementer ble skyflet ned i fraukjelleren under fjøset. Ut på våren, kanskje mens det ennå lå litt snø igjen ute på jordene, ble kugjødsel fra fraukjelleren kjørt ut med en slede eller en vogn og spredd ut over jorden. Alt foregikk med håndkraft. Hesten kunne dra sleden eller vogna, men den kunne ikke bidra med noe mer. Dette var tungt arbeid.

(Bilde hentet fra internett)

Kornet ble sådd med en såmaskin. Bildet under viser en slik en trukket av en hest:

(Bildene er hentet fra internett)

Etter at kornet var sådd, ble åkeren «rullet». Det var en stor, tung sylinder trukket av en hest. Den jevnet ut alle ujevnheter fra harving og såing.

Kunstgjødsel kom i bruk etter krigen, og ble brukt til å gjødsle de jordene som skulle produsere gress/høy. Når det ble vanlig å bruke kunstgjødsel på Trøa, er jeg ikke sikker på. Jeg regner med at den ble tatt i bruk på 50-tallet.

Hvis det ikke var en for sein vår, var man ferdig med våronna i slutten av mai. Det kunne hende at kornet var sådd før 17. mai, men det var kun i unntaksår.

2.2.2 Slåttonna eller bare slått

Slåtten besto i å slå gresset, samle det i passe hauger, sette opp hesjer og få hengt det opp i hesjene. Første arbeidsoperasjon var å slå gresset. I riktig gamle dager var det ljå som var redskapet, men på Trøa ble det i min tid alltid brukt slåmaskin, trukket av en hest, som bildet under viser.

(Bilde hentet fra internett)

Etter at gresset var slått, sto hesjingen for tur. Hesjene ble satt opp med staur og hejsestreng. Først måtte staurene i jorda. For å lage hull i jorda ble det brukt en «jernstaur», et stor, tung gjenstand som man løftet høyt og «dundret» ned i jorda så hardt man kunne, flere ganger. Når hullet var stort nok, kunne stauren stappes ned i. Staurene ble satt opp med ca. 2 meters mellomrom og så ble det trukket en streng som ble gjort fast til hver staur. Det vanlige var 4 strenger i høyden. I hver ende ble det slått ned to «strekkpæler», skråstilt fra hesja. De var tykke og tålte å bli slått hardt ned i bakken med en slegge. Strengen ble gjort fast i strekkpælene som sørget for at hesja ikke brøt sammen når det tunge gresset ble hengt på strengene. Når hesja var klar, ble det hesjet nyslått gress på hver streng. Så mye som det var plass til. Gresset ble da hengende fritt fra bakken, og det tørket lett. I og med at det ikke lå på

bakken, tålte det regn, hvis det bare tørket senere. Det kunne bli godt høy selv om det hadde regnet noen ganger før innkjøringen. Det viktige var imidlertid at det var knusktørt når det ble kjørt inn på låven for å lagres til vinteren. Martin var den som satte opp hesjene, det var tungt arbeid. Etter hvert som vi guttene vokste til, kunne vi også ta den jobben.

Bildet viser oppsamling av gress med et stor rive som hesten trekker, samt hesjer. Som vi ser er bildet tatt nede ved Litjvatnet.

Ingen av personene er kjente.

Dette bildet er tatt ca. 1938. Mannfolkene er i arbeidstøy, så et eller annet arbeid pågår.

Bildet over til venstre viser min mor Sevrine som hesjer med hendene. Hun foretrakk det. Martin, til høyre, hesjer alltid med gaffel.

Det jordstykket sør for gården «Flatan», var det viktigste jorden, dels fordi det var flatt og derfor lett å arbeide med, og dels fordi jorda her er den beste. Her kunne hesjene stå veldig tett, slik som bildet viser. Bildet er riktignok av nyere dato, men likevel illustrerende.

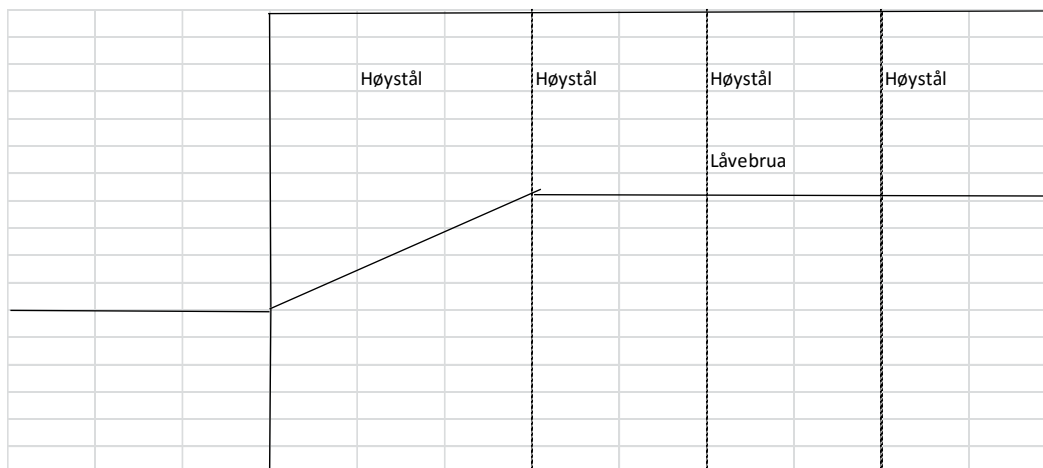

A black and white photograph showing a man in a white shirt and dark trousers guiding a dark horse pulling a large, spoked wheel hayrack across a field. The horse is harnessed to the device, and the man sits on it, holding the reins. The background shows a grassy hillside with trees and a utility pole.

operasjon i forbindelse med hesjing. Samme redskap ble brukt til å samle opp høyde igjen etter at høykjøringen var ferdig.

esset var slått, feiret man det med å spise «slåttegraut». Det var rømmegrøt, fra bunnen av, selvfølgelig.

ulgte høyonna. Det kunne oppstå en liten pause mens man ventet på at gresset i tørke til tørt høy. Høyonna besto i å få det tørre høyet inn på låven. For å få til først tas ut av hesjene, deretter løftes (gafles) opp i en høyvogn for å bli kjørt inn er har vanligvis ei «låvebru» som vist på tegningen under.

Hos oss ble høyet alltid lagret på «lemmen» som var over fjøset. Det vi kalte for låven ble benyttet kun når lemmen var stapp full.

Så lenge man kunne kaste høyet ned fra brua og ned i høystålet, var alt veldig lett og enkelt. Verre ble det da stålet var fullt og høyet må lagres på brua og oppunder skråtaket. Her var det vanligvis veldig varmt og lufta full av støv og partikler fra det tørre høyet. Dette kunne være tungt og hardt arbeid, særlig i godvær med høy temperatur. Etter at jeg ble ungdom med litt krefter, var det min jobb å gafle dette høyet opp i et slikt stål. Ved arbeidsdagens slutt pleide vi å dra ned i Sanden for å ta et bad som kunne rense en for både svette og høystøv.

Bildet over viser høykjøring. Martin står foran med ei rive, Sevrine sitter på toppen av lasset. Vi kjenner ikke til barna, men det er ganske sikkert barn fra hyttene i nærheten. Det var nemlig populært for barna å delta når det var høykjøring. De kunne virkelig gjøre nytte for seg ved å kjøre hest og vogn fra jordet og inn på låven. Det var for øvrig en jobb min bror og jeg gjorde fra vi var ganske små. Det var populært, sitte høyt oppe på toppen av lasset, og styre hesten til gården. Når arbeidet foregikk på «Klempmoen», var det faktisk en lengre kjøretur. Samtidig gjorde vi god nytte for oss. Hvis ikke vi gjorde det, måtte en voksen gjøre det, en voksen som da ikke kunne arbeide ved hesjene eller på lemmen.

Det var mye arbeid med slåtten og høyonna. Det var alltid en stor sak når alt høyet var kommet i hus for da visste man at man hadde fôr til dyrene. Fôr til dyrene var man helt avhengig av.

Dette bildet er tatt ute på Flatan. Mannen til høyre er Olaf. De øvrige er ukjente. De har river i hendene, så jeg antar de arbeider med høy.

Etter at den første traktoren kom på gården midt på 60-tallet (se slutten av dette kapittelet), kunne vi bruke en «høysvans» som gjorde selve frakten av høy fra jordet inn på låven betydelig lettere og raskere. Vi brukte også traktoren til å dra høyllassene inn på loven. Dette var en hjemmelaget patent som gikk ut på å feste et tau rundt høyet som høysvansen hadde lagt fra seg på lemmebrua. Dette tauet var så festet til en wire som gikk via en kraftig talje ut gjennom vinduet lengst inn på lemme. Wiren fortsatte ned til bakken og der ble den festet til traktoren som så dro lasset innover, ofte helt opp under taket og et godt stykke innover. Det lettet arbeidet på lemme betydelig.

Hvert år ble det holdt telling med størrelsen på høyavlinga. Til det brukte vi ei trefjøl hvor vi noterte med en strek hvert lass på den ene siden, og så etter at siste lasset var kommet inn på låven, ble årets sum overført til baksiden.

Denne fjøla befinner seg i stabburet, og går tilbake til 1907. Fra og med 1920 ser den ut til å være omtrent komplett.

Denne oversikten er så pass interessant at jeg har skrevet av tallene på fjøla for å gjøre dem mer lettlesle. I og med at høyproduksjonen var så viktig, forteller denne oversikten oss noe om velstanden på gården det enkelte året.

Det som slår en leser, er at det er betydelig variasjon i høyavlinga fra år til år. Jeg har derfor regnet ut endringen fra det ene året til det andre. Grunnen til denne variasjonen, er nok først og fremst været. Det var og er veldig skiftende fra år til år.

Noe annet vi kan legge merke til, er de lave avlingene under krigen, fra årene 1943 – 1945. 1944 er faktisk det dårligste året i hele oversikten.

De to somrene med høyest produksjon var 1930 og 1939 (220 lass). Sommeren 1930 var visstnok en storslagen sommer som det gikk gjetord om i lange tider etter.

År	Lass	% endring	År	Lass	% endring
1907	175		1946	138	17 %
1915	160	-9 %	1947	120	-13 %
1920	135	-16 %	1948	182	52 %
1921	177	31 %	1949	146	-20 %
1922	190	7 %	1950	183	25 %
1923	180	-5 %	1951	193	5 %
1924	170	-6 %	1952	137	-29 %
1925	175	3 %	1953	160	17 %
1926	150	-14 %	1954	188	18 %
1928	215	43 %	1955	168	-11 %
1929	201	-7 %	1956	124	-26 %
1930	220	9 %	1957	190	53 %
1932	180	-18 %	1958	174	-8 %
1933	130	-28 %	1959	165	-5 %
1934	175	35 %	1960	188	14 %
1935	212	21 %	1961	170	-10 %
1936	203	-4 %	1962	180	6 %
1937	211	4 %	1963	185	3 %
1939	220	4 %	1964	210	14 %
1940	160	-27 %	1965	200	-5 %
1941	165	3 %	1966	185	-8 %
1942	125	-24 %	1967	171	-8 %
1943	117	-6 %	1968	160	-6 %
1944	105	-10 %	1969	215	34 %
1945	118	12 %			

2.2.4 Korninnhøsting

For å holde jorda i god stand, bør den pløyes hvert 4. år eller 5. år. Det er for å unngå at den blir «utpint». Jorda blir utpint hvis man dyrker det samme i årevis. Da bør man dyrke noe annet, korn eller poteter. Dette fant man ut allerede i middelalderen.

Kornet som man dyrket var bygg. Bygg har kort veksttid (100 dager) og kan derfor dyrkes de fleste steder.

Bygg brukes hovedsakelig til dyrefor. Men i «trange tider», som under krigen, brukte man det til å lage grøt. Den ble veldig grå, og var best å spise med noe søtt til, som f.eks. sirup. «Vassgraut» ble den kalt.

(Bilde hentet fra internett)

Før vi fikk traktor, ble kornet slått av med slåmaskinen. Deretter ble det buntet sammen til et kornband ved å bruke litt av halmen som tau. Så ble kornbandene trukket ned over en staur slik at de kom opp fra bakken og kunne tørke. Det å binde sammen kornband på denne måten, var en veldig arbeidskrevende operasjon. Det å få en «selvbinder» til å slå av kornet og binde det sammen til kornband i én og samme operasjon, var et stort fremskritt. Jeg husker ikke helt når vi fikk en selvbinder, men det må ha vært en gang på 60-tallet.

(Bilde hentet fra internett)

Etter at kornet var blitt tørt, ble det kjørt inn på låven. Neste operasjon var å treske kornet, dvs. frigjøre det fra aksene og halmen og samle det i sekker. Til dette ble det brukt et «treskeverk». Det var Kristian Moen som hadde et slikt treskeverk. Det var en diger innretning, drevet av reim som var koblet til en traktor. Det bråkte noe uhorvelig, og støvet føk. Kristian

Moen reiste rundt med dette monsteret til gårdene i nabolaget og tresket. Jeg husker at dette var den skumleste innretningen som noen gang kom på gården.

Selve treskeverket bestod av en hurtigroterende slager (treskesylinder) delvis omsluttet av en «slagbro». Ved hjelp av dette og en halmrister ble korn og agner skilt fra halmen, som ble ført direkte ut av maskinen. Kornet ble rensset fra agnene ved hjelp av såld og luftstrøm fra en vifte og ført med en elevator til et «oppsekkingsapparat». Agner og halmstubb ble samlet opp for seg. Helt slutt sto «hakkelsmaskin» som hakket halmen opp i småbiter og blåste den opp i høystålet. Agnene ble ført ned i agnbua som lå under låven.

Treskeverket er nå avløst av skurtreskeren som er et vanlig syn ute på jordene om høsten.

(Bilde hentet fra internett)

Bildet over er ikke treskeverket til Kristian Moen. Jeg husker det som atskillig større, men det kan være feil.

Etter tresking, ble kornet lagret i stabburet, og senere malt til mel. I stabburet var laget store båser for oppbevaring av kornet og siden melet. På neste side kan vi se en fin øse som var laget for å helle korn opp i sekker når det skulle til mølla. Den står nå i Stabburet.

I dag slipper man mange av disse arbeidsoperasjonene fordi en skurtresker slår og tresker kornet i én operasjon ute på jordet.

Kornøse, ca 80 cm lang

Kornet ble slått om høsten, slutten av august – begynnelsen av september, og det kunne være problematisk å få det tørt så sent på året. Jeg husker i hvert fall én gang at kornet ble kjørt inn med hest og slede fordi snøen hadde kommet. Om det ble korn/mel som kunne brukes den sesongen, det husker jeg ikke.

Korn var ikke det viktigste produktet på gården. Høyet langt viktigere fordi hovedinntekten skrev seg fra melkeproduksjonen.

2.2.5 Potetdyrking og potetonna

Fra gammelt av har poteten vært en viktig næringsfaktor for folk i Norge. Alle gårder dyrket poteter, også Trøa.

For å dyrke poteter må man ha «settepoteter». Settepoteter er poteter fra året før som tas opp fra den mørke kjelleren de er blitt lagret siden høsten, og som deretter oppbevares i kasser i nærheten av et vindu. Det må lys til for å få fram de nye spirene. Potetene ser da slik ut:

(Bilde hentet fra internett)

Potetene må ned i jorda og de settes i «renner» med passe mellomrom. For å lage renner og for å skyfle jord over potetene etterpå, har man et redskap med 3 skjær. Senere må potetene med jevne mellomrom potetene «hyppes». Det vil si å fjerne ugress som vokser mellom rennene, også det med et skjær. Dissee redskapet ble trukket av en hest.

(Bilde hentet fra internett)

Potetinnhøsting var en viktig onn og en arbeidskrevende operasjon. Potetene måtte plukkes opp fra bakken for hånd, etter at de var kastet opp fra rennene av en «potetopptaker», trukket av en hest. Potetopptakeren var en innretning som hadde en slags propell helt bakerst. Den roterte når innretningen ble trukket framover, og denne rotasjonen kastet jord og poteter ut over jordet. Deretter var det å plukke opp potetene og samle dem i en vogn. Dette foregikk om høsten, månedsskiftet september – oktober. Det kunne være vått og kaldt, og man plukket uten hansker eller votter. Det var hardt for ryggen, for man måtte gå bøyd hele dagen. Det het seg at 3. dagen var den verste for ryggen, etter den begynte muskulaturen å venne seg til den bøyde arbeidsstillingen.

Bildet på forrige side viser potetopptaking med mye folk samlet. Jeg står lengst til venstre, så kommer Odd Engelsås, Kjell Engelsås bak Erling. Arne Koksvik og Emma Engelsås lengst til høyre.

Potetonna var så viktig og arbeidskrevende at man innførte «potetferie» slik at skoleungdom kunne være med på denne innhøstingen. Denne ferien er blitt så innarbeidet at den fortsatte også etter at maskiner overtok arbeidet. Nå heter den «høstferie».

Martin solgte poteter til faste kunder. Da lastet han opp fulle potetsekker bak på lastebilen (som er omtalt senere i kapitlet) og kjørte til kundene i byen. Han pleide da å bære sekkene inn i husene og ned i kjellerne hvor potetene skulle lagres. Han hadde en fast kundekrets når det gjaldt potetsalg.

2.2.6 Annen innhøsting - turnips

I tillegg til de produktene som er nevnt, ble det også dyrket «turnips» (ku-nepe), en diger rotfrukt på størrelse med en kålrot. Dette var kufôr. Frø ble sådd i renner som for potetene. Etter et par-tre uker etter at frøene hadde spirt, måtte det lukes. Det vil si at man fjerner spirer slik at det sto igjen bare én og én med passe mellomrom. Det skjedde manuelt. Også her måtte rennene hyppes med jevne mellomrom, ellers ville alt gro igjen av ugress. På høsten ble nepene høstet inn. Da ble de røsket opp fra jorda og kjørt hjem i en vogn. Kyrne likte nepene veldig godt, og de utgjorde et godt tilskudd til en ellers ensidig kost.

2.3 FJØSET

Det å stelle i fjøset var et rutinearbeid to ganger daglig, først morgenstellet ca. kl. 06.30 – 08.30, og deretter kveldsstellet kl 16.30 – 18.00. Fjøsstellet innebar følgende aktiviteter:

- fjerning av kumøkk i båsene, feie og strø ut sagflis for å holde det tørt i båsene.
- fôring av alt krøtter (kyr, hest, sauer, okser, griser og høner)
- melking av kyrne.

Stort sett hadde man 8 – 10 melkekyr, et par kalver, 2 hester, 10 -15 sauer, et par griser og 10 – 15 høner. Hønene hørte inn under min mors domene. Hun solgte eggene og fikk på den måten en egen inntekt, eller kall det «lommepenger». Da vi var gutter var det ofte vår oppgave å fôre hønene. Vi hjalp også til med fjøsstell ellers, men i hovedsak var det noe som mine foreldre sto for.

På 50-tallet var det håndmelking av kyrne som gjaldt. Det var kvinnefolkarbeid. Det gjaldt å dra og klemme på spenene til kyrne på riktig måte slik at melka sto som en sprut ned i bøtta. På slutten av 50-tallet kom melkemaskinen, og den lettet fjøsstellet betydelig. Den utfører klemming/suging av spenene på en effektiv måte og fører melka opp i et spann.

Det gikk med mye fôr til kyrne, og vi hadde ikke nok høy til å fôre dem med utelukkende med det igjennom hele vinteren. Derfor måtte også andre ingredienser tas inn. Først fikk de hakket halm blandet inn med varmt vann og «melasse» som er et avfallsprodukt fra sukkerindustrien. Det er svært søtt (60 % sukker) Deretter vanket det litt «kraftfor» (se forklaring neste side). Og til slutt høy.

Ubehandlet halm gir lite næring til kyrne fordi kumagen ikke klarer å ta opp den næringen som finnes der. For å gjøre halmen til et bedre fôr, ble det vanlig på 60-tallet med «halmluting». Det er en kjemisk behandling for å øke fordøyeligheten (næringsverdien). Ved behandling av halm med lut eller ammoniakk brytes ligninet i halmen ned, og cellulosen blir tilgjengelig for mikroorganismene i vomma.

Hestene arbeidet hardt og fikk derfor fôr 4 ganger om dagen, siste gang kl 10 om kvelden. Fôring av hestene var det siste Martin gjorde før han gikk til sengs.

Sevrine setter på sugekoppene på spenene til kua.

Kokte poteter ble også brukt som kosttilskudd til kyrne. Jeg husker at Martin dro til Melhus med tilhenger og kom hjem med et lass nykokte poteter. Disse kokte potetene var glovarme da de kom til gårds. De ble oppbevart i «vognbua», et lite rom ved siden av fjøset. Jeg husker vi måtte spa den glovarme potethaugen inn i oppbevaringsrommet. Jeg går ut fra at dette var poteter som ikke var av fullverdig forbrukerkvalitet, og som derfor kunne kjøpes billig som dyrefôr.

Bildet viser Sevrine som gjør klar mat til kyrne. I sekken er det kraft-fôr.

Kraftfôr har relativt høyt innhold av protein og energi per kilo. Kraftfôr omsettes i Norge vesentlig som ferdige blandinger tilpasset det enkelte dyreslag og produksjon. Korn og kornprodukter utgjør den største andelen av kraftfôrblandingene. Kraftfôrblandingene består av karbohydrat- og proteinrike kraftfôrslag, fett, mineraler, vitaminer og andre tilsetningsstoffer.

Martin fører en kalv.

2.4 SLAKTING

En viktig begivenhet på en gård på 50-tallet, var slakting. Det var vanlig før det moderne landbruket overtok, å slakte griser og sauer/lam på gården. Det gjorde vi på Trøa, og det hørte naturlig med det å ha dyr som var beregnet på mat. Storfe som okser og kyr slaktet vi ikke selv. De ble for store. Jeg skal nå fortelle litt om hvordan slaktingen på gården foregikk.

Slakting av julegrisen foregikk i månedsskiftet november – desember. Dagen begynte med at man fyrte opp den store grua i Madstua. Der var det en stor peis med ei stor jerngryte. Det gjaldt nemlig å ha masse skåldhett vann. Ole Engelsås var slaktemesteren. Han hadde nemlig en «skuddmaske» som ble brukt til å ta livet av grisen.

Skuddmasken ble ladet med en patron og plassert på hodet til grisen. Når man slo på den tynneste delen med en hammer, ble skuddet avfyrt, og grisen stupte død i bakken.

(Bilde fra internett)

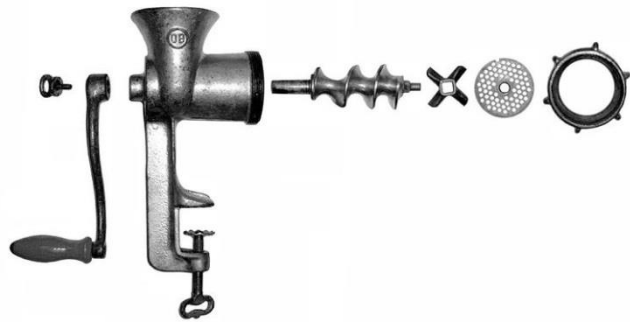

Da vannet var klart, ble grisen hentet ut fra bingen. Den hadde tydeligvis en anelse om hva som skulle skje, for den hylte av full hals. Det var ingen lystig lyd for noen, men min bror syntes dette var ekstra fælt. Det var nemlig et tema før slaktingen om man skulle vente litt for at grisen skulle vokse litt til. Da det hele skulle skje, pleide min bror å rope ut: «Grisen e itj stor nok, hain» i håp om utsettelse av begivenheten. Men den gikk sin gang. Grisen ble dratt ut på gårdsplassen hvor den ble plassert på et slaktebord, og fikk så skuddet gjennom hodet. Da var det om å gjøre å «stikke» umiddelbart for å tappe av blodet. Stikket var i halsen i hovedpulsåren og da fosset blodet ned i en bøtte. Dette ble gjort dels fordi blodet ble brukt, dels fordi det gir bedre kjøtt når det er tappet av. Neste operasjon var å fjerne «busta» på grisen, dvs. de små, stive hårene som grisen har. Til det må man ha kokende vann. Det ble helt over grisen med en øse og deretter ble busta fjernet med en skarp kniv. For å kunne spise fleskesvoren, må all bust bort.

Da grisen var ren for bust, kunne den åpnes og parteres. Alt ble brukt. Hode og labber ble brukt til sylte, tarmene ble rensset og brukt til å lage pølse. Blodet ble brukt til å lage blodpølse. Innmat ellers ble også brukt, ingenting gikk til spille. Det fulgte mye arbeid med et griseslakt, men så ga det til gjengjeld mye god julemat.

Bildet viser kvern som ble brukt til å male kjøtt til medisterdeig, og til å lage pølse. Etter at deigen var gjort klar, ble den stappet inn i tarmer som var rengjort på forhånd.

(Bilde fra internett)

Ved siden av gris, ble det slaktet lam eller sau. Det var litt enklere enn griseslakt. Dyret ble leid ut på gårdsplassen, men uten alt det spetaklet som fulgte med grisen. Min far kunne da ta en øks og slå inn skallen med baksiden av øksa. Dyret døde umiddelbart og det hele foregikk rolig uten noe oppstyr.

Slakting av hønene var det Sevrine som tok seg av. Da tok hun en høne under armen og gikk ned under låven hvor det sto en hoggstabbe. Hodet på høna ble lagt ned på hoggstabben, og et velrettet hogg delte hodet fra resten av høna. Hvis hun da slapp høna kunne den flakse avgårde, hodeløs. Det så ganske skummelt ut, men hadde sin naturlige forklaring i muskeltrekninger forbundet med avlivningen.

Gårdsslakting foregår ikke lenger i dag, bare helt unntaksvis. Man kan gjøre det, men kjøttet kan ikke omsettes, man må spise det på gården. Men i de fleste tilfelle, overlater man denne jobben til de profesjonelle.

2.5 HESTENE

Hester sto for trekkraften og styrken før traktorens tid. Hesten var bondens beste venn. Bonde og hest arbeidet sammen daglig og de fikk ofte et nært forhold til hverandre. Bildet på neste side viser Martin med Raumerra lengst til venstre, deretter Polly og til slutt Stjernesvarten. Da jeg var gutt hadde vi Merra og Svarten. Svarten som var hingsten, var naturlig nok den sterkeste av dem. Da de ble gamle, var det allerede anskaffet en traktor, og de ble ikke erstattet. Svarten levde lengst. Martin leide han inn til byen (14 km), han ville spare Svarten for transporten med bil som kunne medføre mye stress og belastning for en hest.

Svarten ble noen ganger sluppet løs i skogen sammen med kyrne som beitet der. Det hendte at han hadde stor moro av å jage og skremme kyrne. Med sin fart kunne han jage dem dit han ville, og det hendte at det skjedde med stor ståhei og mye kuraut.

Hestene arbeidet hardt hele dagen og måtte ha en «godbit» innimellom for å holde det gående. Havre var favoritten. I stabburet henger fortsatt den gamle havreposen som ble brukt til å gi hestene denne godbiten.

2.6 BRØYTING

Vi tenker nok ikke på hvor mye lettere de fleste arbeidsoppgaver er i dag med traktorer som tar seg av de tunge arbeidsoppgavene. Et arbeid som var en utfordring før traktorens tid, var brøyting. Plog hadde man, men den måtte trekkes av hester. Vi har et bilde som viser litt av plogen som ble brukt på gården

Plogen var laget av tre med et jernskjær. Den er tung i seg selv, for ikke å snakke om hvordan det var å dra den igjennom tung snø. Ut over bruk av plogen, var det kun spaden man hadde å hjelpe seg når snøen hadde lavet ned. Det sier seg selv at det ble så som så når det gjelder brøytingen av veien. Mye snø ble bare tråkket ned, hvilket førte til ganske ufremkommelig vei når mildværet satte inn.

2.7 SKOGSDRIFT

Skogsdrift med hogging av tømmer til materialer og ikke minst ved, var en viktig aktivitet. Og alt foregikk med håndmakt. Trærne ble saget av med en «svans-sag». Den vi hadde på gården så slik ut:

Andre utgaver av svansen kunne være en tomannssag. Den hadde et håndtak i begge ender, og det var en stor fordel når et stort tre skulle felles. Det å dra en sag igjennom en kraftig trestamme, er ingen spøk.

Svans-saga ble også benyttet til å dele opp stokkene. På slutten av 50-tallet kom de første motorsagene, som selvsagt lettet skogsarbeidet kraftig. Men fortsatt var det et tungt arbeid hvor mye foregikk med håndkraft.

For å få tømmeret fram til gården eller til vei, var det hesten som var trekkraften. Stokkene ble lastet opp på en «støtting». Det var en innretning på kraftige meier som stokkene ble gjort fast til med kjetting. Bildet under viser to støttinger.

For å kunne bruke en støtting, var man avhengig av at det var snø eller is.

(Bilde fra internett)

Bildet under viser hvordan tømmer ble fraktet ut av skogen med hest og støtting.

(Bilde fra internett)

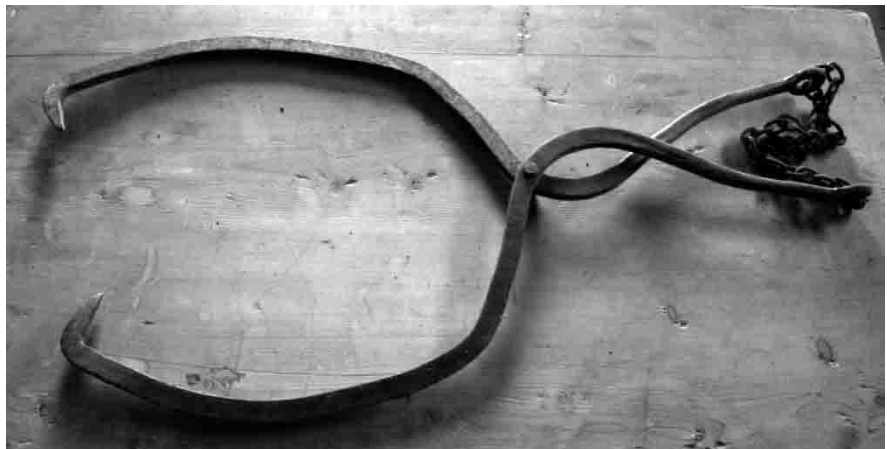
For at hestene ikke skulle synke for dypt ned i snøen, brukte man å sette på dem truger. I stabburet henger et par på veggen. De ser slik ut som på bildet til høyre.

Festemekanismen var en wire som ble surret rundt hoven på hesten. Jeg er litt usikker på hvor godt dette egentlig fungerte, om man fikk trugen til å sitte på hoven til hesten.

Tømmeret ble fraktet til saga til Ole Greistad. Han hadde sag ved Jonsvatnet, avkjøring fra «Moensletta», rett overfor det trange sundet mellom Storvatnet og Litjvatnet. Hit kunne man frakte tømmeret på Jonsvatnet, hvilket var en stor fordel i tiden før man hadde store lastebiler med løftekraner og det hele.

De som gjorde den tunge jobben i skogen, var hesten og den personen som kjørte hesten. Hesten gjorde mye, men ikke alt. Også bonden måtte mange ganger dra på plass de tunge tømmerstokkene. Til det hadde man en tømmeraks. I stabburet har vi en slik hengende på veggen.

2.8 BYGGING OG SNEKRING

Når man skulle bygge noe eller reparere en bygning, hadde man ikke de elektriske hjelpemidler man har i dag. Alt foregikk med håndmakt. Det man hadde var håndsag, øks og høvel.

Våningshuset og stabburet er laftetømrede hus hvor stokkene er hogd til slik at de kan legges oppå hverandre. Dette ble gjort for hånd med en kraftig øks, en «bile» ble den kalt. Vi har en slik en i stabburet.

Høvelen ble brukt til å fintilpasse materialene til hverandre. Denne befinner seg i stabburet.

Materialer ble skaffet til veie ved at man først hogde tømmer i skogen, fraktet det til saga til Ole Greistad, og så fikk materialer tilbake i ulike tykkelser og bredder. Gårdens folk snekret selv, det å leie en snekker ble for dyrt. Som omtalt i kapittel 1 og 5, var Ole Engelsås en habil snekker som utførte viktige forbedringer av fjøset og Madstua.

2.8 PRODUKSJON AV IS – ISSAGING

Før det elektriske kjøleskapet ble vanlig, var produksjon av isblokker en viktig næring. Isblokkene ble brukt i skap slik at matvarer kunne oppbevares kjølig. Isblokkene kunne selges for brukbare priser. Det ble gjort på den måten at etter at Jonsvatnet var frosset og hadde god tykkelse, 50 cm kanskje, brukte man en is-sag til å sage ut blokker.

Dette er bilde av sagen i stabburet:

(Bilde fra internett)

Etter at isen var saget ut, ble den transportert til gården hvor den ble lagret under låven. Sagflis (det som produseres når man sager ved eller stokker) ble brukt som isolasjon, både over og under isblokkene. Sagflis isolerer godt, samt at den suger opp fuktighet fra isen når den tiner. Jeg kan huske at det lå slike isblokker under låven. På slutten av 50-tallet begynte elektriske kjøleskap å bli så vanlig at markedet for isblokker forsvant.

2.9 REVEFARMEN

Martin startet opp med en revefarm på 30-tallet. Produksjon av reveskinn ble vanlig på mange gårder før krigen for det ga en sårt tiltrengt tilleggssinntekt. Revegården på Trøa lå på toppen av åsen bak gården.

Vi har ikke noe godt bilde av den, men bildet over som er tatt som et utsnitt av et annet, viser dimensjonene av den. I disse burene var det plass til et betydelig antall rever.

En meget fordelaktig konsekvens av å drive denne revefarmen, var at da kunne Martin få tillatelse til å kjøpe en bil, en lastebil. Det var nemlig slik etter krigen, helt fram til 1960, at for kunne kjøpe bil, måtte man ha tillatelse, og det ble kun gitt til dem som kunne dokumentere behov for bil i næringsvirksomhet. Det å drive en revefarm krevde transport av fôret, og det var grunn nok.

Først hadde han en Chevrolet lastebil. Det er den vi ser på bildet på neste side. Fra venstre ser vi Martin, meg, min fetter Torbjørn og John, bror til Martin. Vi ser for øvrig at John er en riktig «tøffing» på bildet, etter tiden korrekt antrukket og med moderne solbriller. Senere anskaffet Martin en A-Ford som opprinnelig hadde vært en personbil, men som var blitt ombygd til en liten lastebil. Dette var transportmidlet på gården langt inn på 60-tallet. Forden fungerte fint, og det var sjelden problemer med den. Dessverre har vi ikke noe bilde av den.

Revefarmen ble drevet fram til slutten av 1950 – tallet og ble så avviklet. Rester av burene ble stående lenge, og det fortsatt mulig å finne spor av nettingen som burene ble laget av.

2.10 DAGSRYTMEN PÅ GÅRDEN

Dagsrytmen på gården på den tiden var som følger: Martin og Sevrine sto opp i 6-tiden. De spiste ikke frokost da, men det kunne hende de tok seg tid til en kopp kaffe. Deretter gjorde de unna fjøsstelllet, og så ble det frokost ca. 08:30. Etter det kom en lengre arbeidsøkt, fram til ca. kl. 12:30 - 13:00. Da spiste vi middag. Etter middagen måtte de voksne ha en middagshvil fram til ca. 14:30-14:45. Hvis det ikke var for travelt, kunne de unne seg en kopp kaffe før de gikk ut på jordet eller hva de nå holdt på med. I onnene gikk de ut på jordet med en gang, og da ordnet min mor med litt kaffe ca. kl 17:00, i det hun måtte gå i fjøset. Arbeidsdagen varte gjerne fram til kl 19, da var det kveldsmat. Var vi midt oppe i en travel onneperiode, kunne arbeidsdagen vare fram til kl 21 eller til og med 22.

Det var naturlig nok stor forskjell på sommer med alle onnene og vinteren som kunne være en ganske rolig periode. Tiden for måltidene ble likevel i hovedsak fulgt.

2.11 TRAKTOREN KOMMER

I 1961 kjøpte Martin sin første traktor. Det var en Ferguson, en «Gråtass²», som er blitt nærmest et ikon for mekanisering av landbruket på 50 og 60 – tallet. Den som Martin kjøpte hadde bensinmotor.

² **Gråtass (TE20)**, er en traktor fra britiske Ferguson produsert i perioden 1946-1956. Traktoren ble symbolet på mekaniseringen av landbruket verden over. Dens popularitet skyldes innovative tekniske nyvinninger, samt stor etterspørsel etter traktorer etter andre verdenskrig. TE20 ble utviklet for å være billig i både innkjøp og drift, samt enkel å operere. Dette gjorde innkjøp av traktoren mulig for svært mange. Tidligere hadde traktorer vært forbeholdt mer velstående bønder og krevde mer teknisk kyndighet. På denne måten effektiviserte TE20 landbruket ved å bli en "folketraktor" verden over. Totalt ble det produsert 517 651 traktorer av modellen TE20. De første traktorene ble produsert i 1946. De første modellene hadde bensin- eller parafinmotorer og 6 volts elektrisk anlegg. I 1954 kom den første TE-F 20 som hadde dieselmotor. Produksjonen stanset i 1956 da nyere modeller ble introdusert av Ferguson. Disse var likevel bare en videreutvikling av TE20. Av tekniske nyvinninger ved TE20 var særlig trepunktssystemet. Dette systemet ble utviklet av Harry Ferguson og revolusjonerte traktorbruken. Systemet gjorde det mulig å løfte redskaper opp og ned ved hjelp av hydrauliske løftearmer montert bak på traktoren.

Det første redskapet Martin kjøpte etter at traktoren var anskaffet, var en tilhenger, og så kom høysvans og plog ganske raskt.

Med traktor på gården, ble det selvsagt mindre bruk for hestene. Først ut var Merra, hun forlot gården ganske raskt etter ankomsten av traktoren. Svarten ble værende ganske mange år etter dette fordi det ikke ble anskaffet nok redskaper til traktoren over natta, mange redskaper måtte det fortsatt brukes hest til. Dessuten var det upraktisk å bruke traktoren til alle arbeidsoperasjoner. Eksempel: Et redskap er montert på traktoren, slåmaskin for eksempel. Så skal man bruke en rive til å samle sammen gresset før hesjing. Da må man ta av slåmaskinen, montere riva, og deretter montere slåmaskina på nytt når det om kvelden skal slås av nytt gress. Da er det mer praktisk å la slåmaskina stå montert på traktoren, og så bruke hesten til å dra riva for grasoppsamling. Slik sett var det bruk for Svarten i mange år etter at traktoren gjorde sitt inntog på gården. I 1967 eller 68 ble de anskaffet en traktor til, en Ford 3500, og da overtok traktorene alt arbeidet.

2.12 ANDRE MASKINER

Før traktoren anskaffet Martin 2 maskiner, hovedsakelig for å drive «slipesteinen».

Slipesteinen var et veldig viktig redskap på en gård. På den slipte man ljåer, kniver til slakting, slåmaskinkniver og annet som måtte være kvasst for å kunne brukes funksjonelt.

Det å dra slipesteinsveiva var en ensformig jobb og ikke så veldig populært. Prøysen har jo til og med laget en vise om det, «Slipsteinvalse». Martin hadde to motorer til å gjøre denne «drajobben». Først en gammel forbrenningsmotor som det alltid var problemer med å få til å gå. Det ble derfor til at jobben ble gjort manuelt. På 60-tallet ble det solgt en hyttetomt til en som heter Albertsen, ved siden av Stenehytta. Albertsen hadde tydeligvis greie på elektromotorer for han skaffet en slik en, og den virket perfekt i alle år.

KAPITTEL 3 FRITID

Hverdagene var preget av mye arbeid, men heldigvis var det ikke arbeid bestandig. Ferie hadde man nok ikke, men det var fri på søndager. Påsken var også en tid med fri og med mulighet for skiturer, som vi skal se.

3.1 TELTTUR

Bildene viser en utflukt ut i skogen, en telttur. De ser ut til å være ganske mange og stemningen virker upåklagelig.

Bildet viser Sevrine og Martin. Martin er han som ligger nærmest henne. Den nærmeste er ukjent.

3.2 SKITURER

Skiturer var tydeligvis populært, for det er tatt en god del bilder fra slike turer.

Martin i farta.

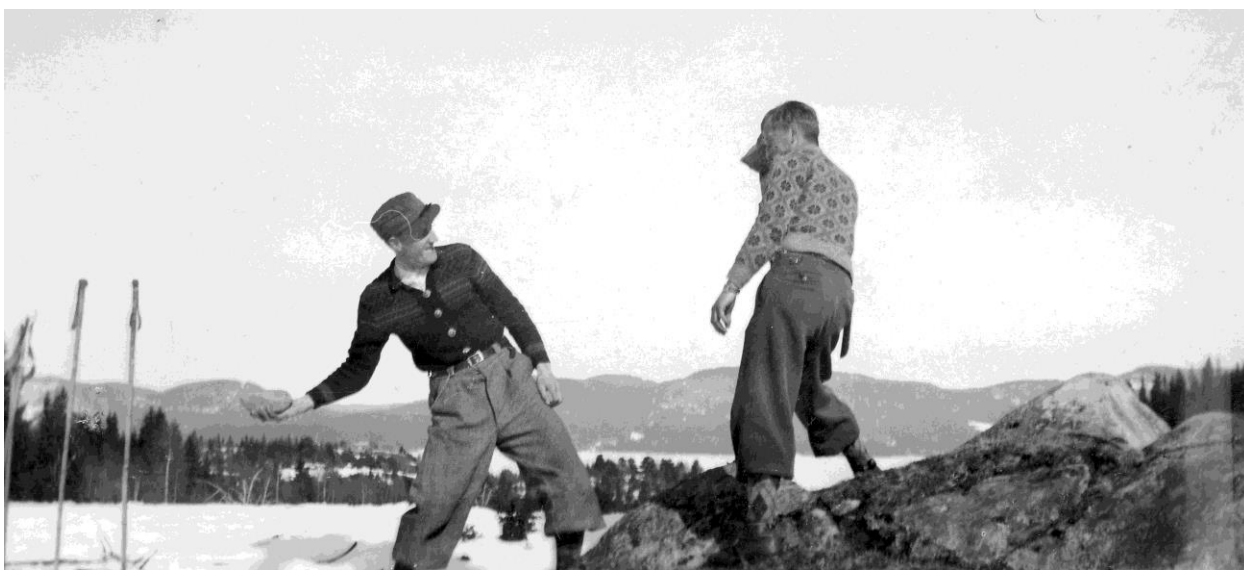

Bildet over er tatt i forbindelse med et langrenn hos Lindgjerdet

Bildet viser Sevrine, på toppen av Jervfjellet påsken 1942.

Martin og en ukjent i snøballkrig på Digresaunet.

Her er Martin og Solveig på tur på Digresaunet.

Skogtur med Solveig til venstre og Sevrine til høyre. Antar det er Tor Hjernstad som sitter ved siden av Sevrine.

4.3 MOTORSYKKELTURER

Martin og Odd Sæther, bror til Sevrine er på tur. Det er ikke helt avklart hvor bildet er tatt, men jeg gjetter på at det er på toppen av Jervfjellet, øst for Jonsvatnet.

Martin og Odd må ha brukt motorsykel som framkomstmiddel fordi de har på seg motorsykelhjelmer. Hjelmen og brillene til Martin er fortsatt inntakte og befinner seg i stabburet. De ser slik ut:

Jeg vet ikke noe mer om hvilken motorsykel som ble brukt. Det var aldri snakk om det.

4.4 FISKE OG JAKT

Gjeddefiske var en populær aktivitet. Det spesielle gjeddefisket foregikk om våren, straks etter at isen hadde gått. Det er mer korrekt å kalle det «gjeddejakt». Ved utløpet av «Lykkjabekken» mellom Trøa og Lykkja, gytet de digre gjeddene. Hunnene er de største. I forbindelse med gytingen var de lett å komme innpå, og de kunne skytes. Det var ikke uvanlig å ta noen skikkelige beist, som bildene tydelig viser.

Her er Martin med noen skikkelige beist etter en tydeligvis vellykket «jakt».

Dette bildet viser Martin som befinner seg akkurat der hvor man skjøt gjedder. Det er tydeligvis straks etter at isen gikk, for vi kan se snø i skogen i bakgrunnen. Perfekt tid for gjeddejakt.

Når det gjelder jakt ellers, så dreide seg om jakt på ender, hare og rev. Bildet under viser Olaf og hytteeier Hjerme stad som har vært på andejakt.

Jakt på hare og rev har man alltid drevet med på gården. Det krever en dyktig hund. Og det hadde vi på gården. Bildet under viser Nelly og Gudrun.

Et fiske som virkelig monnet når det gjaldt å skaffe mat, det var rørfiske om høsten. Da dro mannfolka ut på kvelden, rodde forbi odden ved Lykstad og satte garn ut fra land. Der gyter nemlig rør eller røye. Det er en fisk som ligner mye på ørret, men lever på dypere vann og er vanskeligere å fiske. Fiskerne kunne komme hjem på morgensiden med bøtter full av fisk og det var alltid stor stas å få rørmiddag dagen etter. Rogna ble servert kokt i en hvit saus og det hele smakte fortreffelig.

4.4 BÅTTURER

Bildet under viser Martin og Sevrine. Hvem barna er, det vet vi ikke. Det er tatt i bukta rett nedfor gården. I bakgrunnen ser vi Lykkja.

Bildet til høyre er tatt i Storvatnet, i Sanden. Hun som ror er Torveig Sæther, gift med Odd. Bakerst sitter Erling. Hvem som sitter i midten er litt uklart. Det kan være meg. I bakgrunnen ser vi Furuodden.

Sevrine og Solveig.

I min oppvekst hadde vi ikke noen båt. Den båten som en gang eksisterte, ble ansett for så rådden og utrygg at man fant det best å senke den. Det var et stort savn for oss guttene. Vi fikk ikke egen båt før Erling kjøpte seg en pram for penger han fikk til konfirmasjonen. Det var så sent som i 1964. Det fortelles mer om denne båten i kapittel 7.

Solveig og Sevrine på flåte i Sanden.

KAPITTEL 4 LUNDSLEKTA

4.1 STARTEN

Familien på min farsside var betydelig større enn familien på min morsside. Vi hadde langt større kontakt med folk derfra. Det var Lundslekta. Gudrun Ovedie Lund (min farmor) er min direkte tilknytning til Lundslekta. Det er imidlertid ikke lett å trekke et klart skille mellom min slekt på mors- og farssiden ettersom hovedpersonen i denne forbindelse (Marius Lund) var gift to ganger. Ved første ekteskap var ble han far til min farmor (Gudrun), og dermed min oldefar. Ved at han giftet seg opp på nytt ble han samtidig svoger til min mormor (Eline). For imidlertid å prøve å lage en ryddig framstilling, velger jeg å vie et eget kapittel til Lundslekta.

Mye av stoffet her baserer seg på slektsboken til Torleif Lund fra 1998.

4.1.1 Henrich Andersen og Oline Marie Dahl

Lundslekta starter med Henrich Andersen og Oline Marie Dahl. Henrichs foreldre bodde på plassen Lunden i Skogn.

Oline Marie og Henrich bodde der noen år før de flyttet til plassen Myhren. Den er nå borte nå, men den lå der Sandberg Bedehus ligger i dag. Første gang vi kan se at Lund ble benyttet som slektsnavn er i 1865 da Henrich og Oline Marie var faddere ved en barnedåp i Alstadhaug kirke. Her benyttes Lund som deres etternavn. Antakelig tok de som etternavn navnet på den gården de bodde på først.

		Henrich Andersen 1828 - 1882		Oline Marie Dahl 1832 - 1925																
1				2		3		4		5										
Henrik Marius Lund 1861 - 1940		1. kone	Pauline Pettersen 1870 - 1903		Karl Edvard Lund 1872 - 1952		Ingeborg Tallaksen 1884 - 1969		Anton Lund 1878 - 1974		Jørgine Helene Lund 1877 - 1964		Johan Odin Lund 1858 - 1923		Petronella Karlsen 1863 - 1964		Martinius Svendgaard		Marine Mathilde Lund 1864 - 1916	
Reidar Wedø		1.1 Ragna Lund		Elmer Lund		Torbjørn Dybvik		Margot Lund		Rolf Berg		Ruth Gunlaug Lund		Hilda		Halvdan Peter Svendgaard				
		1.2 Borghild Helene Lund		Edit Lund								Bodil Berg								
Olaf Engelsåstrø		1.3 Gudrun Ovedie Lund																		
Alfred Berg		1.4 Dagrun Sofie Lund												Jean Head Hopps		Peter Svendgaard				
		2. kone	Oline Sæther 1880 - 1964																	
Magda Krokstad		1.5 Helge Lund																		
Lars Haugen		1.6 Magnhild Lund																		
Petra Husby		1.7 Oscar Lund																		
Sigfred Eriksen		1.8 Ingrid Lund																		

Lundslekta starter altså med Henrich Andersen og Oline Marie Dahl. De hadde til sammen åtte barn. Jeg har listet opp de fem som er interessante her. De er oppført med uthevet skrift.

Den viktigste av disse barna er utvilsomt Henrik Marius Lund, min oldefar på farssiden, far til min farmor. Det som imidlertid gjør det litt komplisert, er at han var gift to ganger, først med Pauline Pettersen som han fikk fire barn med, og så Oline Sæther (Oline på Melhus) som han også hadde fire barn med.

Jeg behandler nå de viktige personene i denne sammenhengen. Først Henrich Andersen og Oline Marie Dahl, deretter barna deres etter nummerorden over.

Henrich Andersen Lund

ble født 7. september 1828 på Søndre Sandbergval i Skogn som den nest yngste av sju søsken. Han og Oline Marie Dahl ble gift i Alstadhaug kirke. Han var da husmann med jord. Det fortelles at han hadde som oppdrag å holde oppsyn med Alstadhaug kirke, og at ingen fikk røre noe ved kirken hvis ikke Henrich og «gutan» hadde tid. En god del av trevirket i den gamle kirken er reparert og fornyet av han. Henrich døde av lungebetennelse i februar 1882, bare 54 gammel. Han er gravlagt på Alstadhaug.

Oline Marie Dahl

ble født 13. mars 1832, døpt i Malvik kirke 23. april 1832. Hun flyttet til Trondheim ca. 1903. Hun døde 15. august 1925.

Hennes forfedre er litt interessante. Foreldre var Ole Sivertsen Dahl (f. 1782) og Maren Martha Pedersdatter (f 1792). Det fortelles at Maren Martha var etterkommer etter Rådmann Jan Wessel (1640 – 1716) og Maren Schøller Wessel som ble gift i 1671. De fikk 18 barn og av dem levde 12 sønner og 4 døtre, hvorav en var Peter Wessel Tordenskiold.

Ved bybrannene i 1651, 1681 og 1708 brant Vår Frues kirke med kirkebøkene. Historien om Maren Martha kan derfor ikke bekreftes.

4.2 HENRIK MARIUS LUND (1861–1940)

Henrik Marius Lund ble født i Skogn. Han brukte Marius som fornavn. Det fortelles at han var en så vakker mann at han noen ganger måtte rømme fra jentene som la seg etter han (i følge *Margot Lund*). Ved folketellingen i 1900 bodde han sammen med konen Paulina, døtrene Ragna, Borghild og Gudrun samt en barnepike, på to rom og kjøkken i Hvedingsveita 9. Han var bygnings snekker og formann hos Byggmester Chr. Christensen i Prinsensgt. i Trondheim

Henrik Marius forsøkte seg også som jordbruker. I 1912 kjøpte han gården Våddan Nordre i Bymarka. I 1916 ble gården solgt for kr 35 000, men familien bodde på gården fram til 1919. Deretter kjøpte han en mindre gård i Vassbygda på Agdenes, hvor det heller ikke gikk særlig bra. I 1930 kjøpte han gården Rønningen i Melhus som ble solgt i 1936. Deretter leide de noen rom på Lenamæla i Melhus. Han døde 28. februar 1940 og er gravlagt ved Melhus kirke. Oline (kone nr to) ble boende på Melhus.

Henrik Marius Lund var gift to ganger og jeg behandler som nevnt barna hans i to omganger, først med kone nr. en, Pauline Pettersen, og deretter barn med kone nr. to, Oline Sæther (omtalt som Oline på Melhus). I tillegg hadde Henrik Marius Lund et barn født utenfor ekteskap, før han ble gift med Pauline Pettersen. Hans navn var Einar Joachim Lund. Jeg tar for meg han først.

Karl Joachim Lund

Karl Joachim Lund ble født 27. mai 1883 på Sandbergval i Skogn. Han arbeidet i perioder ved NSB anlegg av Hell – Sundebanen fra februar 1901 til mai 1905. Da utvandret han til USA hvor han arbeidet som murer. Moren var Jensine Pettersdatter Alnesvold, gift Adde. Han ble oppdratt av sin farmor Oline Marie som han var nært knyttet til. Karl døde 21. oktober 1960. Han er gravlagt i St. Louis, USA.

Han besøkte Norge i hvert fall en gang på midten/slutten av 1950-tallet for vi har et bilde av det besøket som er tatt på Trøa. Det vises senere i dette kapitlet.

FØRSTE KONE: PAULINE PETTERSEN (1870–1903)

Pauline Petterdatter ble født på Levangernesset og konfirmert i Alstadhaug kirke. Hun flyttet sammen med Henrik Marius til Trondheim og de giftet seg i 1891 i Bakke kirke. De bodde først på Øvre Bakklandet 42, flyttet senere til Hvedingveita 9 og så til Vollabakken 24. Hun døde 17. mars 1903 av tuberkulose, bare 32 år gammel.

Det betyr at Henrik Marius satt igjen med yngstejenta, Dagrund, som var bare 3 år gammel, Gurdrund 8 år, Borghild 10 år, og den eldste Ragna på 12 år.

4.2.1 Ragna Henriette Lund (1891 – 1914) og Reidar Wedø (1891 – 1971)

Ragna ble konfirmert i Bakke kirke i 1905 sammen med Reidar Hagbart Wedø som hun ble gift med. De fikk tre barn og bodde i Kongens gt 55 i Trondheim. Ragna døde 6. oktober 1914, bare 23 år gammel av tuberkulose. Det yngste barnet, Gunvor, døde et par måneder etter moren.

Dette var selvsagt en håpløs situasjon for han som satt igjen med to småbarn, to og fire år gamle. Barna bodde noen år hos farmor Sigrid, men ble deretter plassert i fosterhjem. Reidar var drosjesjåfør, og han døde i 1971.

Ragna Lund

Ragna og Reidar hadde som nevnt tre barn. Hjordis Wedø, Adolf Wedø og Gunvor Wedø. Gunvor døde etter bare ett år av kikhoste. Hjordis og Adolf ble som nevnt satt i fosterhjem en stund etter at moren Ragna døde. Hjordis flyttet til Lothe på gården Joskjør i Skjøra. Hun ble konfirmert i Roan kirke, samtidig med Rune Sanfrid Thorhus, og de giftet seg i 1936. De bosatte seg i Trondheim på Lilleby. Rune og Hjordis fikk to barn, Erling (1938) og Anne Karin (1945). Anne Karin ble gift Småge og hun var en tid en kjent forfatter under navnet «Kim Småge». Debutromanen «Nattdykk» i 1983 ble veldig godt mottatt og ble belønnet med Rivertonprisen og oversatt til flere språk. Hun fikk tildelt Språklig samlings litteraturpris i 1990, og prisen «Glassnøkkelen» for beste skandinaviske kriminalroman i 1993.

4.2.3 Borghild Helene Lund (1893 – 1958)

Borghild utvandret til USA i oktober 1921. Her arbeidet hun som husholderske hos en velstående familie i Boston. Hun forble ugift og døde i Boston i 1958.

Borghild besøkte Norge én gang etter utvandringen, det var på slutten av 40-tallet. Jeg kan huske at vi på 50-tallet pleide vi å få pakker fra Amerika fra Borghild. De inneholdt blant annet brukte klær, noe som var kjærkomment i en ellers ganske trang etterkrigstid.

4.2.4 Gudrun Ovedide (1895 – 1963) og Karl Olaf Engelsåstrø

Gudrun som var gift med Olaf har fått omtale i kapittel 5.

4.2.5 Dagrund Lund (1900 – 1957) og Alfred Berg (1893 – 1967)

Dagrund ble døpt i Nidarosdomen i mars 1901. Hun giftet seg med Alfred Olausen i 1921. Alfred flyttet til Trondheim i 1917 og fikk jobb som gårdsgutt på Berg prestegård. Han tok da navnet Berg. Familien bodde i Vollgata 3. Dagrund arbeidet i flere år som vaskehjelp ved Trondheim hovedpostkontor. Alfred arbeidet i et trelastfirma Hvitfeld & Digre ute i Ila. Der bar han plank, slik at han fikk skjev skulder. Deretter fikk han arbeide i Trondheim kommune til han gikk ved pensjon, 70 år gammel. Dagrund og Alfred fikk 3 barn, Arne Berg, Rolf Berg og John Berg.

Av disse barna nevner jeg kun John som jeg kan huske besøkte gården flere ganger.

John Berg (1931 - 2014) Mona Myhre (1935 -)

John var førstereisgutt i utenriksfart. John ble gift med Mona Myhre. Hun er født på Kjelvik, Magerøy i Finnmark. Hun ble under krigen tvangssendt til Trøndelag. John er en habil hobbysnekker.

John forekommer flere ganger på bildene som ble tatt på Trøa og var tydeligvis ofte på besøk.

ANDRE KONE: OLINE SÆTHER (1880 – 1964)

Jeg skal nå se på barna Henrik Marius Lund fikk med kone nr to, som vist i oversikten under.

1		
Henrik Marius Lund 1861 -1940	2. kone	Oline Sæther 1880 - 1964

Magda Krokstad

Lars Haugen

Petra Husby

Sigfred Eriksen

2.1 Helge Lund

2.2 Magnhild Lund

2.3 Oscar Lund

2.4 Ingrid Lund

Oline Sæther ble født i Bratsberg, og giftet seg 18. juli med Henrik Marius Lund. Hennes foreldre var Sevrine Sæther og Einar Halseth som vi kommer tilbake til i en annen sammenheng. Hun var søster til Eline, min bestemor, og altså tante til min mor.

Da Henrik Marius døde, flyttet hun til gården Bodsberg. Senere flyttet hun til administrasjonsbygget til Samson fabrikker på Melhus. Oline var kvikk og sprek dame som bl.a. vasket kontorene i bygningen i en høy alder. Hun var blid og snill. Hun er gravlagt på Melhus kirkegård.

Følgende annonse sto i avisa da hun fylte 80 år:

Det ble etter hvert flere Oline å holde styr på, så derfor fikk hun tilnavnet «Oline på Melhus»

Fru Oline L u n d, Melhus, fyller 80 år i morgen, fredag 2. desember. Hun er født på gården Sæther i Bratsberg. I mange år drev hun sammen med sin mann en av Vådan-gårdene i By-marka. I 1930 flyttet hun til Melhus. Mannen døde i 1940. I de siste 15 år har hun hatt kontorvaskingen ved Samson Fabrikker. Hun er fortsatt i full aktivitet. Hun er fremdeles rask og ungdommelig og med en arbeidsglede som langt yngre mennesker kan misunne henne.

4.2.6 Helge Lund (1910 – 1958)

Helge var født på gården Våddan, Byåsen og gifter seg med Magda i 1939. Helge var linjearbeider hos NSB, han var flink snekker og ivrig fisker. Dessverre døde han av kreft så tidlig som i 1958. Magda døde i 1994.

På mange av de eldre bildene finner vi Helge, så det er tydelig at han var mye på Trøa. Jeg kjente han aldri og var bare 10 år da han døde.

Helge og Magda fikk tre barn, hvorav den mest interessante i denne forbindelse er Torleif Lund (1940). Han har skrevet en slektsbok om Lund-slekta som jeg har hentet mange av opplysningene og bildene fra.

Bildet over viser Torleif Lund med kone Berit og barna Siv, Helge Magnus og Nils Johan.

4.2.7 Magnhild Lund (1912 - ?) og Lars Haugen (1908 -1982)

Trøa hadde mye forbindelse med Magnhild og Lars.

Magnhild ble født på Våddan gård på Byåsen. Hun giftet seg i Soknedal kirke i 1939 med Lars Haugen hvor de bosatte seg på gården til Lars. Han var gårdbruker og landpostbud.

Særlig Magnhild, men også Lars, var ofte på Trøa og vi besøkte dem. Lars døde tidlig, så det ble derfor henne vi hadde mest omgang med. Det var alltid trivelig å treffe Magnhild. Hun var hyggelig og hadde et godt hode.

Bildet viser bryllupet til Lars og Magnhild. Det var tydeligvis et stort selskap, den gangen i 1939.

4.2.8 Oscar Lund (1918 - ?) og Petra Husby (1922 - ?)

Oscar giftet seg med Petra Husby i 1947. Han arbeidet som skomaker, etter hvert ansatt i Forsvaret. Som pensjonist arbeidet han som skomaker på Melhus eldresenter. Han var æresmedlem i Melhus Mannskor. Petra arbeidet som rengjøringshjelp i Melhus kommune. Begge var medlemmer i Arbeidersamfunnet Asbjørn.

Oscar og Petra finnes på veldig mange bilder, så det er tydelig at kontakten har vært utstrakt. Jeg kan også godt huske Oscar og Petra. De pleide å bli invitert til de større familiebegivenhetene som konfirmasjoner og feiring av runde dager. Men jeg lærte dem aldri å kjenne. De virket alltid litt fjerne for meg.

4.3 KARL EDVARD LUND (1872 – 1951) OG INGEBORG TALLAKSEN (1884 – 1969)

I 1902 dro Karl Edvard til USA, St. Louis, og arbeidet som tømmermann under oppbygningen av verdensutstillingen i 1903. I desember 1904 besøkte han Skogn og returnerte til St. Louis i juni 1905. Han hadde da med sin nevø, Einar Joachim Lund. I 1907 startet han opp for seg selv. Han begynte å kjøpe opp tomter som han for det meste bygde tomannsboliger på. I begynnelsen gjorde han alt tømmerarbeidet selv. Han besøkte Norge igjen i februar 1910. På turen tilbake møtte han Ingeborg Tallaksen, født 1884. De giftet seg på julaften i 1910. Vi har et fint bilde av familien. I tillegg til Karl og Ingeborg, ser vi Edit og Elmer.

I depresjonsårene var det liten etterspørsel etter den type boliger som Karl bygde. Han kjøpte da et eiendomsmeglerkontor i 1931 sammen med barna. Familien besøkte Norge i 1920-, 1925, 1930, og 1947. På de 3 siste turene hadde de med egen bil. På neste side er et bilde til av familien:

Her er et bilde fra besøket i 1947 på Trøa:

Her er et annet bilde fra antakelig samme besøket:

Karl døde 26. april 1951 i en trafikkulykke i St. Louis. Ingeborg døde 18. august 1969. Begge er gravlagt i St. Lois.

Edit og Elmer besøkte Norge i 1976, 1978 og 1983. Her er et bilde fra besøket i 1978:

Edith ble aldri gift og Elmer ble det heller ikke så lenge. Edith «var sjefen». Edith fikk Alzheimer i 1988 og døde i 1997. Det at Edith fikk Alzheimer, og kom på institusjon, medførte at Elmer fikk frihet til inngå forhold som han ønsket, og i 1990 ble han gift med Lois Bopp.

De besøkte Norge i 1991. Randi og jeg tok i mot dem på Fornebu (flyplassen). Det var veldig hyggelig å ha dem på besøk i Tors vei 128, hvor vi da bodde. Jeg husker Lois som veldig blid, og som syntes det var stas å treffe Elmers slekt i Norge. Vi skrev julekort med dem i mange år etter besøket, men ett år kom det ingen. Vi vet ikke hvor lenge noen av dem levde. Med Elmers bortgang er slutt på Lund- slekt i Amerika.

4.4 JØRGINE HELENE LUND (1877 – 1964) ANTON LUND (1878 – 1974)

Jørgine var født i Skogn, døpt og konfirmert i Alstadhaug kirke. I 1904 giftet hun seg med Anton Lund (merkelig nok samme etternavn). Han var født i 1878, også i Skogn. Familien bosatte seg i Trondheim hvor Anton livnærte seg som vognmann. (Vognmann var en som drev med transport med hest og vogn – datidens lastebileier) Anton døde i 1974. De bodde i på Lademoen i et hus hvor det var plass til hest og vogn i bakgården. Han ble veldig gammel, faktisk 97 år.

Jeg husker Anton og Jørgine veldig godt. Det var alltid hyggelig å få besøk av dem. De er med på flere bilder med familiebegivenheter. Anton var meget sympatisk, lun og trivelig. Trivelig var Jørgine også, men hun kunne nok være litt «skarpere i kantene». De fikk en datter som var skikkelig «skarp i kantene», Margot. Det er nok grunn til å anta at hun fikk mer fra sin mor enn fra sin far.

På siste side i dette kapittelet er det tatt inn et bilde av gullbryllupet til Jørgine og Anton. Det viser samtidig mange av de personene som er omtalt her.

4.4.1 Margot Oline Lund (1912 - 2003)

Margot var en dame som vi kjente godt og som vi hadde mye kontakt med. Jeg bruker derfor en del plass på henne. Vi har også flere fine bilder.

Margot var veldig stolt av slekten og opprettholdt gamle tradisjoner ved å overføre opplysninger og historier om slekten til gamle generasjoner. Hun tok også initiativet til og var den drivende kraften bak mange slektsstevner. Hun har også vært bindeleddet til slektninger i utlandet.

Margot tok artium i 1934. Det er vel all grunn til å regne med at hun var den første i Lund-slekta som fikk «studentlue». Vi skal være klar over at før krigen, var det ikke vanlig at folk fra «allmuen» tok artium, og sammenlignet med i dag, så var dette en høyere utdanning.

Hun hadde lært språk, og hun ble benyttet som tolk for den britiske overkommando for Midt-Norge i 1945 i forbindelse med avviklingen av den tyske kapitulasjonen. For her var det nødvendig å kunne både tysk og engelsk i tillegg til norsk.

Margot og Torbjørn Dybvik giftet seg i 1943. De startet et engrosfirma i Trondheim.

Deres store sorg var at hun ikke greidde å bære fram barn. Hun aborterte flere ganger. Slikt er en katastrofe for alle som ønsker seg barn, for Margot tror jeg det føltes ekstra ille, så opptatt som hun var av slekten.

Torbjørn døde i 1979.

Margot var en dame med klare meninger og hun holdt dem ikke tilbake. Noen kunne nok oppfatte henne som krass, men hun hadde også et godt hjerte med omsorg for andre mennesker. Så egentlig var det hennes «stil» som kunne misforstås som mer krass enn det egentlig var ment å være. Hun besøkte Trøa ganske ofte, og etter at Torbjørn døde ble det ikke mindre av det. Randi og jeg besøkte henne mens hun bodde i Haakon den Godes gt. 2.

Peter Hull Svendgaard (1928 - ?) og Jean Head Hopps

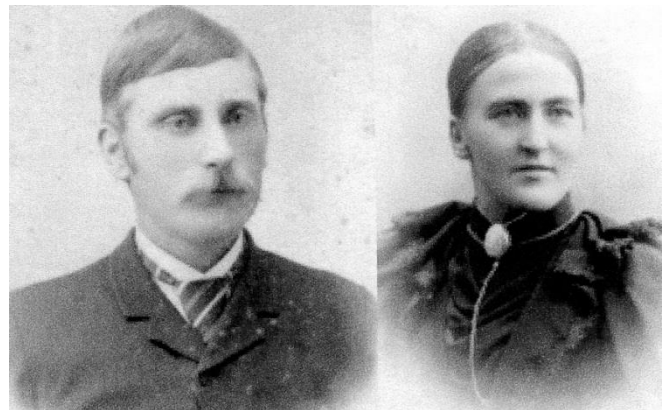
Peter var bankansatt, Jean arbeidet innen eiendomssalg. Mens Peter levde var de på besøk flere ganger i Norge, en gang sammen med Elmer og Edith (se avsnitt 4.3). Randi og jeg traff dem flere ganger. Desverre døde Peter som ganske ung. Før han døde, kjøpte de en nedlagt kirke som de innredet som sitt hus.

4.5 JOHAN ODIN LUND (1958 – 1923) OG PETRONELLA KARLSEN (1863 – 1964)

Johan Odin ble født i Skogn og gift med Petronella (Petra). Han ønsket å utdanne seg som lærer, men begynte av økonomiske grunner som møbelsnekker og har etterlatt seg flere fine møbler. Han var også trapp- og gelendermaker. Det fortelles at den vakre oppgangen i Den Danske Bank (Fokus Bank – Forretningsbanken), er laget av han.

Petra døde i 1964, 101 år gammel. Hun forekommer på flere bilder, bl.a. på side 95.

4.5.1 Ruth Gunlaug Lund (1907 - 1991) og Rolf Berg (1911 - ?)

Ruth ble gift med sivilingeniør Rolf Berg. De fikk en datter Bodil (1944). De bosatte seg etter hvert i Drammen. Randi og jeg besøkte dem der en gang.

På neste side er et bilde av gullbryllupet til Jørgine og Anton.

4.6 SLEKTSTEVNER FOR LUNDSLEKTA

Margot tok initiativet til og var den drivende kraften bak flere slektstevner for dem som hørte med i Lundslekta. Det ble arrangert slektstevner i

1974 – Trøa

1976 – Soknedal

1978 - Melhus

1983 – Ringve, Trondheim

1991 - Høvdningen, Melhus

for etterkommere etter Marius Lund. På stevnet i 1991 deltok 60 personer. Da deltok også vi med vår familie.

KAPITTEL 5 FOLK I TILKNYTNING TIL TRØA - I

Dette kapitlet vil jeg ta for meg de som bodde på Trøa eller hadde nær tilknytning til gården. Oversikten under viser generasjonene og de folka som blir omtalt, er oppført med uthevet skrift. Noen sentrale personer er allerede omtalt i første kapittel, og er derfor utelatt her.

1. generasjon	Ole Larsen Engelsåstrøen 1764 - 1832	1815 - 1832	Giertru Joensdatter 1767 - 1843		
2. generasjon	John Olsen Engelsåstrøen 1805 - 1889	1832 - 1863	Marith Olsdatter		
	Ole Andreas Johnsen Oline Johnsdatter Engelsåstrøen	1805 1889	Marith Olsdatter		
3. generasjon	Ole Andreas Johnsen Engelsåstrøen 1833 - 1912	1863 - 1908	Magnhild Olsdatter Meuglen Halset 1832 - 1917		
	John Olsen Engelsåstrøen Anne Martha Olsdatter Engelsåstrøen Ole Olsen Engelsåstrøen Elen Martha Engelsåstrøen Olaf Olsen Engelsåstrøen	1863 1867 1865 1870 1874	1952 Serine Olsdatter Greistad Marthin Sivertsen Utleren	1859 1862	1923
4. generasjon	John Olsen Engelsåstrøen (Befal) 1863 - 1952	1908 - 1923	Serine Olsdatter Greistad 1859 - 1923		
	Ole Johnsen Engelsås Karl Olaf Engelsåstrø Martin Andreas Engelsåstrø	1887 1896 1900	1964 Kaspára Berglijot Johansen 1973 Gudrun Ovedie Lund 1903	1884 1885	1965 1963
5. generasjon	Karl Olaf Engelsåstrø 1896 - 1973	1923 - 1950	Gudrun Ovedie Lund 1895 - 1963		
	Martin Andreas Solveig Gunvor John Henrik	1917 1925 1935 1936	2005 Sevrine Elisabeth Sæther 1955 Snorre Berg 1935 Ingeborg Lium	1916 1942	1999
6. generasjon	Martin Engelsåstrø 1917 - 2005	1950 - 1983	Sevrine Elisabeth Sæther 1916 - 1999		
	Gunnar Engelsåstrø Erling Engelsåstrø	1948 1950	Randi Marie Kjærre Ingrid Haseth	1949	

5.1 ANNE MARTHA OLSDATTER ENGELSÅSTRØEN (1867 - ?)

3. generasjon	Ole Andreas Johnsen Engelsåstrøen 1833 - 1912	1863 - 1908	Magnhild Olsdatter Meuglen Halset 1832 - 1917		
	John Olsen Engelsåstrøen	1863	1952	Serine Olsdatter Greistad	1859 1923
	Anne Martha Olsdatter Engelsåstrøen	1867		Marthin Sivertsen Utlere	1862

Anne Martha var søster til John Olsen (Befal) som overtok gården.

Jeg kan faktisk huske Anne Martha. Etter at mannen var død, pleide hun å komme på besøk på søndagene. Hun tok da bussen fra byen. I kapittel 7 er det nevnt en episode med hanen Phillip som kan dreie seg om Anne Martha.

5.2 OLE JOHNSEN ENGELSÅS (1887 – 1966) KASPARA BERGLJOT JOHANSEN (1884 – 1965)

4. generasjon	John Olsen Engelsåstrøen (Befal) 1863 - 1952	1908 - 1923	Serine Olsdatter Greistad 1859 - 1923		
	Ole Johnsen Engelsås	1887 1966	Kaspara Bergljot Johansen	1884 1965	
	Ole Johnsen Engelsås	1887 1966	Kaspara Bergljot Johansen	1884 1965	
	Signe Engelsås	1907			
	Elda Johanne Olsdatter	1911			
	John Edvard Olsen				
	Ottar Kristian Engelsås	1916 1983	Emma		
	Egil Engelsås				
	Margit Olsdatter				
	Sigrun Olsdatter				
	Ottar Kristian Engelsås	1916 1983	Emma		
	Elsa Engelsås				
	Odd Engelsås				
	Kjell Engelsås				

Ole ble født på Greistad på gården hos sin mor fordi foreldrene ennå ikke var gift. Foreldrene John Olsen (Befal) og Serine ble gift 27.12.1891, dvs fire år etter at Ole ble født.

Ole ble gift med Kaspara Bergljot Johansen. Hun var datter av Berit Ellingsdatter som var gift med Elias Eliassen. De to hadde gården Almandaunet, og da Elias døde, drev Ole og Kaspara gården for mor til Kaspara.

I starten på sitt arbeidsliv, var han montør for televerket. Ole er eldste av de to brødrene Ole og Karl Olaf (Olaf), men det ble ikke han som overtok gården. Han overtok i stedet Engelsåsen gård (den opprinnelige hovedgården) i 1913. Det er jo en merkelig sak, ettersom Ole var odelsgutten, men det er grunn til å tro at hans far, John Olsen - Befal, ikke ville at eldste sønn skulle overta Trøa. For å forstå mer av det resonnementet, er det nødvendig å si noe mer om Ole Engelsås.

Det er desverre ingen overdrivelse å betegne han som familens sorte får. Det var antakelig klart den gangen, mens han ennå var veldig ung (26 år), at han lå under for alkohol og førte en svært tvilsom livsførsel. Han drakk seg fra gård og grunn, skulle det vise seg. Olaf fortalte mange historier om livsførselen til Ole og også Kaspara, hans kone. Her er noen av dem:

Hvis han hadde fått et pengebeløp mellom hendenen, var det vanlig at han dro til byen, og der ble de festet bort. Ungene gikk for lut og kaldt vann. Det fortelles at da en av døtrene skulle konfirmeres, fikk Ole litt kontanter fra Greistad for å kjøpe kjole til henne.

Det ble ikke noe ny kjole, i stedet ble det en bytur på Ole. Ved slike anledninger ble han ofte borte i flere dager.

Da Ottar, en av sønnene, skulle konfirmeres, skjedde det på Trøa, for han var nemlig like gammel som Martin. Og da var det greit å slå dette sammen til ett selskap. Ellers hadde det blitt skralt med konfirmasjonsselskap for Ottar.

Det var smått stell med jul hos dem. Hvis de hadde juletre, så var det en liten busk satt ned i gripehullet på en krakk. Jula for ungene der, var å komme på julebesøk på Trøa 2. juledag. Der ble det servert god mat.

Engelsåsen gård ble dårlig drevet. Det var vanlig at når man var ferdig med onnene på Trøa, så var det å dra bort til Engelsåsen og gjøre det samme der: Slå gress, hesje, kjøpe inn høy, ta opp poteter osv.

Ole var i konstant pengemangel. Da det ble ofte å gå til sin bror på Trøa, Olaf, og til Greistad, og be om at de «skrev på vekslene», dvs be om kausjonen for lånene. Dette var et stort problem for Olaf, for det er ikke lett å si nei til sin bror, selv om man vet at pengene ikke blir godt ivaretatt. Lån den gang ble ikke gitt på samme måte i dag. Den gangen var lånene knyttet til en veksel, et gjeldsbrev, som måtte fornyes med jevne mellomrom, ellers betydde det at lånet var forfalt.

Til tross for at han fikk mye hjelp fra Trøa, og at han var selv skyld i at han ikke greide å holde på Engelsåsen gård, uttrykte han likevel misunnelse overfor Olaf. «Olaf som var så vellykket og hadde det så bra, mens han selv slet med gjeld og problemer». I følge Olaf var slike utsagn noe som han syntes var det verste med sin bror.

Engelsåsen gård ble auksjonert bort i 1927. Sønnen Ottar fikk auksjonsskjøte på gården. Det er en ganske merkelig sak fordi da var Ottar bare 11 år gammel. Så her må det ligge noe bak. Ble gården egentlig kjøpt av Olaf og overdratt til Ottar? Det er ikke godt å vite, og det vil vi aldri finne ut av. Engelsåsen ble solgt på auksjon på nytt i 1931, og da til Bendik Margido Fossen. Etter det var gården for godt ute av slekten.

Etter at Ole og Kaspara mistet gården, leide de seg inn hos Olaf Mortensen hvor de bodde i 2. etasje. Der var det selvsagt trangt, de hadde mange barn.

Men det må også fortelles at Ole var en habil arbeidskar når han var edru. Av store arbeider som ble gjort på Trøa av han, kan nevnes ny innredning i fjøset og et omfattende restaureringsarbeid av Madstua. Den var i svært dårlig forfatning før dette ble gjort. Begge disse arbeidene er omtalt i kapittel 1.

Som man ser av oversikten innledningsvis til dette avsnittet, fikk Ole og Kaspara 7 barn, men bare 4 av dem vokste opp. Det var Egil, Ottar, Sigrun og Margit. Det er vel ikke en umulig tanke at den høye barnedødligheten har sammenheng med forholdene de ble født inn i.

Vi har ikke mange bilder av Ole, men han finnes på et par gruppebilder som det er tatt et utsnitt av her.

Ottar og Martin var like gamle, og Ottar er å finne på mange bilder tatt rett før krigen. Sigrun går også igjen på mange bilder, så det var tydelig at hun holdt til mye på gården. Hun er med på bilder tatt ved anledninger som i utgangspunktet ikke virker naturlig at hun skulle være med på.

Jeg kan huske at Ole fra tid til annen kom på besøk på Trøa. De historiene som nå er fortalt, visste jeg ikke om den gangen. Men jeg kunne godt merke på skifte i stemning i huset at det var noe spesielt ved han. Særlig kvinnfolkene på Trøa reagerte, og de ble veldig «knappe», de sa lite og det ble til en trykket stemning.

Ole bygde seg et lite krypinn hvor han bodde de siste årene. Det lå litt forbi skytterbanen på vei mot Bratsberg, der hvor «Steinsmia» ligger i dag. Det var mer eller mindre en plankebu som var kald og trekkfull. Men her bodde han nesten inntil han døde.

Ottar Kristian Engelsås (1916 – 1983) Emma (1920 - 2008)

Ottar er som nevnt til stede på svært mange bilder, han var mye på Trøa. I 1959 kjøpte han en hytte av en som het Burø, på haugen som ligger over Engelsåslykkja. Ottar utbedret hytta til å bli en bolig. Det var et krevende arbeide for han gravde ut kjeller under hytta. Bl.a. måtte det sprenges bort fjell, og det kan være krevende å gjøre under et hus. Stedet ble hetende «Hausen».

Ottar arbeidet i alle år på Ranheim Papirfabrikk. Han kjøpte seg aldri bil, men kjørte moped/motorsykkkel til arbeid. Og det gjorde han hele året. Om vinteren var det selvsagt kaldt. På 50 – 60 tallet var det ikke motorsykkellutstyr som nå, med bl.a. et visir på hjelmen som beskytter ansiktet. For å beskytte ansiktet mot kulden, satte de på et slags rør eller en trakt utenpå hjelmen. Dette røret stoppet kaldluften i å blåse forbi ansiktet, og hadde derfor en god effekt i kaldt vær. Uansett var det mange ganger krevende for han å komme seg på arbeid, kanskje aller verst på glatt føre.

Elsa Engelsås (1944)

Vi har vi noen bilder av Elsa:

Elsa ble gift med Harald Stokke, og i mange år drev de en dagligvareforretning som lå mellom Bruråk skole og Bratsberg kirke. Det er imidlertid krevende å være kjøpmann i dag ute på landsbygda i konkurranse med de store handelsentra, og de måtte legge ned på 2000-tallet.

Odd Engelsås (1949 – 1993)

Odd var ett år yngre enn meg. Han gikk også på Bruråk Skole etter at familien flyttet til «Hausen». I og med at Bruråk skole var en fådelt skole, gikk vi i samme klasse annethvert år. Odd var en trivelig gutt med veldig godt humør og lett å omgås. Vi var mye sammen i oppveksten, og Odd var en av mine nærmeste kammerater.

Odd var flink til å hoppe på ski. Jeg må fortelle en ganske morsom historie i den forbindelse. Han ble tatt ut til å representere Bruråk skole i forbindelse med en hoppkonkurranse mellom skolene i Trondheim. Den foregikk i nærheten av Nidarvoll. Odd hadde ikke hoppski, men han fikk låne ski og sko av en eller annen. Problemet var imidlertid at dette utstyret var alt for stort for Odd. Mens han var i lufta, gled begge føttene ut av skoene, slik at han landet i bare sokkelesten. Det ble neppe premie, men det ble en god historie å fortelle da han kom på skolen dagen etter.

Det kan fortelles enda en historie om Odd. I forbindelse med Landsskytterstevnet i 1958 (se kapittel 7) var han som mange andre tilskuer. Det å stå nærme skytterne kan være slitsomt for ørene, så han puttet noe gasbind eller lignende for dempe smellene. Problemet var imidlertid at han fikk ikke ut alt etterpå. Noe av gasbindet ble igjen inne i øret. En tid senere virket det som om Odd hadde dårlig hørsel, han sa ofte «hæ» når man snakket til han. Dette pågikk i flere år før han kom til en undersøkelse, og da kunne legen trekke ut de restene som ble igjen. Etter det var hørselen upåklagelig.

Desverre omkom Odd ved en tragisk ulykke sommeren 1993. Den var så spesiell at den bør det fortelles om.

Odd og kona Venke var på hyttetur sammen med et annet vennepar ute ved kysten, muligens i nærheten av Kyrksæterøra. De dro ut på fisketur om kvelden i stille vær. Fordi det var litt duskregn i lufta, ble kalesjen på båten satt opp. Mens de var der ute, ble båten plutselig slått rundt slik at den kantret. Det ble selvsagt et svare kaos inne under kalsjen da båten lå snudd opp ned, men de kom seg ut. Problemet var imidlertid at båten var kantret og det var ikke lett å klatre opp på kjølen, opp fra vannet. Så de gled bort fra båten én etter én. Bare Odds kone Venke klarte å holde seg fast til båten. Hennes rop om hjelp ble hørt av noen som bodde på en hytte i nærheten, og hun ble reddet. De tre andre, deriblant Odd, omkom. Odd ble aldri funnet, til tross for en omfattende leteaksjon, også med miniubåt.

Det er ingen i dag som kan gi noen fornuftig forklaring på hva som egentlig skjedde, hva var det som traff båten? Det er selvsagt blitt spekulert mye. Var det en nise? En hval? Alle teorier virker ganske usannsynlig, men et eller annet var det. De kjørte ikke på et skjær, for båten lå stille mens de fisket.

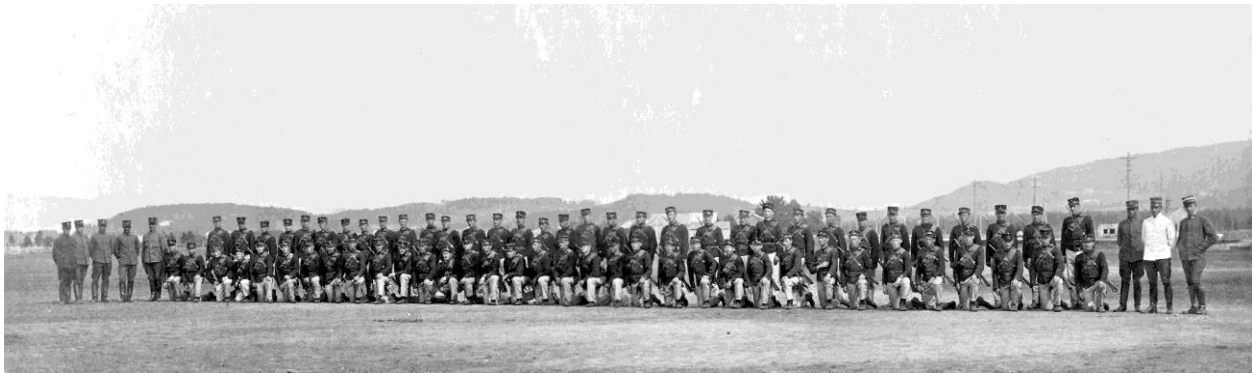
Kjell Engelsås

Kjell bodde et år på Trøa på 1960-tallet fordi hans mor, Emma, måtte ha ett års behandling da en tidligere tuberkulose viste tegn til å blusse opp igjen.

5.3 KARL OLAF ENGELSÅSTRØ (1896 – 1973) OG GUDRUN OVEDIE LUND (1895 – 1963)

Karl Olaf

Han ble i det daglige kalt Olaf. Han ønsket primært en militær karriere. Det sies at han hadde for dårlig stemme til å kommandere soldatene, så det ble det ikke noe av. Jeg tør ikke helt innestå for historien. Det er nok mer sannsynlig at han rett og slett måtte overta gården fordi hans far mente at Ole, den eldre broren, ikke var egnet. Vi har bilder som viser Olaf i militæret. Først et bilde som viser regimentet hans.

Under er et bilde som viser Olaf til hest:

Olaf var en meget sosial person. Han likte seg svært godt i selskaperlig lag, og det ble sagt at han var den fødte selskapsmann. Han var meget omgjengelig og pratsom. Jeg tror ikke Olaf alltid var like glad i gårdsarbeid, men gården ble likevel godt drevet. Særlig jorda ble godt vedlikeholdt. Han fikk også satt opp en ny stor låve på 1930-tallet. Han etterlot gården i bedre stand enn han overtok den, til tross for vanskelige tider økonomisk og ikke minst problemene med sin bror, Ole.

Olaf som ung mann. Olaf strammet seg alltid opp når det skulle tas bilde. Han sto rett i ryggen og med god holdning. Det ser vi på alle bilder.

Gudrun Ovedie

Gudrun var min bestemor på farssiden.

Gudrun var en omsorgsfull kvinne som ikke gjorde spesielt stort vesen av seg. Hun døde dessverre altfor tidlig etter at hun og Olaf hadde flyttet inn i det nye kårhuset. Hun hadde bodd trangt hele livet og hadde fortjent å få bo litt lenger i et nytt hus med de bekvemmeligheter vi tar som en selvfølge i dag.

Bildet til venstre er et av de eldste av Olaf og Gudrun. Vi vet ikke hvem barna. Bildet til høyre viser John da han var ca. 4 år og er derfor tatt ca. 1940.

Bildet under viser familien Olaf – Gudrun med barna Solveig, John og Martin.

5.4 MARTIN ANDREAS ENGELSÅSTRØ (1917- 2005) OG SEVRINE ELISABETH SÆTHER (1916 – 1999)

5.4.1 Martin Andreas

Martin, min far, var en traust, solid bonde som arbeidet hardt og mye. Et omfattende arbeid som han gjennomførte, var renovering av våningshuset. Det var gammelt og i dårlig forfatning da jeg vokste opp. I stedet for å rive det, hvilket hadde vært enklest, grov han ut kjeller under hele huset og erstattet steinmurene med støpte murer. Et forferdelig omfattende arbeid som han i hovedsak gjorde selv. Han fikk kun hjelp av en snekker til å bytte ut de underste stukkene som lå ned mot den gamle muren. Etterpå gikk han løs på rommene i huset og fikk orden på stua, kjøkkenet og soveværelset over kjøkkenet.

Det første bildet vi har Martin, er klassebildet fra Bruråk skole. Læreren til venstre er Gudrun Nervik. Hun var også min lærer de 3 første årene mine på skolen.

Et utsnitt av klassebildet er det eneste bildet vi har av Martin som gutt.

De to neste bildene viser Martin som konfirmant.

Her har vi Martin noe eldre, men likevel som ung mann.

Martin avtjente ikke verneplikt. Etter krigen ble han imidlertid innrullet i «politireserven». Politireserven ble opprettet i 1952. Den kan brukes ved hel eller delvis mobilisering, for å avverge eller begrense naturkatastrofer og andre alvorlige ulykker, samt for å opprettholde samfunnsorden når viktige allmenne interesser tilsier det.

5.5.2 Sevrine Elisabeth

Sevrine var født på Moen Gård fordi hennes mor Eline Marie var tjenestejente der. Eline var ikke gift med far til Sevrine, Elias Olsen Reppesgjerde. Om Elias Olsen Reppesgjerde er den virkelige faren eller om han tok på seg farskapet, det er ikke helt klart. Det kan også hende at Eline ble gjort gravid mens hun tjenestegjorde på Moen gård. Men dette er altså kun spekulasjoner. Det første bildet av Sevrine er fra et klassebilde.

Bildet til høyre viser et utsnitt av klassebildet, bildet venstre viser Sevrine som konfirmant.

Sevrine startet opp som tjenestejente på Trøa, men ble kjæreste og senere gift med odelsgutten. Det var selvsagt et betydelig løft i status og anseelse.

Sevrine så alltid lyst på livet. Hun lot seg ikke tynges ned av bekymringer. Tungsinn var noe hun var helt fri for, selv om det kunne være grunn til «å henge med hodet». Hun hadde et kolossalt pågangsmot. Det kom nok godt med under oppveksten. Hennes mor Eline hadde to barn, men var ikke gift. På den tiden var det å være et uekte barn beheftet med mye skam. Hun klagde aldri over oppveksten, men det var nok ikke enkelt alle ganger. Hun sa mange ganger at hun hadde så lyst til å gå mer på skole, men det var selvsagt utelukket. Hun måtte ut å tjene sine egne penger til livets opphold. Det var først med den generasjonen som kom etter; de som ble født etter krigen, at dette ble mulig. Altså min generasjon.

Sevrine var hardtarbeidende. Bl.a. kan nevnes at hun alltid deltok i arbeidet på jordene i onnene. Men hun var også kokk, så hun løp hjem i forkant for å lage mat. Hun sparte seg aldri. Jeg husker henne som en som stadig vekk løp for å rekke å gjøre mest mulig. Hun pleide ofte å synge mens hun arbeidet. Sevrine var en personlig kristen og veldig aktiv i det kristne foreningslivet. Det betydde mye for henne. Hun drev også søndagsskolen i Bratsberg.

Odelsgutten Martin kunne neppe ha greid å skaffe seg ei bedre kone. Gårdsarbeid er en krevende sak med lite fritid. Hun var som nevnt full av pågangsmot og gikk på med alle oppgaver med « krum hals». Et eksempel i så måte, er at hun tok sertifikat for bil i en alder av over 70 år.

Hun var opptatt av slekt og familie, og ville gjerne ha selskaper på gården hvor mange ble samlet.

De siste årene hennes ble litt problematiske fordi hun fikk Parkinson sykdom. Hun døde ganske plutselig fordi hovedpulsåren sprakk.

Martin og Sevrine giftet seg under krigen, i 1944. De tok et fint bryllupsbilde som jeg spanderer en hel side på:

Midt på 60-tallet ble det tatt et familiebilde av familien på Trøa. Det viser Martin, Sevrine, undertegnede og bror Erling.

Erling Engelsåstrø og Ingrid Haseth

De er omtalt i kapittel 1.

Gunnar Olaf Engelsåstrø (1948-) og Randi Marie Kjærre (1949-)

Vi giftet oss i 1972 og fikk to barn, Morten og Heidi. Vi tok et familiebilde på begynnelsen av 1990-tallet.

Morten født i 1975, samboer med Birgitte Lisbeht Thorbek. De har to barn:

- Martin Thorbek Engelsåstrø født i 2008. Han er oppkalt etter min far, Martin Andreas, og var inspirasjonen til å skrive denne boken.
- Ida Thorbek Engelsåstrø, født i 2013

Heidi Marie født i 1977. Mens denne boken er under utarbeiding, går Heidi svanger med et jentebarn som hun har sammen med Tor Erik Nordal.

5.5 SOLVEIG JOHANNE ENGELSÅSTRØ (1925 – 1955) SNORRE BERG ()

Det første bildet vi har av Solveig, er tatt i 1926:

Det neste er fra et klassebilde.

Vi har noen få bilder av henne som jente. Her er et bilde tatt nedenfor Madstua:

Vi har også konfirmasjonsbilder av henne:

Det er mange bilder av Solveig, særlig mange sammen med Sevrine. Det er tydelig at de to må ha vært venninner, ikke bare svigerinner.

Her ser vi to fine damer som har pyntet seg for en anledning.

Solveig er med på mange av gruppebildene, særlig hvor man ute på skitur eller kledd for en.

Solveig ble gift med Snorre Berg fra Kopperå, nær Storlien.

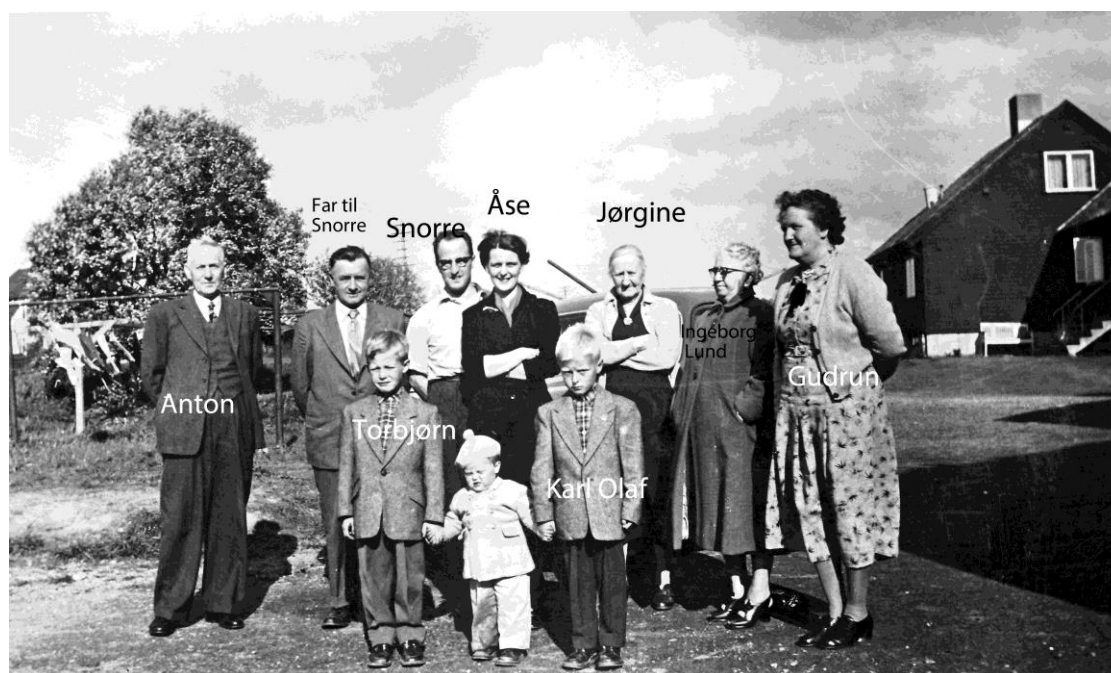
De fikk to barn, Torbjørn og Karl Olaf. Vi har flere bilder med dem på Trøa. Her kommer et bilde fra Sanden, hvor familien er på badetur.

Solveig ble kreftsyk på 1950- tallet, kreft i magen. I 1955 måtte hun gi tapt mot kreften. Bildet under er kanskje ett av de siste som ble tatt av henne, antakelig på våren 1955. Torbjørn og Karl Olaf er omtalt mer i kapittel 7.

Snorre arbeidet på Lilleby smelteverk og fikk leie hus av bedriften i Thonning Owesens gt. 2. Her vises et bilde fra Thonning Owesens gt.

Etter at Solveig var død, flyttet Snorres søster, Åse, inn hos dem og fungerte som mor og husmor.

5.6 GUNVOR ENGELSÅSTRØ (1935)

Gunvor levde bare godt og vel 3 uker. Vi vet ikke hva som gjorde at hun døde så fort.

5.7 JOHN HENRIK ENGELSÅSTRØ (1936 -) OG INGEBORG LIUM (1942 -)

John Henrik var det yngste barnet til Olaf og Gudrun. Han fattet fort stor interesse for fugler, dyr og senere jakt. Slik sett skulle bildet under beskrive John mye mer enn det man vel var klar over den gangen det ble tatt.

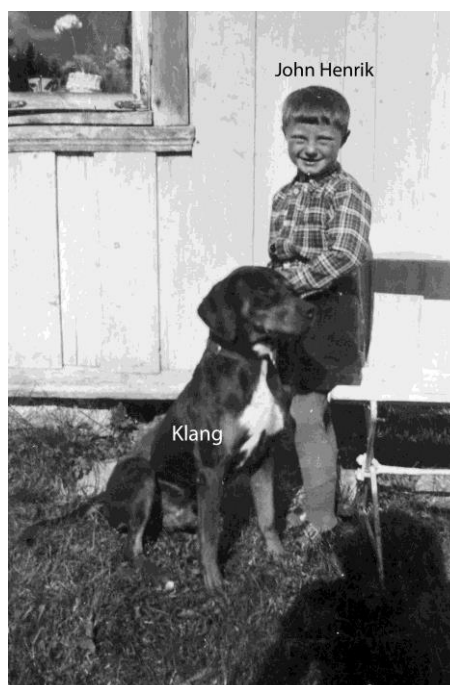
John og storebror Martin.

Bildene over viser John og storesøster Solveig.

Johns store interesse var hunder og jakt. Han hadde opp igjennom årene mange premierte hunder. Premiene gjaldt for så vel utseende som for jaktegenskaper.

Interessen for hunder var tydeligvis til stede fra tidlig av.

John giftet seg med Ingeborg Lium i 1964 og de overtok kårhuset til Olaf og Gudrun.

John og Ingeborg har tre barn:

Oddvar født 1965

Torgeir født 1968

Ingunn født 1974

5.8 4 GENERASJONER PÅ TRØA

Bildene på neste side viser 4 generasjoner på Trøa. Bildet er tatt i 1949 – 50, for jeg er 1 – 2 år på dette bildet.

KAPITTEL 6 FOLK I TILKNYTNING TIL TRØA II

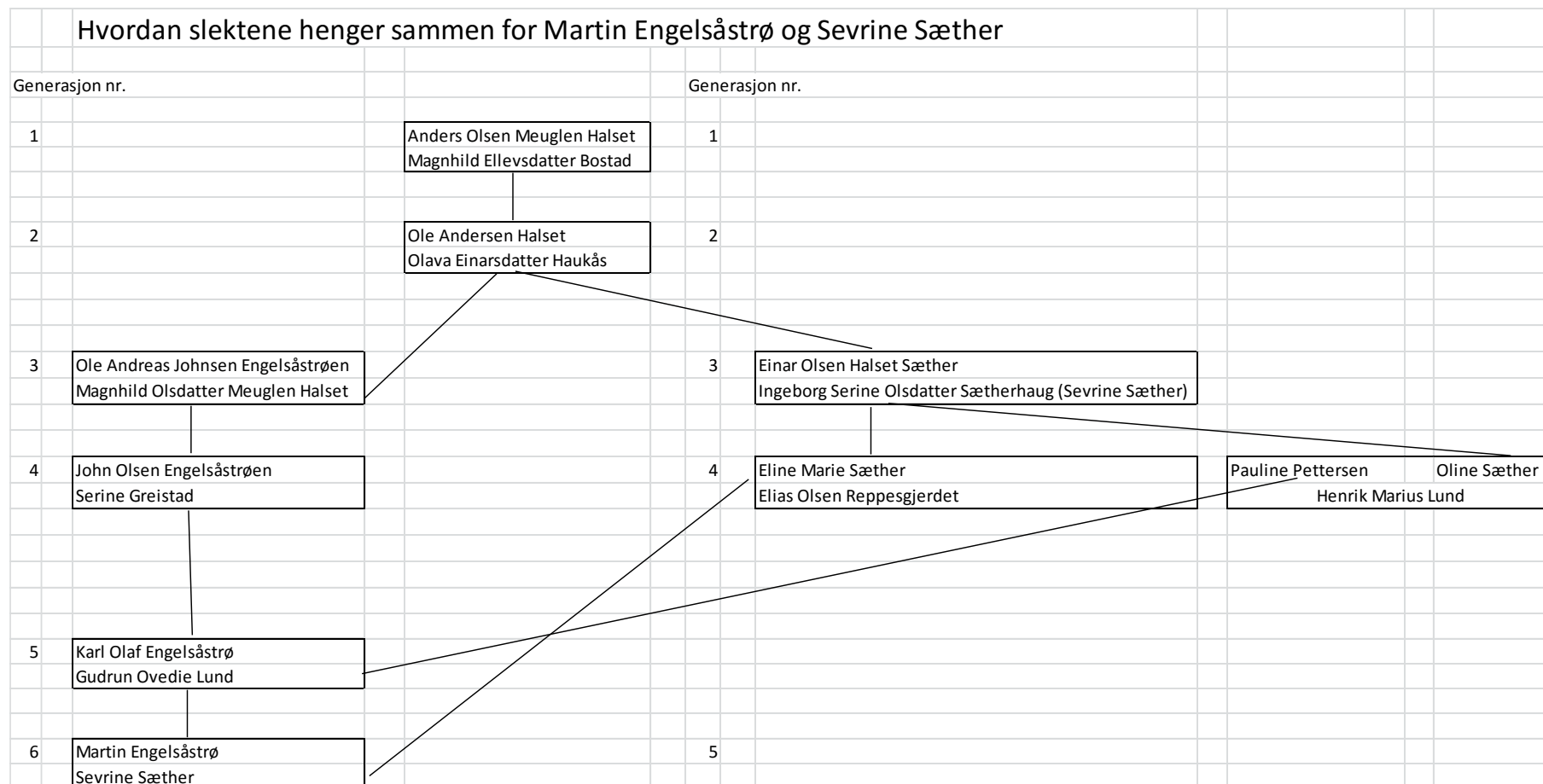
I dette kapitlet skal jeg hovedsakelig konsentrere meg om min mors slekt. En god start, er å beskrive hvordan Martin og Sevrine var i slekt med hverandre. Som vi ser av tegningen på neste side, er tippoldeforeldrene til Martin de samme som Sevrines oldeforeldre.

Det betyr at det har vært naturlig for Eline, min mormor, å besøke gården fordi Magnhild, kona til Ole Andreas Johnsen, var tanten hennes.

Det er en annen forbindelse også. Far til Gudrun Ovedie var gift for 2. gang med Oline Sæther, som er søster til Eline, mor til Sevrine. Det var derfor gode grunner til at Sevrine tok tjeneste på Trøa.

I følge min bestefar, Olaf, gikk Eline høygravid med Sevrine da hun kom flyttende fra Moen gård, hvor hun hadde tjenestegjort. Som nevnt i kapittel 5, kan vi i den forbindelse spekulere på om hvem som egentlig er far til Sevrine. Er det Elias Reppesgjerde som eventuelt tok på seg farskapet, eller er det Kristian Moen som var gårdbruker på Moen gård? Dette er imidlertid en sak som ikke har noe å gjøre med slektskapet mellom Martin og Sevrine, for det er knyttet til mødrene, ikke til fedrene.

6.1 MARTIN OG SEVRINE VAR I SLEKT

6.2 ELINE MARIE SÆTHER (1883 – 1976)

Vi har opplysninger fra folketellingen i 1900 når det gjelder Eline. Følgende navn fremkommer:

KLIPP FRA KILDER I KRONOLOGISK REKKEFØLGE FRA YNGST TIL ELDST

1900-telling for 1662 Klæbu

	Personliste	Herad	Krets	Gårdnr	Bruksnr.	Gard	Uthus	Tal pers.	Pers. tilstades	Pers. heimehøyrande	Korn, potet	Kreatur	Fjærkre	Bikubar	Kjøkkenhage	Frukthage
20	20	Klæbu	1	8	2	Storuglen, nedre	n	5	5	5	j	j	j	n	n	n
	Hushald nr.	Førenamn	Etternamn	Kjønn	Busett	Fam. stilling	Sivilstand	Yrke		Fødd år	Fødestad	Nasjonalitet	Trussamf.			
117	1	Olaus	Sæther	m	b	Hf	ug	Gaardbruger, Jordbrugsarb.		1876	Bratsberg, Strinden	n	s			
118		Serine	Olsdatter	k	b	Hf. Moder	e	Fjæstet, Husmandsenke		1852	Bratsberg, Strinden	n	s			
119		Anne	Einersdatter	k	b	Hf. Søster	ug	Sypige		1878	Bratsberg	n	s			
120		Eline	Einersdatter	k	b	Hf. Søster	ug	Husgjerning		1883	Bratsberg	n	s			
121		Anne	Sætheraug	k	b	Hf. Mormoder	e	Husmandsenke, Strikning		1825	Bratsberg	n	s			

Som vi ser var gården et underbruk til Nedre Storuglen.

Det bodde 5 personer på gården. Olaus Sæther er hovedforsørger, 24 år gammel. Far ser ut til å være død, men mor Serine (Ingeborg Serine Olsdatter Sætheraug) lever, 48 år gammel. Anne Sætheraug er eldst, 75 år. Hun er mormor til de tre søsknene, Olaus, Eline og Anne.

De var imidlertid flere søsken enn dette. Jeg operer med følgende i mitt slektsprogram:

Eline Marie født 23.9. 1883 død 08.11.1976

Oline « 02.12. 1880 « 26.10.1964

Ole Sæther

Anna Sæther

Einar

Jenny

Vi har imidlertid annen interessant informasjon fra kirkebøkene:

1876 den 13. august bror til nr. 1 født 24. mai i Bratsberg

24. Mai	13. aug	Olaus	nagle	Engb. Einar Olsen Halseth (1844) og Pige Ingeborg Serine Olavsdatter Sætherhaug (1850). Viede 16 Juli 76. 2de fatter Liermaal. Sætherhaugen
---------	---------	-------	-------	---

Kårmand John Olsen Engelsaastrøen og
kone Magnild Johnsdatter, Gudmod Ole Johnsen
Engelsaastrøen og kone Magnild Olsdatter, Engb.
Peder Ellefson Halsethmoen og Pige Karen Olsdatter
Fjermstad.

(fadderne)

Saken gjelder dåpen til Olaus, bror til Eline, og hvem som var foreldre og faddere. Det som står her er følgende:

24. Mai 13. aug Olaus	Einar Olsen Halseth (1844) og Pige Ingeborg Serine Olavsdatter Sætherhaug (1850). ?? 16. juli 76 ????? Sætherhaugen
Faddere: Kårmand John Olsen Engelsaastrøen og kone Magnild Johnsdatter, ??? Ole Johnsen Engelsaastrøen og kone Magnild Olsdatter, ?? Peder ?? Halsethmoen og Pige Karen Olsdatter Fjermstad	

Så vidt jeg kan skjønne må det være noe feilskrift når det gjelder fadderne. Magnhild er oppført som kone to ganger. Videre må Olaus ha forandret navnet sitt til «Ole» på et senere tidspunkt.

Det interessante her er at flere av fadderne er fra Trøa. Men det er i og for seg ikke så rart fordi Einar Olsen Halset, far til Olaus, er bror til Magnhild. Magnhild var med andre ord gudmor til sitt «tantebarn».

Vi er så heldig å ha et bilde av Eline fra den tid hun var ung. Det er riktig flott bilde som jeg spanderer en hel side på.

Eline som ung

Ganske forunderlig at hun spanderte på seg et så flott foto tatt av en fotograf. Hun var flott, og en myndig dame i følge min mor. Familien livnærte seg bl.a. av å forpakte gårder. Det var selvsagt ikke lett på den tiden å klare seg selv med to barn (Sevrine og Odd) uten noen ektemann til å ta seg av tungarbeidet som fulgte med det å drive en gård.

Bildet viser en gård de forpaktet på Byåsen og som min mor ønsket å se igjen. Hele familien vår dro derfor på tur dit. Jeg står til venstre, min bror Erling til høyre. I følge min mor, var det en gang pipebrann her, og da fór Eline opp på taket i en lang stige, bort til pipa for å prøve å slokke brannen. Som vi ser av bildet, var det høyt opp til taket og ikke minst pipa. Denne opplevelsen må ha gjort inntrykk på min mor, for det var noe hun fortalte om flere ganger.

Vi har en god del bilder som viser Eline på Trøa, se kapittel 8.

Eline bodde på Heimdal i mange år, i 2. etasje, med adresse Ringvollveien. Her er et bilde av huset:

Siste bildet på forrige side, er tatt på nedsiden av huset hvor Eline bodde. Det viser hennes barn (Sevrine og Odd) og svigerdatter Torveig, samt barnebarna Gunnar og Tormod.

De siste årene bodde Eline på Trøa. Hun hadde en snill svigersønn (Martin) som tok henne inn i huset. Som sitt rom fikk hun soverommet over kjøkkenet, mens Martin og Sevrine flyttet inn på et annet soverom i 2. etasje. Vi har noen bilder av Eline på sine eldre dager.

Bildet til venstre viser Morten og oldemor Eline. Det er et av de siste bildene tatt av henne. Det er tatt sommeren 1976. Hun døde i desember samme år.

Eline giftet seg med tiden, med Olaf Olsen. Dette giftermålet ble nok foretatt for at hun skulle ha en ektemann i navnet. Det var aldri noe snakk om han under min oppvekst. Sønnene til Odd og Torveig, Tormod og Oddbjørn avla imidlertid Olaf Olsen et besøk. Han hadde flyttet til Hedmark et sted. Vi har et bilde av han:

6.2. 1 Odd Sæther (1918-1953) Torveig Jenssen (1920 – 2003)

Eline hadde to barn, Odd og Sevrine Elisabeth. Det er ikke klart om de hadde samme far. Vi har mange bilder hvor Odd er med, også på Trøa. Odd var kjent for å være nevenyttig og flink med hendene sine. Han giftet seg med Torveig Jenssen. Det var et nært forhold mellom bror Odd og søster Sevrine. Det eksisterer mange brev som viser det. Dessverre fikk han i ung alder tuberkulose og døde tidlig på 1950-tallet.

Bildet over er tatt utenfor meieriet på Heimdal.

Odd var tydeligvis en vanlig gjest på Trøa for han er ofte å finne på bilder derfra.

Odd fikk som nevnt tuberkulose og tilbrakte mye av sin siste tid på sanatorium. Han døde i 1953

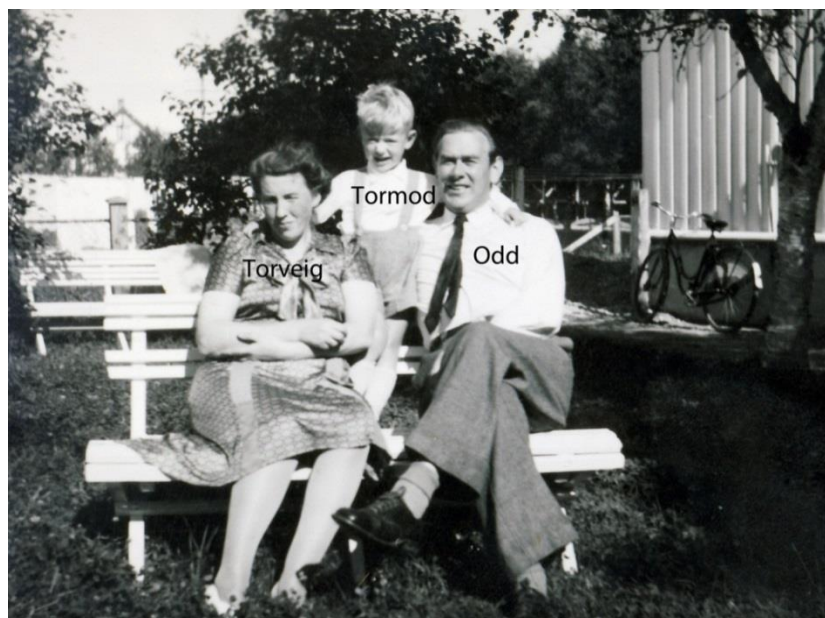

Vi har bilder også av Torveig. Bildet til høyre er konfirmasjonsbildet.

Odd og Torveig bygde seg hus på Heimdal. De fikk to barn, Tormod og Oddbjørn. De var ofte på Trøa, særlig Tormod. Jeg og Erling var også ofte på besøk hos våre fettere på Heimdal. Jeg skriver mer om kontakten med Heimdal i kapittel 7.

Torveig er antakelig gravid med Oddbjørn på dette bildet. Hun kan virke ganske drøy over midjen.

Torveig giftet seg på nytt med Anders Oust på 1960-tallet. På neste side er et bilde fra bryllupet deres.

Anders Oust var døv, men det var ikke noe problem for Torveig, for hun hadde lært seg døvespråk. Anders og Torveig fikk en sønn, Arnt Erik.

Sevrine sto veldig nær slekta si på Heimdal, og hadde mye kontakt med sin bror og senere sin svigerinne Torveig og hennes barn. Sevrine bodde på Heimdal i sin ungdom, og på neste side vises et par bilder til tatt på Heimdal.

Fra venstre: Odd Sæther, Martin og Sevrine

Her ser vi Sevrine fra venstre,
deretter Oscar Lund og Odd
Sæther

KAPITTEL 7 OPPVEKSTEN PÅ TRØA

I dette kapitlet har jeg tenkt å fortelle litt om hvordan det var å vokse opp på Trøa på 1950- og 1960 – tallet.

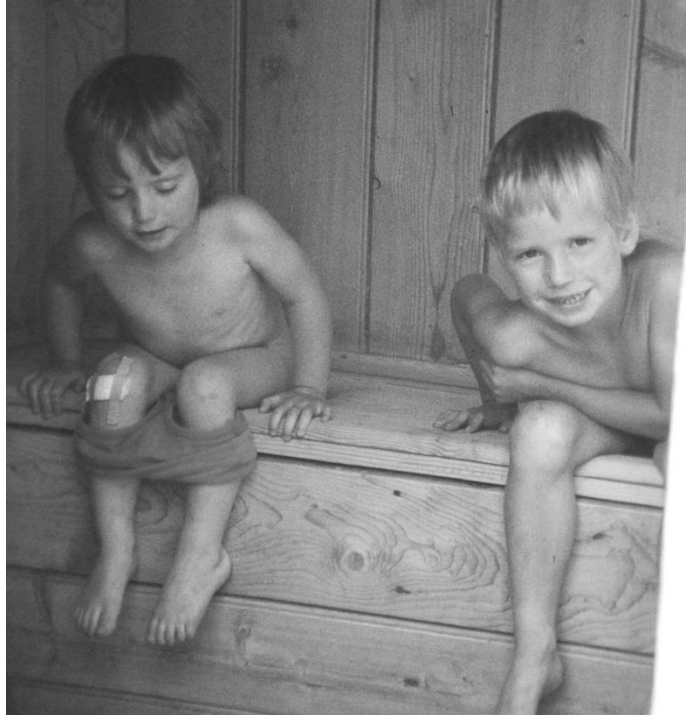
7.1 HVORDAN VI BODDE

7.1.1 Våningshuset

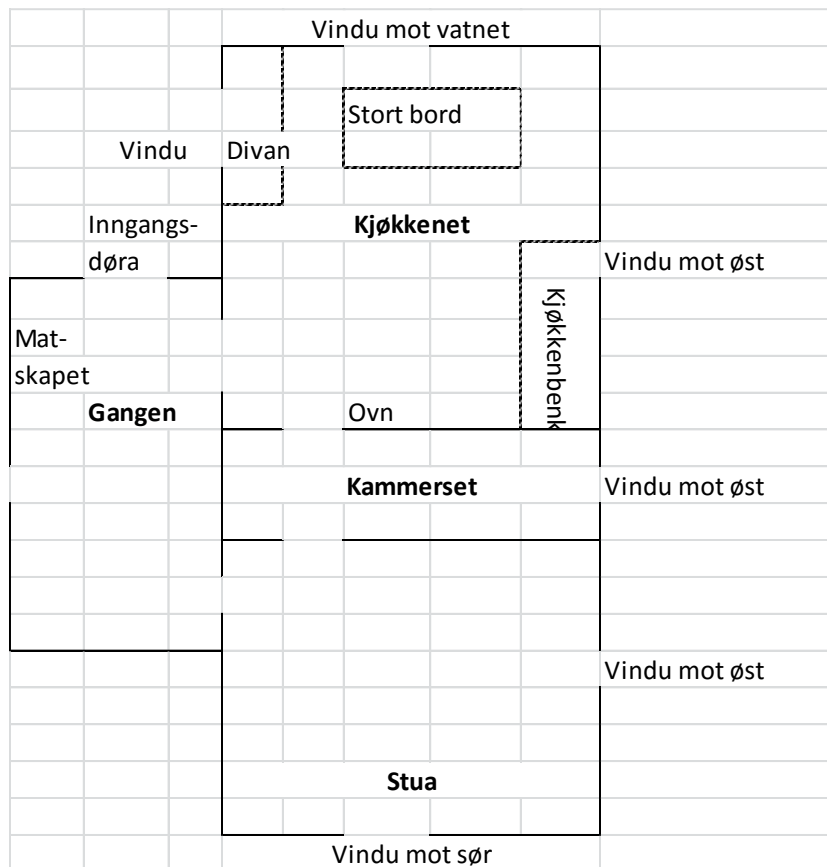
Våningshuset på gården var av veldig dårlig standard. Jeg vet ikke når det er satt opp, men det er i hvert fall fra 1800-tallet en gang. Det går an å spekulere på om det var Ole Andreas som bygde det eller ga det den utforming det har på bildet. Bildet under viser steinmuren som huset sto på. Det hadde ikke kjeller og det var av den grunn veldig gulvkaldt om vinteren. Det var et tømmerhus med dårlig isolering mellom stakkene, og dårlig mellom stakker og panel. Vinduene var enkle, men om vinteren ble det satt inn et ekstra vindu på innsiden for å isolere bedre. Men likevel var det kraftige isroser på innsiden når det var kaldt. Det var et kaldt hus i vinterkulda.

Vi hadde ikke toalett inne, kun en utedo som var bygget i tilknytning til fjøset over fraukjelleren. Det betydde at det var god plass til det man etterlot seg der, men den var kald. Det kom en kald trekk opp gjennom hullet fra fraukjelleren. En ordentlig innedo kom ikke på gården før Erling lagde et tilbygg på våningshuset, det var så sent som i 1985. Bildet her viser Morten og Heidi på denne utedoen som vi hadde i alle år. Vi brukte den da stabburet var vår feriebolig.

Huset hadde følgende tegning av første etasje:

Da jeg var liten gutt på 50-tallet, bodde det i alt sju mennesker på gården. Det var:

- Befal, men han døde i 1952, så han regner jeg ikke med
- Olaf, min farfar, kalt for «far»
- Gudrun, min farmor, kalt for «mor»
- Martin, min far
- Sevrine, min mor
- John, min onkel
- Jeg, Gunnar
- Erling, min bror

Kjøkkenet var oppholdsrommet. Der var det godt og varmt. Kammerset var rommet til besteforeldrene mine. Her sov de. Men om dagen var det kjøkkenet som gjaldt for oss alle. I det nordvestlige hjørnet var det en divan, her kunne man ta en hvil, hvis den var ledig. Ved siden av divanen hadde min bestefar, Olaf, en stor lenestol. Det var hans plass. Ellers satt vi på vanlige stoler. Det store bordet var nødvendig når alle skulle spise. Her gjorde også jeg lekser.

Stua brukte vi kun til jul. Den var kald og krevende å varme opp. Men i jula var det godt og varmt her, og i stua sto også juletreet. Vi var så vant til å klare oss på kjøkkenet at det var helt naturlig, selv om det nok var litt trangt. Dessuten sto radioen der, og den var viktig.

Min far, mor, Erling og jeg sov på et rom over kjøkkenet. Der var det en stor seng til foreldrene mine, og to barnesenger til min bror og meg. Slik var det helt til jeg var ca. 13 år. Da fikk jeg eget rom, et soverom som lå over kammerset. Det var selvsagt stor stas å få sitt eget rom. Erling fikk et soverom som ligger over gangen da John sammen med Olaf og Gudrun flyttet inn i kårhuset i 1962.

Vi bodde trangt. Den som merket det best, var nok min mor. Hun hadde sine svigerforeldre tett inn på livet hele tiden. Det kunne nok falle kommentarer til henne som hun tok seg nær av. Men hun måtte leve med det slik, for det var ingen fluktmuligheter. Livet ble nok betydelig lettere for alle parter da kårhuset sto ferdig.

Jeg har nevnt før at min far Martin la ned et stort arbeid i forbindelse med oppussingen av våningshuset, så det ble bedre etter hvert. Mye av utgravingen foregikk faktisk for hånd. Det var et slit. Etter hvert var det mulig å komme til med en traktor under huset slik at man kunne få litt hjelp av litt motorkraft. Men som sagt hovedsakelig for hånd. Etterpå ble det pusset opp innvendig, og noe isolering ble gjort. Det ble imidlertid aldri helt bra. Vi fikk dusj nede i den nye kjelleren, men ikke noe toalett inn før påbygget sto ferdig i 1985.

7.1.2 Elektrisitet

Elektrisitet kom til gården i 1950. Det var faktisk nære på at man fikk strøm før krigen, linjene var kommet så langt opp som forbi Solbakken bru. Med krigen stoppet imidlertid alt videre monteringsarbeid opp. Det ble derfor ganske lenge å klare seg uten elektrisitet etter at det stort sett var vanlig andre steder i landet. Men dette var man vant til. I begynnelsen ble strømmen først og fremst benyttet til lys. Det ble lagt opp ledninger i alle uthus, og det var selvsagt flott med lys over alt. Og så hadde vi en elektrisk komfyr. Det var en stor lettelse. Varmvannstank fikk vi ikke før oppussingen på 60-tallet. Alt varmt vann måtte derfor varmes på komfyren. Strømtilførselen var imidlertid begrenset, og det skulle ikke mye til før «vippa» slo til. Det var en innretning som stengte av for strømmen et lite øyeblikk dersom forbruket var for høyt. Det fortsatte den å gjøre helt til man hadde redusert strømforbruket til det tillatte nivået. Dette systemet hadde vi i mange år.

Før elektrisiteten måtte all matlaging skje på en vedfyrt komfyr. Den hadde et eget kammer for brødbaking. Dette betydde at det måtte fyres ganske hardt også om sommeren for at man skulle kunne bake brød.

Med strømmen kom det også en radio, en stor flott Radionett med tilgang til mange stasjoner i Europa. Det var stas. Min bror og jeg lyttet mye på radio da vi ble litt større. Det gjeveste av alt var Radio Luxemburg som hadde alt av nyeste popmusikk.

7.1.3 Matlagring

Vi hadde ikke kjøleskap. Mat ble lagret i et skap ute i gangen. Det var det kjøligste rommet. I tillegg var det en jordkjeller under kjøkkenet. Der var det kjølig også om sommeren. Men jeg kan ikke huske at den ble brukt så veldig mye, bortsett fra for poteter som her kunne lagres mørkt og kjølig og for ølet som ble brygget til jul.

Den gangen hadde vi ikke alle kjøkkenmaskiner og hjelpemidler som vi finner på nær sagt alle kjøkken i dag. Hovedredskapene var kniver og skjærefjøl. For å lage kjøttdeig f.eks., brukte man et et kutteredskap som ser slik ut:

7.2.4 Baking

Vi var sju mennesker som skulle bispises, og i onnene var det flere. Det gikk med mye mat for gårdsarbeid er hardt arbeid. Brød var en hovedingrediens i energiinntaket. Brøddeigen ble tilberedt i et stort trau. Deretter ble det stekt brød i ovnen. Jeg tror det kunne produseres noe sånt som 8 -10 brød i gangen. Min mor var ekspert i å lage mye og godt brød.

7.1.5 Dusj og vask

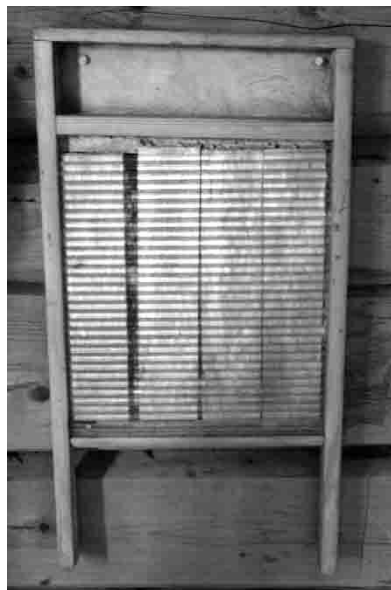
Vi hadde ikke dusj, så eneste måten å vaske seg på, var i en stor stamp. Det skjedde på soverommet vårt som var rommet over kjøkkenet. Her var det også en god vedovn, slik at man kunne få det godt og varmt når den store renselse skulle skje. Selvsagt vasket vi oss mye sjeldnere enn hva man gjør i dag. Men jeg tror ikke likevel at vi led under dette. Det er ikke

sikkert at vi mennesker, som har fått vår fysiske utforming gjennom flere hundre tusen år på steinaldernivå, må ha en dusj hver dag for å leve et noenlunde sunt liv.

7.1.6 Klesvask

Klesvasken kunne naturlig nok ikke skje i vaskemaskiner, slik vi er vant til i dag. Klesvask skjedde i en stor stamp. Man brukte vaskebrett for å skrubbe rent, og ikke minst koke det tøyet som tålte det.

Bildet av vaskebrettet som nå står i Stabburet

Vaskemaskin fikk vi ikke før på slutten av 50-tallet. Det var en Evalet, husker jeg. Den hadde en liten flat «propell» i bunnen som skapte turbulens i beholderen. For å få ut mesteparten av vannet før man hengte det opp, hadde maskinen en trommel med sveiv som klemte tøyet kraftig sammen. Det var effektivt for laken og andre tøyslag som ikke hadde knapper. Knappene ble som regel ødelagt, så innretningen hadde noe begrenset verdi. Ellers ble tøy tørket inne på låven. Det var praktisk for her var det jo tørt, men det måtte ikke være frost, for da ble tøyet kun stivt og hardt. Ellers var det bare inne på kjøkkenet at det var mulig å tørke tøy om vinteren. Der var det spent opp snorer foran ovnen slik at det var mulig å henge det opp. Det sier seg selv at det ikke ble klesvask i ett sett om vinteren.

7.1.7 Butikk og innkjøp

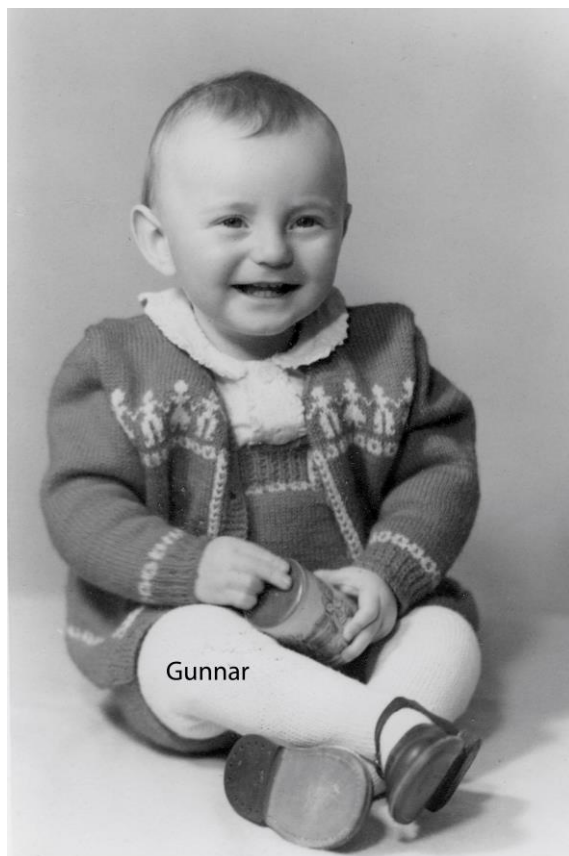
Det var et godt stykke vei til butikken, og det ville være tidkrevende å dra avgårde for å handle. Derfor pleide min mor en gang i uka å ringe over sin handleliste som hun hadde forberedt godt. Så på en bestemt ukedag, ble varene kjørt ut fra butikken. Jeg mener at på 50-tallet kom varene fra byen og at forretningen het «Jørgensen», men det kan være feil. Senere ble leveransene overtatt av en butikk som lå på Sæterbakken, bakketoppen straks forbi Solbakken Skole når

man kjører mot byen. Leveransene derfra foregikk i mange år. Poenget er at man hadde innkjøp av varer en gang i uka, og det man hadde glemt måtte man klare seg foruten. Og det var bare nødvendighetvarer som ble kjøpt inn, dvs. det som trengtes i den daglige husholdningen. Litt godteri kunne vi få én gang i uka, til lørdagsbarnetimen. Det var ukas høydepunkt.

Ellers var det to omreisende «butikker» som må nevnes. Den ene var fiskebilen som solgte fersk fisk og fiskeprodukter. Den kom én gang i uka, kanskje var det på onsdager. Og da var det obligatorisk å kjøpe fisk. Den andre var en bakerbil som solgte ferske bakervarer. Den kom på kvelden. Det var virkelig et av de store høydepunktene. Man kjøpte ikke brød derfra, det bakte man selv. Men man kunne da unne seg noe annet, ferskt og godt. Jeg mener at det kostet 30 øre for et stykke Napoleonskake, og det var virkelig et høydepunkt. Disse omreisende butikkene kom kun om sommer og høst, ikke om vinteren for da var veien til gården ikke fremkommelige nok.

7.2 DA VI VAR SMÅ

Det eksisterer mange bilder fra da vi var små, min bror og jeg. Både bror min og jeg måtte til fotograf, og det ble det fine bilde av:

Heldigvis var det ikke slik at det kun var profesjonelle fotografer som tok bilder. En god del bilder ble tatt med det enkle kassekameratet som er beskrevet i forordet.

Gunnar til venstre – Erling til høyre.

Erling på gynghesten.

Ute i kornåkeren etter innhøstingen. Erling i vogna, Gunnar til høyre.

Gunnar med trillbåren

En stolt far, søndagskledd, ute på tur med guttene sine. På søndager gikk vi nemlig tur, og det var stor stas. Faren vår var alltid opptatt de andre dagene, men søndagen tok han fri, og det gjeveste da, det var å gå en liten spasertur sammen med han.

Gunnar til venstre – Erling på fanget til far.

Erling til venstre – Sevrine i midten og Gunnar til høyre

7.3 FETTERNE VÅRE

Vi hadde fire fettere min bror og jeg. Tormod og Oddbjørn bodde på Heimdal, barn av Odd Sæther og Torveig Jenssen, og Torbjørn og Karl Olaf som bodde i byen, barn av Solveig Engelsåstrø og Snorre Berg. Vi var mye sammen med dem. De var viktige for oss.

7.3.1 Tormod Sæther (1947 -) og Oddbjørn Sæther (1950 -)

Tormod var den som var oftest på gården under oppveksten og vi har flere bilder hvor han er med, men også av Oddbjørn, som vi ser av bildet nr. 2 på neste side. Det er også andre bilder av Tormod som er plassert andre steder. Min bror og jeg dro også på besøk på Heimdal, og da husker jeg at vi syklet. Det var en distanse på ca. 1,5 mil og ikke noe problem, selv da vi var ganske små. Trafikken var ikke så stor den gangen, så den var egentlig ikke noe tema.

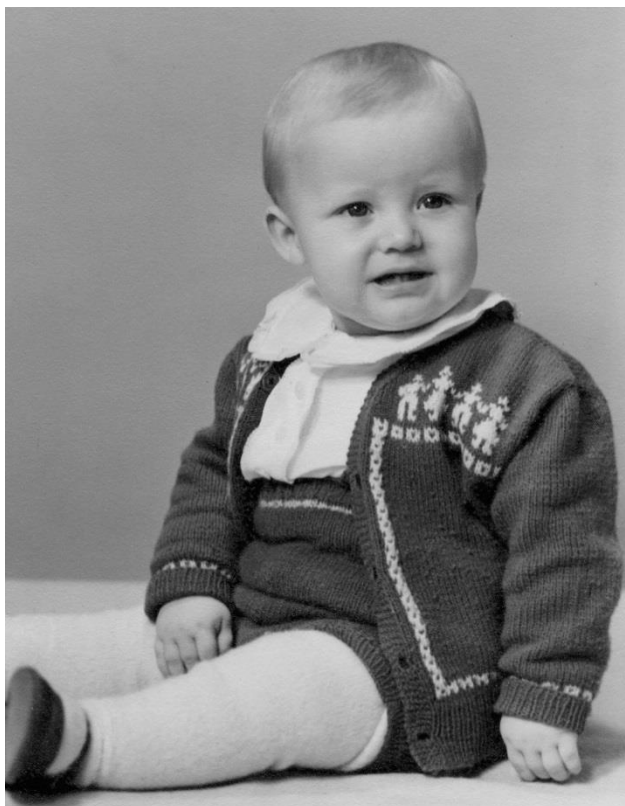

7.3.2 Torbjørn Berg (1948 -) og Karl Olaf (Kalle) Berg (1951 - 2012)

Torbjørn og mor Solveig bodde på gården fram til 1951. Da fikk familien leie hus av arbeidsgiver til Snorre Berg, Lilleby Smelteverk, i Tonning Owesens gate. I og med at Torbjørn bodde på gården i 3 år, er det ikke rart at det eksisterer mange bilder av han på gården. Også etter at de flyttet til byen, var våre fettere ofte på gården, og vi besøkte dem ofte i Tonning

Owesens gt. nr. 2 på Lademoen. Karl Olaf hadde imidlertid «høysnue», allergi for høystøv og var veldig plaget om somrene. Derfor hendte det at han rett og slett holdt seg i byen.

Her er et bilde av Torbjørn.

Bildet på forrige side er tatt blant solbærbuskene på sørsiden av huset. Det viser Torbjørn til høyre og meg til venstre.

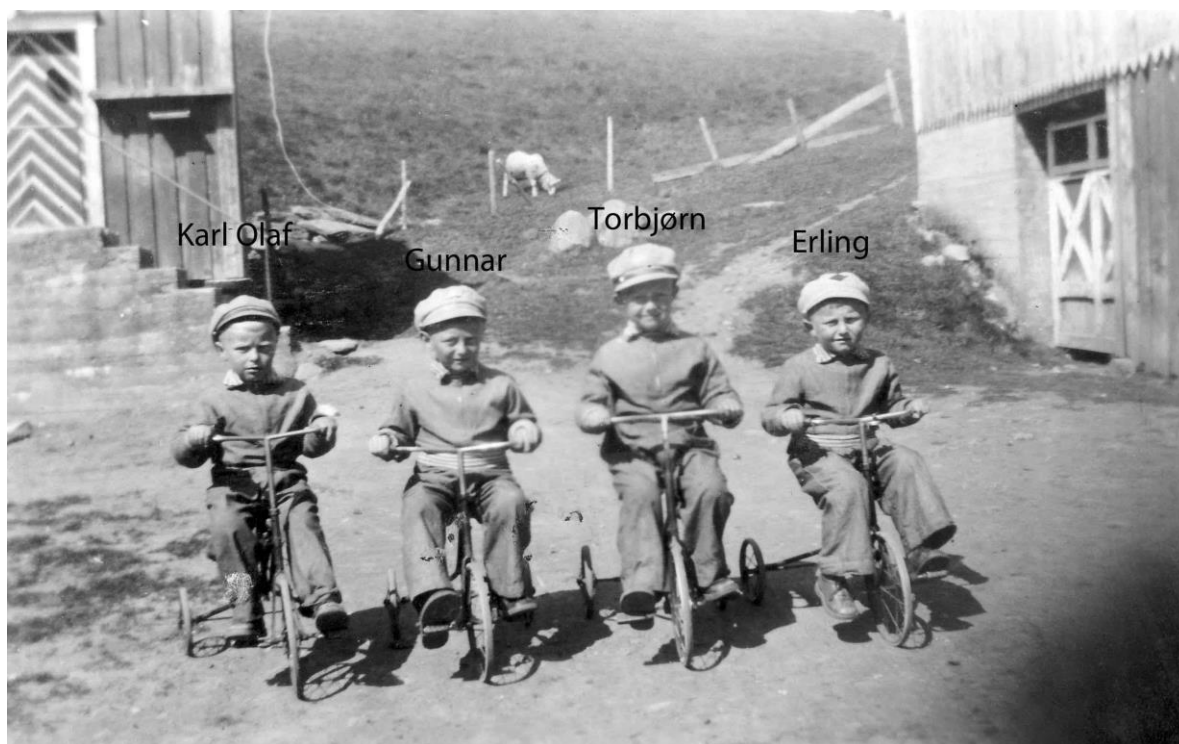
Barnevognene var av solid, god gammeldags kvalitet, tydeligvis av samme modell. Torbjørn til høyre.

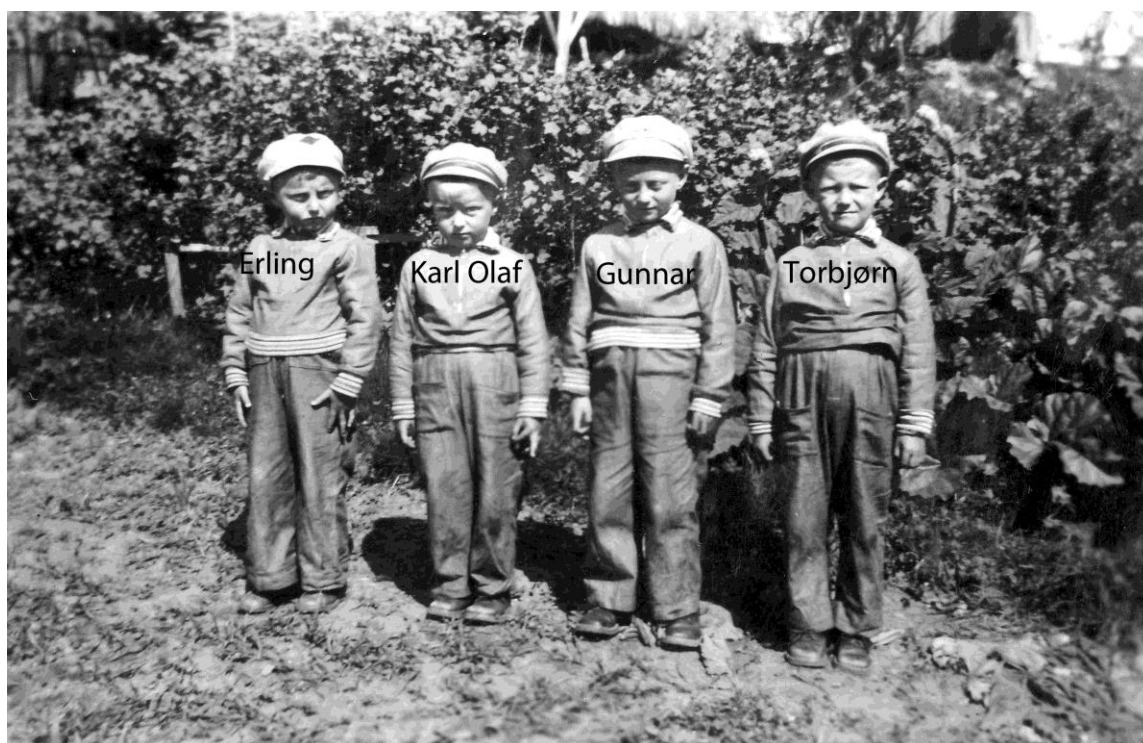

Her sitter Torbjørn (til høyre) og jeg i en slede som fungerte fint som «barnebur».

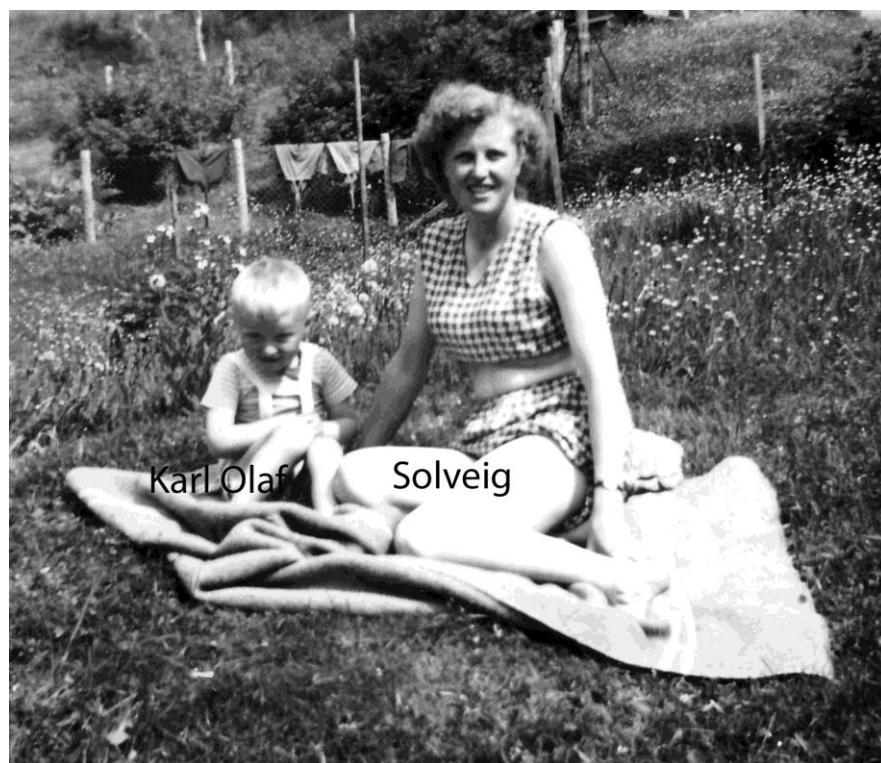
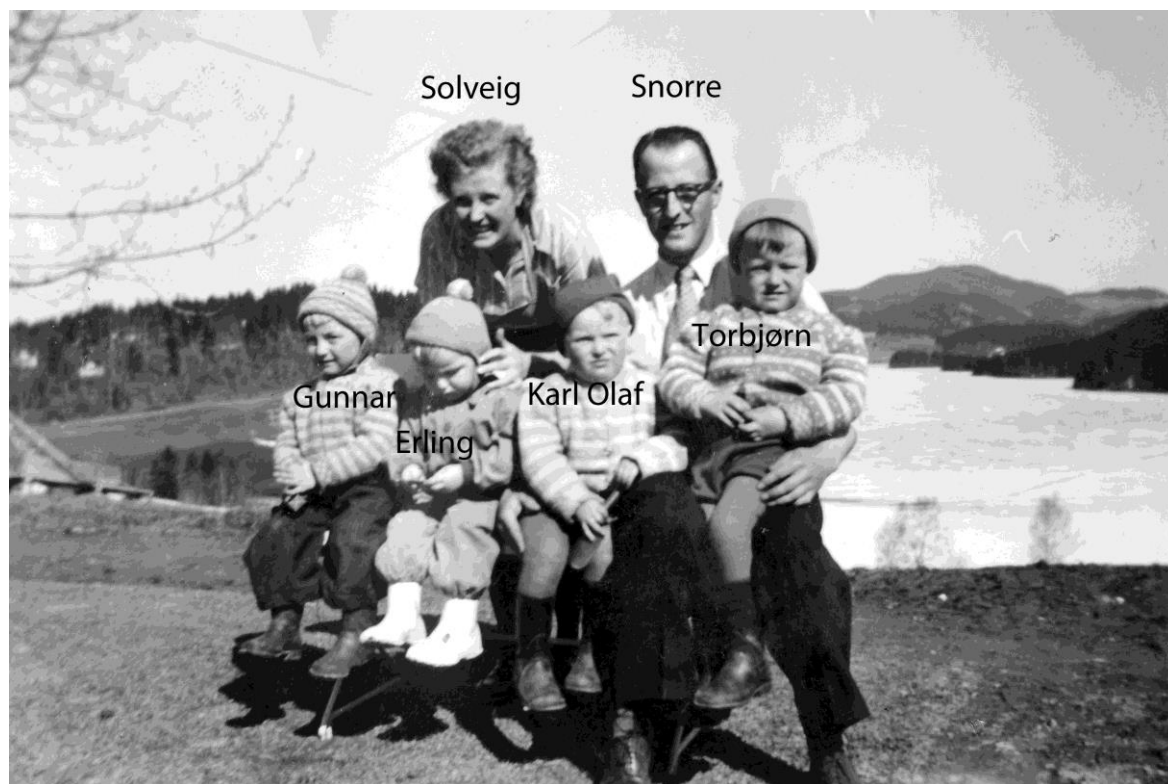
Torbjørn til venstre – jeg til høyre.

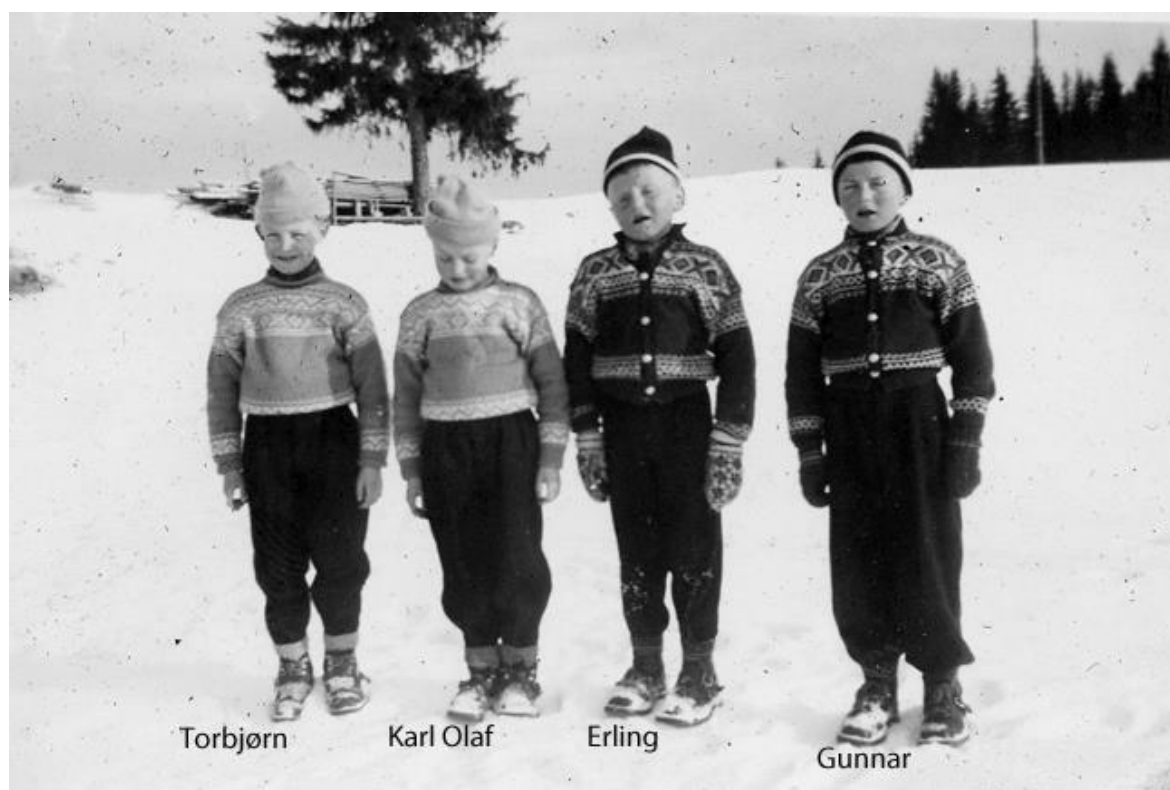
Bildet viser potetplukking på høsten.

Det kunne være ensomt på Trøa mange ganger, vi hadde ikke lekekamerater til vanlig. Så det å få besøk av fettere fra byen, var alltid stor stas. Jeg husker det var trist når de dro.

Arne Koksvik er med på noen bilder, og her trengs det en forklaring. Han var noe tilbakestående, og kom fra et pleiehjem i Klæbu. På den tiden (før 1970), var det ikke sjelden at pasienter som var relativt godtfungerende, men som ikke klarte seg på egen hånd, kunne bli utplassert på gårder. Arne bodde hos oss i et par år, og deltok i gårdsarbeidet. Han var noe eldre enn meg, men ikke betydelig. Jeg mener nok at hovedgrunnen til at han var ønsket på Trøa, var at Martin hadde behov for en hjelpesmann i det daglige arbeidet. Vi guttene var opptatt med skolegang, og kunne ikke være med å ta et tak, utenom onnene. Arne ble hos oss så lenge han selv ønsket, og jeg mener det var i 1 – 2 år. Jeg tror nok at man må kunne betegne dette som bare et delvis vellykket prosjekt. Det var ikke bare enkelt å få Arne til å trives med gårdsarbeid og heller ikke å bo på en gård.

7.4 HVA VI LEKTE MED

7.4.1 Ski og skøyter

Vinteren var en fin tid, og vi var så heldig å få en god rattkjelke som vi hadde mye glede av.

Den gangen var det ikke leker som nå. Elektriske leker fantes ikke. Heller ikke lego. Men vi var flinke til å finne på ting, og å bruke naturen rundt oss. Om vinteren akte vi på kjelke, gikk på ski og skøyter.

Å gå på skøyter, var populært, men det var krevende å holde en skøytebane i orden i bukta nedenfor gården. Vanligvis var det bare en kort tid på høsten at isen var blank og fin. Etter hvert pleide det å komme snø som måtte måkes. Vi hadde aldri annet enn spader og koster å hjelpe oss med. Ble det mildvær med slaps som så frøs til, var den beste skøytesesongen gjerne over.

Da vi ble større, fant vi på å montere skøyter på en kasse, og sette opp en liten mast med et seil. Dette var for å utnytte vinden slik at vi kunne seile bortover isen. De to forreste skøytene, ble montert på en tverrgående stang med et tau i hvert ytterpunkt. Dermed kunne farkosten styres. Med litt god vind bakfra, kunne farten bli betydelig. Styringen var en utfordring, men noe fikk man til. Veien tilbake derimot, kunne kun skje med drahjelp, da farkosten ikke kunne krysse mot vinden. Dette var for øvrig et godt eksempel på oppfinnsomhet som må til for å ha det gøy i hverdagen uten at det kostet noe.

Skisesongen varte vanligvis betydelig lenger enn skøytesesongen. Det var mange fine bakker rundt Trøa, det å lage hopp var ingen sak. Og det gjorde vi.

Hvis vi hadde besøk fra våre fettere, enten det var fra Heimdal (Tormod og Oddbjørn) eller bra byen (Torbjørn og Karl Olaf), så var det ski som gjaldt om vinteren. Derfor eksisterer det mange bilder hvor vi har ski på beina. Jeg viser noen av dem.

Etter hvert som vi ble større, ønsket vi å farte litt lenger på ski. Og da foretrakk vi Estenstadmarka. Der var det oppkjørte løyper og brukbart skiterreng. Men for å komme dit, måtte vi selv gå opp løype. Det var greit for oss som aldri hadde vært vant til oppkjørte løyper.

7.4.2 Kaste mynt

En populær lek om våren idet snøen smeltet og veiene ble bare, det var å «kaste mynt». Asfalterte veier fantes ikke på Jonsvatnet eller i Bratsberg, så når telen slapp taket, ble veiene våte, og egnet seg godt til denne leken. Det ble tegnet en rett strek i den våte veibanen og så fra en viss avstand ble det kastet mynter. Det var da om å gjøre å få en mynt til å legge seg nærmest streken. Myntene som ble brukt var ett-øringer, to-øringer og fem-øringer. Fem-øringene var store og egnet seg godt for lange og presise kast. Den som etter noen runder hadde en mynt som lå nærmest streken, tok inn potten. Og den kunne faktisk være ganske stor, for på skolen var det ofte mange som deltok. Bildet på neste side viser disse myntene:

Den gangen hadde faktisk disse myntene verdi. Det sier noe om i hvilken grad prisnivået har endret seg siden den gangen. I dag er en krone knapt noe verdt.

7.4.3 Klekke ut kyllinger

En annen ting som min bror og jeg fant på om våren, var å legge befruktede hønseegg i kråke- eller skjærereir, og la kråka eller skjæra klekke ut kyllingen. Det gjorde vi mange ganger, og vi syntes det var stor stas når man etter 3 uker kunne høre en kylling som pep i reiret. Da gjaldt det å klatre opp til reiret og ta ned kyllingen. Den ble så føret opp til voksen høne eller hane. Disse ble veldig tamme, for vi holdt på med dem hver dag. Ofte kunne de få lov til å løpe omkring inne på kjøkkenet. Den som det var mest stas med, var hanen Phillip. Han ble veldig tam og satt på skulderen vår. Bildet på neste side viser at han sitter på skulderen til min bror. Å bøye seg ned var en invitt til Phillip om å hoppe opp på ryggen på vedkommende for å så å sitte på skulderen. Det kunne gjøre litt vondt, for Phillip hadde skarpe klør som han brukte til å holde seg fast med. Phillip fortsatte å hoppe opp på oss også etter at han var blitt voksen, diger hane. Og det oppsto en morsom begivenhet i den forbindelse. Det hendte en gang at vi hadde besøk av en eldre dame. Det kan ha vært Anne Marta Sivertsen, men det kan jeg ikke stå inne for. I hvert fall så bøyde denne eldre damen seg ned for å børste noe rusk fra kjolen, skoene etc., og da oppfattet Phillip det som en invitt til å hoppe opp på ryggen hennes. Hun ble selvsagt veldig forskrekket, hun trodde jo at Phillip gikk til angrep. Det gjorde han jo ikke, men det ble likevel et svare spektakkel.

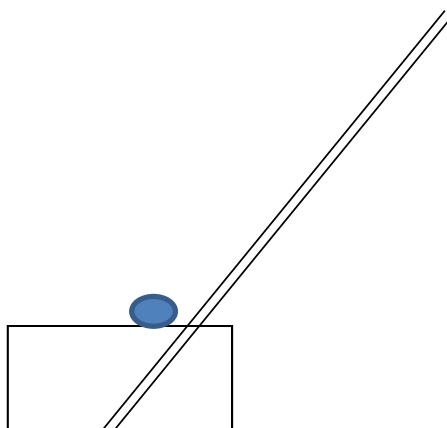

Bildet over viser fetter Tormod til venstre, Erling med Phillip i midten og så jeg til høyre.

Av andre leker som var viktige for oss var å «Vippe pinne» og å «sparke basse».

7.4.4 Vippe pinne

Å vippe pinne gikk ut på starte med to mursteiner, legge de ned på bakken med noen centimeters mellomrom og en liten pinne, ca. 20 cm, på tvers over. Videre hadde man en lengre en, en meter lang kjepp som ble plassert slik som figuren viser på neste :

1) Grappa deles i to lag, "innelaget" og "utelaget". En pinne på ca. 30 cm legges over en grop i bakken eller over et par steiner. Med kjeppen skal en fra innelaget vippe pinnen mot utelaget. Klarer utelaget å fange pinnen i lufta, får utelaget 10 poeng. Nestemann på innelaget skal da vippe pinnen. Mislykkes utelaget i å fange pinnen, skal en av dem kaste den mot gropa. (den som pinnen lander nærmest). Treffer han kjeppen med pinnen, skal den neste på innelaget vippe pinne ut igjen. Treffer han ikke pinnen, måler innespilleren hvor mange kjepplengder det er i fra gropa til det stedet der pinnen ble liggende. Antall kjepplengder er lik antall poeng innelaget får.

2) Innespilleren fortsetter nå med å holde pinnen i den ene hånda og slå til den med kjeppen. Utelaget skal igjen forsøke å fange pinnen. Klarer de det, får de 10 poeng, og neste innespiller overtar. Mislykkes utelaget i å fange pinnen igjen, skal en av dem kaste dem mot gropa. Denne gangen skal innespilleren forsøke å slå til den i lufta, slik at den flyr så langt bort som mulig. Treffer han, måles avstanden fra gropa til pinnen med kjeppen. Antall kjepplengder er antall poeng. Ligger pinnen mindre enn en kjepplengde fra gropa, overtar neste spiller.

3) Greide innespilleren nå å slå pinnen ordentlig ut, legger han den nå over gropa. Med kjeppen skal han nå vippe pinnen opp i lufta, slå på den en, to eller tre ganger. Og deretter slå den så langt bort som mulig. Slår han på den én gang før han slår den bort, får laget poeng etter antall kjeppelengder pinnen ligger fra gropen. Slår han den to ganger, får laget poeng etter antall kjepplengder multiplisert med ti. Slår han den tre ganger, får måles avstanden med pinnen, og laget får poeng etter antall pinnelengder multiplisert med ti. Når alle innespillerene har vippet, bytter lagene plass.

Å vippe pinne var en populær lek som vi holdt mye på med om sommerene.

7.4.5 Sparke basse

Det var en favorittleke om våren så snart snøen hadde tint, og om høsten når det begynte å bli kaldt og det ikke var så mye annet å holde på med. Det var en lek med få regler, og derfor enkel å forholde seg til.

Det første som må gjøres er å lage en «basse». Man tar en utbrukt sykkelslange og klipper av små runde, biter, maks $\frac{1}{2}$ cm brede. Når man har et betydelig antall, binder man sammen bitene. Bassen skal være passe fast, slik at den blir lett sparke som forklart under.

Deretter må man ripe en rute som egentlig var en sirkel i grusen med diameter $1^{1/2}$ - 2 meter. Hver spiller får da en sirkel. Det kunne være omlag 1 meter avstand mellom 2 sirkler.

Spilletts regler er slik:

Spillet kommer i gang ved opplegg (serve). Serven må ikke være lavere enn knehøyde og må utføres med kun ett tilslag på bassen med foten. Man kan treffe bassen med alle kroppsdeler unntatt armer og hender. Poenget er å forsvare sirkelen sin så bassen ikke havner nedi, men heller få den ned i andres sirkler. Hvis man får et godkjent mål i mot seg, får man en prikk. Det er ikke lov å stå i andres sirkler. Hvis bassen lander utenfor en sirkel, foretas et nytt opplegg av den som står nærmest bassen. Hele bassen må treffe sirkelen innenfor streken for at mål skal godkjennes. Etter godkjent mål rykker alle en plass med klokka. Hensikten er å rullere på de mest "krevende" sirklene. Etter godkjent mål, rykkes én sirkel før opplegget tas.

Annullering av mål

Mål annulleres hvis:

- a) Bassen slippes rett fra potte (f.eks. mellom lår, eller fra andre hulrom) og inn i en annens sirkel.
- b) Den som scorer trår i sirkelen til spilleren han scorer på.
- c) Det utøves for brutalt spill, dytting, håndgemeng osv.

Mål på mottaker av opplegg annulleres:

- d) Hvis opplegget ikke har buet bane.
- e) Hvis opplegget ikke er i knehøyde på noe punkt i oppleggets bane.
- f) Hvis opplegget er påskjøt (dvs. et knallhardt skudd som går via mottakeren og ned i sirkelen hans).

Alle mål annulleres ved **gjenlegg**, dvs. mottakeren av opplegget spiller tilbake i oppleggerens sirkel, **før** bassen har vært innom en tredje spiller.

Dausirkler

Når en spiller går ut, blir sirkelen som spilleren sto i gjort om til en dausirkel. Hvis bassen lander i dausirkelen får den siste som berørte bassen får en prikk.

Bassen ut av spill

Bassen settes ut av spill i følgende tilfeller:

- a) Bassen treffer bakken
- b) Ved hands

- c) Ved **stamp** (nedadgående fotbevegelse der bassen treffes eller søkes truffet med fotens underside) i nærheten av en annen spiller.
- d) Ved høyt spark i nærheten av en annen spillers hode.
- e) Når en spiller angripes fysisk med skubbing, sparring e.l. Man skal angripe bassen, ikke spilleren!

Finale

Når kun to gjenstår, spilles finale. I finalen er det annen hvert opplegg til en vinner er kåret. Vanskelige opplegg kan påklages og må da tas på nytt. Gjenlegg gjelder da ikke. Det mest vanlige er å spille "første målet vinner" i finalen.

7.4.6 Dyrene på gården

Det er ikke riktig å si at dyrene var viktige deler i leken, men likevel inngikk de i dagliglivet og lagde fin variasjon. Et kull med hundevalper medførte mye liv og aktivitet. Bildet under viser et slikt hundekull som det fulgte mye liv og leven med:

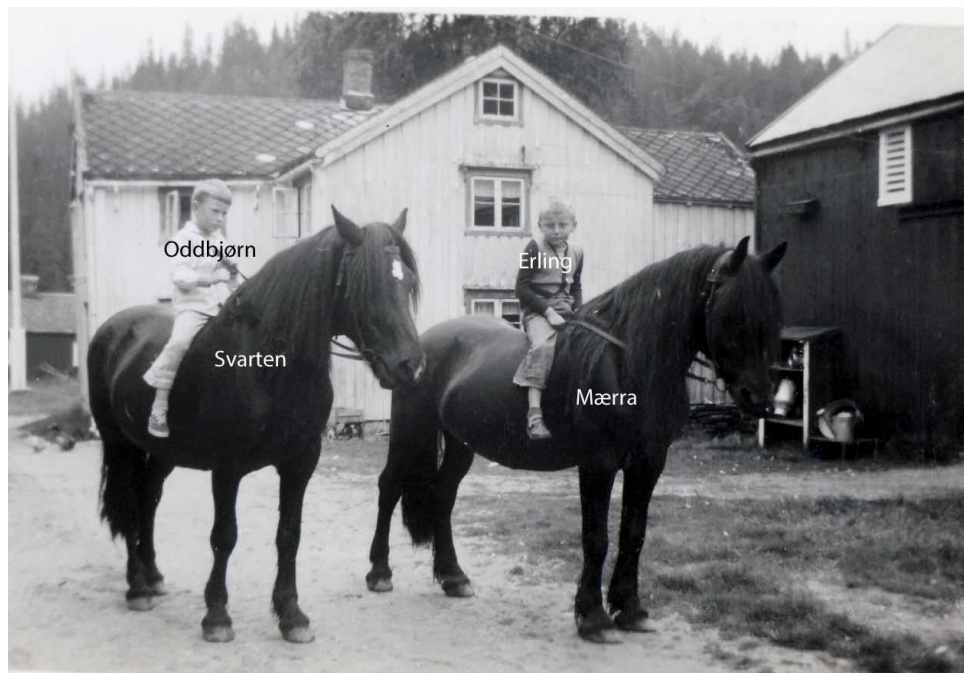

På bildet over er jeg til venstre, Erling til høyre.

Vi hadde kaniner. Kaninene bodde sammen med sauene om vinteren, og de pleide å ligge på ryggen deres. Det var nok et tørt og varmt leie. Kaniner formerer seg raskt, og det ble fort mange av dem. Etter hvert havnet de i gryta.

En gang i mellom kunne vi ri på hestene. Det var alltid stas. Vi hadde imidlertid ikke sal til hestene.

Noe annet vi hadde en moro med, det var å lære hønene å fly. Hønene var som tidligere nevnt, min mors domene. Fra dem fikk hun egg som hun solgte og dermed fikk hun sine egne «lommepenger». Vanlig rutine var som nevnt før at de voksne sov middag fra ca. 13:30 – 15:00. Det å lære hønene å fly mens de voksne hvilte middag, det syntes vi var veldig moro. Vi tok da med oss hver vår høne opp på toppen av bakkene bak gården, og kastet dem opp i lufta utfor den bratte bakken. Til å begynne med dels flakset de, dels trillet de nedover, men etter hvert så greide de å holde seg i luften til de kom ned til det flate jordet. Dette var kanskje ikke helt pent gjort mot hønene, men jeg tror ikke de fikk noe alvorlig mén av det.

En gård må ha en gårdskatt. Vår døde eller bare forsvant. Mest sannsynlig var det reven som tok den. Da ble det spørsmål om å skaffe en ny. Vi hadde hørt at hos Saksvik, første gård på høyre side når vi kjører mot Bratsberg, der var det kattunger. Men vi hadde også fått høre at de kunne være litt vanskelig å få tak i, for de var ikke helt tamme. Min bror og jeg syklet avgårde med en pappeske på bagasjebrettet, samt en fiskehåv å fange med, i tilfelle det var slik at kattene ikke likte å bli fanget. Og det gikk bra. Ved hjelp av håven fikk vi tak i en, og den ble puttet opp i pappesken. Men da vi slapp den løs inne på kjøkkenet, ble det et svare spektakkel. Kattungen, som ikke var helt liten lenger, fikk fullstendig panikk, og fór opp etter gardinene, og var høyt og lavt i et vilt tempo. Omsider fikk vi tak i den. Min far valgte å gjøre kort prosess. Han tok kattungen i venstre hånda og jeg fikk beskjed om å hjelpe til med å holde den. Med høyre tok han en vedkubbe, og det ble slutten på kattungen der og da. Hvordan katteproblemet ble løst husker jeg ikke, men det pleier ikke å være noe problem å anskaffe katter, så det gikk nok bra.

7.4.7 Hoppe i høyet

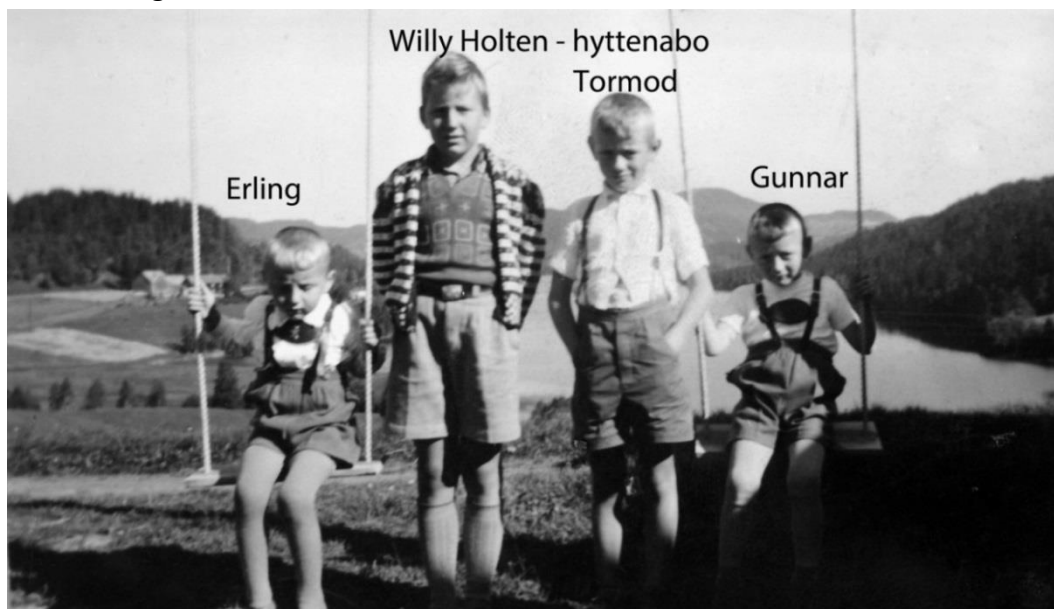
Høykjøring var en populær aktivitet og å hoppe i høyet var stas. Det kunne man gjøre når man hadde begynt å kjøre inn høy, men før høystålene ble fulle. Når det var fullt kunne vi lage oss tunneler oppunder taket, eller vi kunne grave oss ned slik at vi kom til under låvebrua. Der var det vanligvis mulig å lage seg en gang. Særlig inn under brua var det stapp mørkt, og litt skummelt. Men ikke verre enn at dette holdt vi på mye med. Og her var det godt og lunt, selv om det kunne være kaldt ute.

Jeg husker at jeg maste om at jeg godt kunne tenke meg å sove en natt i høyet. Det sa min mor omsider ja til. Hun trodde vel at jeg ikke turte når det kom til stykke. Men det gjorde deg, og jeg la meg til med masse høy som en dyne. Etter en stund kom imidlertid Sevrine og hentet meg. Hun angret nok på tillatelsen da hun så at jeg mente alvor.

7.4.8 Hyttenaboer

Sommeren var en tid med lekekamerater og mye å holde på med. Lekekameratene kom fra hyttene. Folk som hadde hytter, flyttet inn i dem når skoleferien startet, og ble der til skolen startet opp igjen. Per Stene som er med på bildet med hundevalpene, var jevnaldrende med oss, og han var den vi var sammen med. Tore og Terje Nafstad var vi også mye sammen med. Willy Holten som er på bilder på neste side, var riktignok noen år eldre enn oss, men likevel en trofast lekekamerat. Ganske utrolig, aldersforskjellen tatt i betraktning. En ganske uvanlig trivelig gutt.

Når høsten kom dro alle kompisene våre som vi hadde vært sammen med daglig, hjem til byen. Det ble et stort savn. For vi hadde dårlig med andre lekekamerater i nærheten. Vi måtte faktisk til Bratsberg for å treffe noen.

7.4.9 Fiske

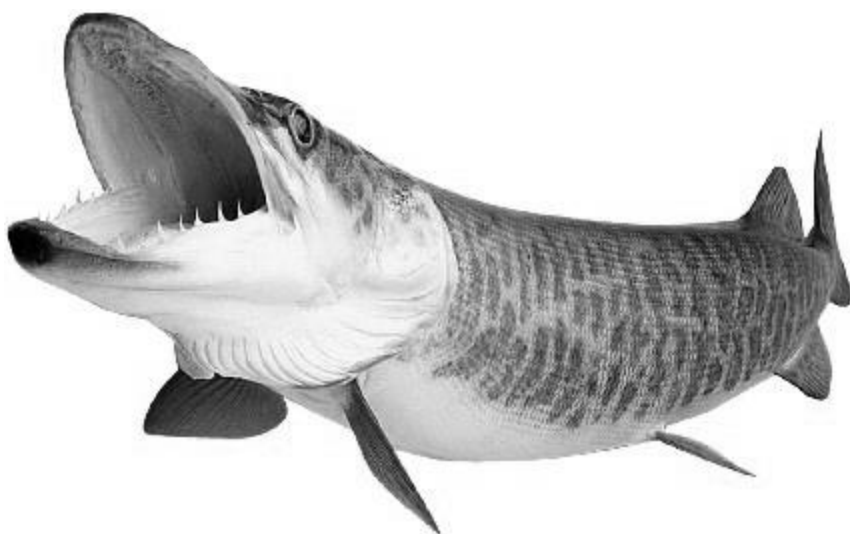
Vi hadde ikke båt før Erling kjøpte seg en av pengene han fikk til konfirmasjonen. Vi hadde fisket en del før det også, dels ved å kaste fra land, dels ved å dra ut sammen med Nafstad-guttene, Tore og Terje. Det var en gang vi var ute og rodde sammen med Nafstad-guttene. Vi var ganske små, 7 – 10 år. Vi hadde et snøre hengende etter båten, bare noen få meter. Jeg tror faktisk ikke at det var meningen å fiske, men plutselig satt det en brukbar stor gjedde på kroken. Det var selvsagt stor stas. Jeg tror at dette var episoden som utløste fiskeinteressen hos broren min. Han fikk stang med snelle ganske raskt, og etter det var han ute tidlig og sent og fisket fra land. Og han fikk fisk.

Det var en selvfølge for Erling å kjøpe seg en båt for konfirmasjonspengene, og jeg tror neppe at investerte konfirmasjonspenger noen gang har gitt så mye tilbake. Erling stelte båten veldig smart. Han lot være å male den, som andre gjorde. Han sørget for å lagre den tørt om vinteren, og han lakkerte den om våren. Den varte i hele 30 – 40 år. Båten som Erling kjøpte var et viktig bidrag til friluftsliv for oss.

(Bilde fra internett)

Med en båt ble fiskemulighetene betraktelig større, og vi var ute tidlig og sent. Vi fisket mye gjedde, og det skal ikke legges skjul på at det var bror min som regel kom hjem med de største. Han brukte ikke håv eller klepp. Han hadde et eget knep med å få ombord de største. Han fikk fisken inn til båten, lot den kjempe til den var utkjørt og la så hånda over hodet på den og klemte til over øynene og fikk således godt tak slik at den kunne løftes opp i båten. En gjedde har nemlig en utrolig kraftig kjeft, og den er fullsatt med tenner som alle peker bakover. Den eller det som havner inn der, kommer ikke ut igjen.

(Bilde fra internett)

Jeg husker også en gang at Erling hadde fått et skikkelig beist på kroken, rett utenfor Nafstadhytta. Den hadde lagt seg ned på bunnen med kroken i kjeften, men den var så sterk at det nyttet ikke å dra i snøret. Da ropte Erling på assistanse, og jeg og et par kamerater kom til. Sammen greide vi ved hjelp av en åre å få gjedda i bevegelse slik at vi kunne få dratt den på land. Der ble den avlivet ved at vi kastet digre steiner i hodet på den.

En annen måte å fange gjedde på, var om høsten i det isen hadde lagt seg, mens den ennå var klar og fin og lett å se igjennom. Ofte kunne vi få se gjedder som svømte under isen. Vi slo med en treklubbe, ikke for hardt slik at det ble hull i isen, men slik at det ble en isrose. Sjøkket fra slaget forplantet seg nedover i vannet og svimeslo gjedda. Da var det om å gjøre å hugge hull i isen og ta opp gjedda før den kom til seg selv igjen.

Vi hadde faktisk enda en måte å fange gjedde på, med en «snurrutråd». Det var en messingtråd som det ble lagd en renneløkke av, og denne ble satt på en lang stang. Når vi gikk langs med land, kunne vi av og til se en gjedde som sto i sivet. Renneløkka ble da ført forsiktig rundt gjeddekroppen, alltid forfra. Når så den var bak gjellene på fisken, rykket man til. Og gjedda ble med opp. Man kunne ikke fange stor fisk på denne måten, for da røk messingtråden. Vi hadde stor morro av dette. Ganske utrolig at gjedda ikke stakk avgårde, men det gjorde den ikke hvis man førte tråden forsiktig.

Gjedda er en utrolig grådig fisk. Fra tid til annen kunne vi observere gjedder som hadde slukt annen fisk, nesten like så stor som den selv. Da kunne halve fisken stikke ut av kjeften på den, og den delen som stakk ut forsvant inn etter hvert som den forreste delen ble fordøyd.

Min mor var ekspert på å lage fiskekaker av gjeddekjøttet. Først måtte fisken ligge i eddikkvann en god stund for at slimet skulle løsne. Den er nemlig veldig slimete. Så ble den filetert, skinnet

flådd av, kjøttet malt i en kvern og tilsatt mel og krydder og stekt i panna. Det ble fiskekaker av helt topp kvalitet. Det må også nevnes at hun lagde en fantastisk god fiskesuppe.

Vi fikk også tak i en eldre påhengsmotor, veldig lik den som vi ser på bildet. Den hadde en lang aksel som pekte bakover etter at den var satt fast bak på båten. Antall HK var nok ikke så mange, knapt noen, men den var ypperlig til å fiske med og ble brukt mye i de årene den varte.

(Bilde fra internett)

Vi skaffet oss også en «oter» til å fiske med. En oter er et smart fiskeredskap. Består av ei fjøl som dras etter båten, men på grunn av den spesielle utformingen, dras den ikke rett bak båten, den går faktisk ut til siden og snøret befinner seg nesten 90 grader på båten. Den kan også dras mens man går på land, slik som bildet viser:

I snøret er det heftet på flere fluer med ca. en meters avstand. Fluene flyter på vannet. Så fort det kommer en litt bris, hopper det på en ørret eller to. For det er nemlig ørret eller rør man fisker med en oter. Og man kan få mye fisk på en fisketur.

(Bilde fra internett)

Vi fisket også i «Svarttjønna», ikke langt fra Langåsen, i nærheten av det skogstykke som ble kjøpt av Ole Andreas. Se for øvrig kapittel 9.

7.4.10 Eggsamling

Vi samlet fugleegg. Så snart det ble barmark i skogen om våren, gikk vi lange turer og fant reir med egg i. Vi tok bare ett egg, stakk et hull i hver ende av egget og blåste ut innmaten. På den måten skaffet vi oss en eggsamling som faktisk ble ganske stor. Jeg tror den omfattet egg fra opp mot 40 fugleslag da vi ga oss. Dessverre eksisterer ikke denne samlingen lenger. Jeg tror at det var mus som tok knekken på den. Musa spise hull i skallene i håp om at det skulle være noe spiselig inni.

7.4.11 Grindåpning

På 50-tallet var det mye krøtter ute i skog og utmark. Det var laget gjerder langs skogkantene slik at de ikke tok seg inn på dyrket mark. Der det var vei var det satt opp grinder, ikke fe-rister slik som i dag. Disse grindene var ikke populære for bilistene, for de måtte stoppe, gå ut og først åpne og deretter lukke grinda etter seg etter at man hadde kjørt igjennom. Var man alene i bilen, opplevde mange det som et stort heft. Til tross for at det var begrensninger i bilsalget fram til 1960, var det likevel utrolig mye biltrafikk på veien nedenfor gården. Det var folk som skulle til hyttene som lå ute på Allmannaunet eller innover mot Lykstad. Ettermiddagene på lørdager og søndager var mest de mest trafikkerte tidspunktene. Grinda som det fortelles om her, lå der hvor jordet slutter, retning østover på vei mot Sanden.

Ved grinda satt vi på trappa til Holten-hytta, og ventet på at det skulle komme en bil som vi kunne åpne grinda for. Og da vanket det noen mynter. Faktisk så mye at det ble kroner av det. Noen ganger kunne vi få en hel krone, men det var sjelden. Noen var imidlertid veldig knipne når det gjaldt å betale en liten «skjerv». Det kunne hende at vi da ble sittende på trappa mens bilføreren måtte ut to ganger av bilen for å åpne og deretter lukke grinda etter seg. Dette var en populær geskjeft i helgene i mange år og førte til at vi hadde litt lommepenger som vi hadde tjent selv.

7.4.12 Anvisning på skytebanen

På 60-tallet hadde vi jobb som «anvisere» ute på skytebanen. Å være anviser betyr å vise med en spake hvilke treff, eller bom, som skytteren hadde gjort. Ved hjelp av avtalte tegn som ble gjort med denne spaken, visste skytteren eksakt hvor skuddene hadde truffet. Det var helt nødvendig for en skytter å ha en anviser, fordi det er 300 meter mellom standplass hvor skytingen foregår og bort til der hvor blinkene er. Dette arbeidet fikk vi timebetalt for, og for en hel helg kunne det bli en god del kroner.

7.4.13 Bading i Sanden

Vi var ofte nede i Sanden når det var godværsperioder. Her lekte vi vannkanten, her fanget vi stingsild og her lærte vi å svømme. Det å kunne leke og bade i den flotte bukta, var et viktig tilskudd til friluftslivet. Vi bygde flåter, hjemmelagde båter, lekte med bilringer etc. Til Sanden gikk vi for å vaske av oss høystøv og svette etter dager med hardt onnearbeid.

Redningsvester var en helt utkjent innretning som vi ikke engang visste fantes. Men det gikk bra likevel. Det skjedde en drukningsulykke der på 80-tallet, men det var en voksen ungdom som var (kraftig) påvirket av alkohol, og som badet i veldig kaldt vann. Da går det gjerne galt.

På 50- og 60-tallet var det faktisk et yrende badeliv i Sanden. Folk kom langveisfra for å bade og sole seg der. Det er nesten ikke til å tro hvordan det var den gangen når man vet hvor stille det er i dag, etter at badeforbudet trådte i kraft for hele Jonsvatnet. På slutten av 50-tallet, ble det nødvendig for Trondheim å hente ferskvann fra andre kilder enn de begrensede reservoarene som man hadde i Bymarka. Det ble tatt prøver fra Jonsvatnet, og man fant at det hadde en særlig god renhetsgrad. Og det var den gangen man drev med krøtterdrift rundt hele Jonsvatnet med dertil tilhørende frauspredning på jordene m.v. Og et yrende badeliv, ikke bare i Sanden, men mange steder hvor det var en sandstrand og ellers trivelig. Forbudene som kom, var relativt beskjedne og til å leve med i begynnelsen. Men etter hvert strammet det hele seg til med forbud mot bading, motorbåt, kraftig innskrening når det gjaldt gårdsdriften etc, etc.

Badeforbudet og forbudet mot bruk av motorbåt har i stor grad redusert verdien av å ha et vann så tett innpå seg. På den annen side har det faktum at Jonsvatnet ble drikkevannskilde, medført at området rundt Jonsvatet er blitt bevart mer eller mindre slik det alltid har vært. Uten dette ville Trøa og mange andre gårder vært omgjort til tomter og drabantbyer.

7.5 JULETREFESTER OG JULESELSKAP

Juletrefester og juleselskap var populære. Det pleide å være mange av dem, og det var obligatorisk oppmøte. På skolen pleide det å være juletrefest 3. juledag. Da møtte alle elevene, i hvert fall de minste, med foreldre og småsøsken. Småsøsknene elsket å løpe omkring. Det var derfor et svare spetakkel med mye skotramp og hui-ing. Man gikk selvfølgelig rundt juletreet. Mange ringer utenpå hverandre. Og så kom julenissen med en diger sekk på ryggen. Alle fikk en liten papirpose med en appelsin, en sjokoladebit og kanskje noe annet småtteri. Det kunne også være andre slike store juletrefester, blant annet ute på «Lokalet». På 50-tallet hadde juletrefestene sin gullalder.

I tillegg til de store, organiserte juletrefestene, var det vanlig med juleselskaper hvor slekt og naboer samlet seg. Det var også stas. På bildet på neste side ser vi oss til stede i et slikt

juleselskap. Jeg mener bildet er tatt på Movold gård. Deltakere her ved siden av de som er oppført med navn, jentene hos Mortensen (Lykja) og Tronseth.

Hvis man undrer seg over at slike juletreffester og juleselskaper kunne være slik stas, så skal man huske på at den gangen fantes det ikke underholdning fra TV og video. Det var kun det som man fant på selv, og da var det å oppleve felleskap med andre en viktig ting.

7.6 LANDSSKYTTERSTEVNET I 1958

I 1958 ble det holdt et landsskytterstevne på skytebanen, og teltleiren ble lagt ut på Flatan. Som bildene under viser, så var det en ganske gedigen teltleir.

Teltene var som man ser av begrenset størrelse og komfort. Militærfolk bidro til å organisere, bl.a. ble det bygget toaletter straks til høyre for der hvor bildet ble tatt fra. Dette var utedoer. Været var til og begynne med veldig bra, men på slutten satte regnværet inn. Og det førte til mye gjørme og vanskelige kjøreforhold. Og ikke minst ble teltlivet ganske utrivelig.

Dette var selvsagt spennende for oss guttene som var høyt og lavt der hvor saker og ting foregikk. Jeg husker imidlertid én sak, og det var at vi samlet inn tomflasker og pantet dem for et betydelig beløp for oss guttene.

7.7 SKOLEN

Vi gikk på Bruråk skole, min bror og jeg. Vi bodde på grensen for de to skolekretsene Bruråk og Solbakken. Imidlertid var det innarbeidet at på Trøa gikk man på skole i Bratsberg. Slik hadde det vært for min far Martin, onkel John og tante Solveig. Så den saken var avgjort. Det medførte at det ikke var mulig å få noen som helst slags form for skyss. Bussen gikk til Solbakken, men ut til Bratsberg var det ingen offentlig transport. Men det var aldri noe tema.

Den gamle skolebygningen er fra 1917. Da ble det én skolekrets i Bratsberg. Før det hadde det vært flere. Skolen hadde to klassrom og lærerbolig i andre etasje. To klasserom var ikke mye til å dekke behovet for sju klasser.

I 1960 ble det oppført et tilbygg som inneholdt et klasserom, gymnastikksal og bibliotek. Det medførte en kraftig standardheving. Min klasse flyttet inn i nybygget da vi startet opp i sjette klasse. Vi gikk dermed de to siste årene i nybygget.

Folkeskole het det den gangen. Den var 7-årig med skolestart da man var 7 år. Skoleveien var lang, omtrent 4 km. Vi hadde aldri transport. Jeg kan imidlertid huske to unntak. Det første var i månedsskiftet februar – mars i 1957 eller 1958. Jeg gikk i 3. eller 4. klasse. Da kom det én meter med snø i løpet av en natt, så mye at veien ikke var brøytet da jeg skulle avgårde. Da fant min far fram hest og slede og med den kjørte han meg til skolen. Hesten greide å ta seg frem selv om veien ikke var brøytet. Men hjemveien måtte jeg gå, for da var veien brøytet. Jeg fikk

skyss et par ganger senere også etter at jeg hadde skadet foten min på hjulriva som man kan se bilde av i kapittel 2. Om vinteren brukte vi også mye spark. Det var aldri noe problem med at veien ble strødd, det gjorde man rett og slett ikke. Så sparkføret var vanligvis veldig bra.

Jeg gikk ikke alene hele veien. Bodil bodde på skytterbanen, vi gikk i samme klasse, og vi hadde selskap i hverandre de første årene. Etter hvert ble ikke det så nødvendig.

Om vinteren kunne det være kaldt. Jeg kan huske at det var 33 kuldegrader en morgen da jeg startet opp. Da gikk jeg i 2. eller 3. klasse. Men det gikk greit, selv om jeg gikk i alt slags vær og alt slags føre. Noen ganger gikk jeg på ski. Da la jeg løypa på myrene utenfor Skytterbanen. Det var best hvis det var litt måneskinn for hodelykter fantes ikke.

Dette bildet viser min første skoledag, med ny ransel og alt som skal til.

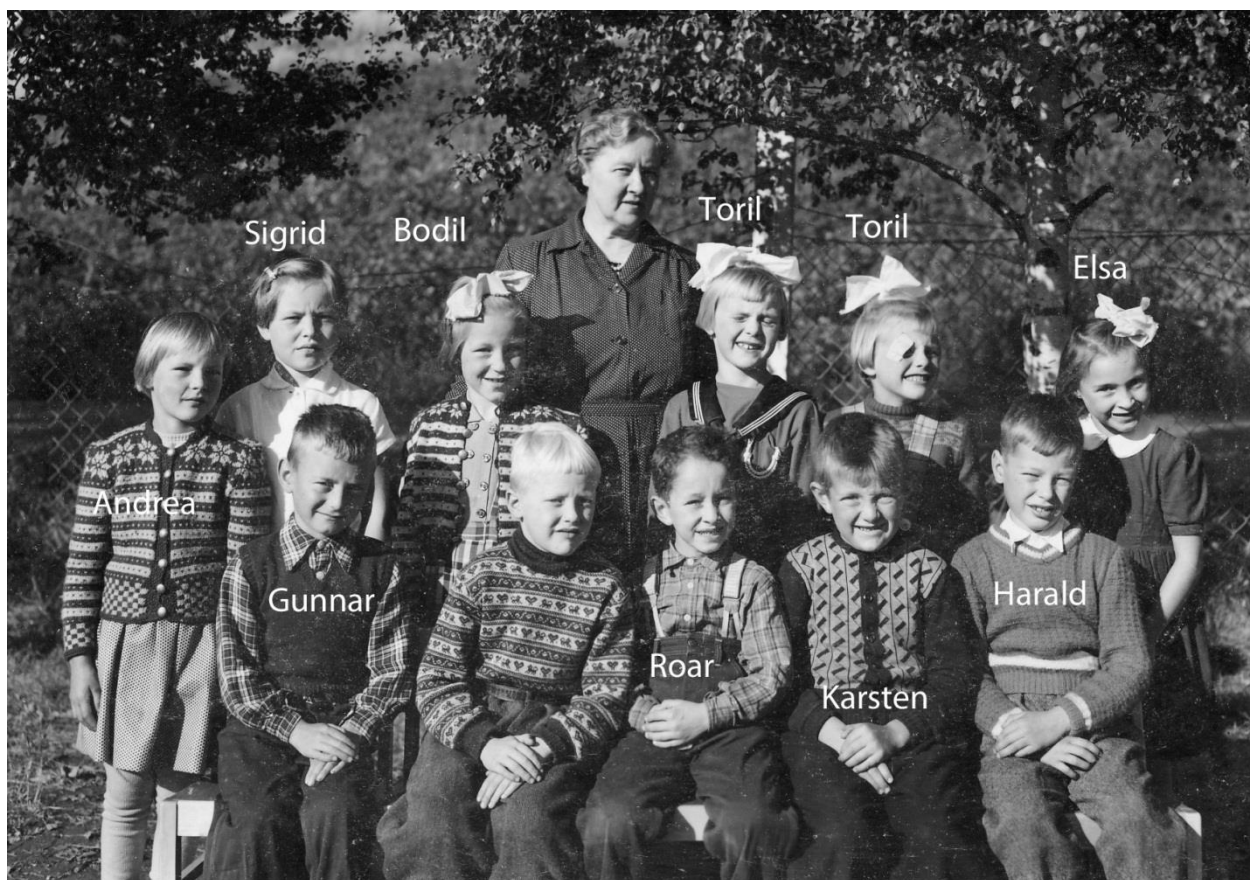
Etter hvert fikk vi sykler. Jeg begynte vel å sykle da jeg gikk i 3. klasse, kan jeg tenke (9 år). Å få sykkel hjalp jo veldig på tiden det tok å transportere seg til skolen. Bildet på neste side viser oss på de første syklene vi hadde.

Det var sykler uten gir, men likevel flotte sykler som tok oss raskt til skolen. Vi syklet både sommer og vinter, særlig de 2 – 3 siste årene vi gikk på Bruråk.

Skole var «fådelte». Det betydde at 1. klasse gikk for seg, deretter 2. og 3. klasse, 4. og 5. klasse, og til sist 6. og 7. klasse. Klassen min gikk sammen med et høyere klassetrinn annen hvert år, og et lavere de andre årene, så det var 3 klassetrinn som ble kjent med hverandre. De fem første årene gikk vi på skolen annen hver dag. Til gjengjeld utgjorde skoledagen 6 timer, og det var ganske lenge for, spesielt for en førsteklassing. Skolepliktig alder var 7 år, og ikke 6 år som nå.

Det var ingen stor skole og vi var ikke mange i klassen som vi kan se på neste bilde.

Frøken het Gudrun Nervik. Hun hadde vært lærerinne på Bruråk i en mannsalder. Hun var samme lærer som min far Martin hadde hatt, likedan Solveig og John. Gudrun hadde «småskolen», dvs. de 3 første årene.

Hvis Gudrun var syk, det var imidlertid ikke ofte, kom hennes søster som var lærer på Nidarvoll for å ta vikarjobben. Vi var slemme mot vikarer slik man ofte er også i dag. Det kunne nok hende at det etter et friminutt kunne ligge en tegnestift eller to på stolen hennes. Da kunne hun få et merkelig uttrykk i ansiktet i det hun satte seg. Men hun sa ingen ting.

Hvis vi var urolige måtte vi stille oss i skammekroken. Det var et hjørne bak i klasserommet. Det var alltid en av guttene som ble plassert i skammekroken, aldri jentene. Jentene var i det hele tatt veldig prektige. Det kunne hende etter et friminutt at en av dem rakte opp hånda og sa: «Frøken, Karsten sa noen stygge ord i friminuttet». Da måtte den «prektige engelen» gå frem til frøken og hviske i øret hennes hvilket stygt ord som var blitt hørt. Frøken kunne da himle med øynene i forskrekkelse over styggedommen. Den utpekte stakkaren fikk ingen mulighet til å protestere eller forsvare seg. Straff ble idømt på stedet. Hvis styggedommen ble ansett for å

være særdeles grov, ble den skyldige sendt inn til Arne Hegg som var overlæreren. Hva som foregikk der, vet jeg ikke, for jeg gjorde meg aldri fortjent til den type avstraffelse, men stakkaren kom alltid skrikende ut derfra. Og da var det gjerne «gråt og tenners gnidsel» resten av den timen.

Et viktig fag var «Bibelhistorie». Her måtte leksa læres utenat. Når vi ble hørt, måtte vi reise oss og si fram det som var pugget hjemme. Hvis det viste seg at vi hadde store hull i fremføringen, kunne det også da hende at vi måtte en tur i skammekroken. Det var en merkelig pedagogikk. Det var ingen spørsmål som forsøkte å avsløre om man hadde forstått innholdet. Bare vi klarte å lire av oss det som var pugget, så var alt greit, selv om man ikke hadde forstått noen ting. Men slik var det.

Arne Hegg, overlæreren, var for øvrig en glimrende lærer. Kunnskapsrik, flink pedagog, litt streng kanskje, men også hyggelig. Den som ville, kunne lære mye. Han var for meg en viktig bidragsyter til at jeg hadde lyst til å arbeide med lekser og skolesaker. Han har en stor del av æren for jeg fikk gode nok karakterer til å komme inn på *realskolen*³ og senere inn på Trondheim Økonomiske Gymnas, som igjen var inngangsporten til Norges Handelshøyskole. Det var nemlig slik den gangen at de «flinke» kom inn på realskolen. De mindre flinke måtte begynne på «Framhaldsskolen» hvilket ikke ga mulighet til å komme inn på gymnaset. Dette systemet sto for fall akkurat på den tiden. Da min bror, som var to år yngre enn meg, var ferdig med folkeskolen, fortsatte alle på ungdomsskolen, for så vidt det samme nå.

Som tidligere nevnt, fikk skolen et tilbygg i 1960. Kanskje det viktigste for min del, var at det da også ble rom for et bibliotek. Jeg var glad i å lese, og fikk nå tilgang til viktige deler av verdenslitteraturen. Jeg leste mye bøker.

Da jeg gikk i 6. klasse, ble det arrangert skoletur. Den gikk til Kristiansund. Kristiansund var det naturlige valget, for det var hjembyen til Arne Hegg, læreren vår, så da fikk han en gratis tur til

³ **Realskole** var en høyere allmennskole i det tidligere skolesystemet i Norge, en tre-årig utdanning mellom folkeskole og gymnas. Realskole ble innført som betegnelse i 1935 på trinnet som tidligere hadde navnet middelskole. Realskolen ble avviklet rundt 1970 etter at grunnskolen, (folkeskolen), ble utvidet til ni år med et ungdomstrinn fra 7. til 9. skoleår. Den niårige skolen ble innført gradvis fra 1965 til 1969. Før det var grunnskolen sjuårig (noen steder med et frivillig åttende framhaldsskoleår).

slekt og venner der borte. Vi reiste med båt, og det ble en fin tur. Vi var ikke så mange som deltok, som vi ser av bildet som følger.

I det store og hele har jeg gode minner fra skoletida. Jeg var glad i å lese og likte skolearbeid, og det er alltid en fordel i en skolesituasjon. De pedagogiske metodene var svært forskjellig i fra det som er dagens praksis, men vi lærte likevel mye og hadde vel så godt faglig grunnlag på mange områder som det man har i dag. På andre var vi imidlertid mye svakere. Engelsk, for eksempel, fikk vi ikke før i 6. klasse, og det vi kunne etter 2 år med faget, var mye dårligere enn det elevene kan på tilsvarende nivå i dag. Men vi lærte basisfagene, det å skrive og regne, sikkert vel så bra som i dag.

Jeg er ganske sikker på (men ikke helt) at min bror og jeg var de første som gikk på Bruråk skole som tok høyere utdanning. Også han ble uteksaminert som siviløkonom ved Norges Handelshøgskole i Bergen.

7.8 SKOLEKORPSET

Da jeg gikk i 4. klasse, startet Leif Dragsten opp et skolekorps. Leif var en utrolig ildsjel som la voldsomt mye arbeid og engasjement i å få til et skolekorps. Fra før var det et voksenkorps i Bratsberg, men ikke noe skolekorps. Av oss unger var det ingen som kunne spille noe som helst, så alt måtte tas fra bunnen. Men Leif fikk oss til. Først startet øvelsene opp på skolen,

etter hvert ble de flyttet til «Lokalet» som lå 2 kilometer forbi skolen, forbi kirken. Jeg spilte trompet, Erling klarinett. Jeg har et bilde som viser at vi spilte 17. mai. Jeg tror at dette er første opptreden vi har en 17. mai. Det må ha vært i 1960.

Jeg sitter helt til venstre med trompet.

Å lære å spille trompet, er ikke enkelt, og det låter ikke særlig pent til å begynne med. Jeg husker at min bestemor Gudrun en gang foreslo at hvis jeg øvde på onsdager, kunne hun reise til byen den dagen. Hun fikk sånn «haupin» av de urene trompetlydene. Jeg tror ikke det ble en veletablert ordning, men det sa noe om at tre generasjoner som bor tett på hverandre, det er ikke alltid like enkelt.

Bonusen ved å være med i korps, er å delta på korpsstevner. Og det gjorde vi. Den riktig store begivenheten, var å delta på et digert stevne i Oslo, i 1965, hvor det deltok korps fra hele landet med hele ca. 25 000 deltaker. Leif meldte oss på og organiserte turen. Det ble samtidig den første reisen sør for Dovre for de aller fleste av oss. Det ble leid buss som vi kjørte med og som deltok på hele turen. Vi ble innkvartert på Riis skole, hvor vi sov på flatseng i klasserommene. Den største begivenheten likevel, var da alle 25 000 musikkantene spilte sammen på Ullevål stadion. «Ut mot havet» var musikkstykket vi spilte, husker jeg. Dirigenten sto opp på et stillas som ble bygd for anledningen. Den gangen ble det regnet for å være verdens største «korps», jeg tviler på at den rekorden noen gang er blitt slått.

Det å drive skolekorps med veldig varierende oppslutning, er ikke enkelt. Så skolekorpset måtte etter hvert legge ned. Riktignok etter en god del år. Men Leif Dragsten ga seg ikke. Når dette skrives (2014) holder han fortsatt på; han dirigerer et lite, men driftig voksenkorps i Bratsberg hvor min bror er viktig bidragsyter. Dette er 62 år etter starten i 1960. Det kan også nevnes at han i på begynnelsen av 2000-tallet fikk Kongens fortjenestemedalje for sin innsats for korpsvirksomheten i Bratsberg.

7.9 KONFIRMASJONENE

Konfirmasjon var en alvorlig sak. Da vi ble konfirmerte, måtte man faktisk kunne det stoffet som var gjennomgått når man sto der på kirkegulvet. Imidlertid var det på ingen måte slik det kunne være i riktig gamle dager, da man risikerte å «stryke for presten». Det var forbundet med stor skam, og man måtte gå om igjen neste år hvis man ikke greide å svare for seg.

7.9.1 Konfirmasjon Gunnar

Som man ser så var ikke konfirmasjonskullet så veldig stort. I hovedsak var det dem som jeg hadde gått på skolen samme med i 7 år.

Konfirmasjonsselskapet mitt ble holdt på Trøa, i stua. Det betydde at det ikke var plass til så veldig mange. Men det var pent vær som bildet på neste side viser. Det ble en fin dag.

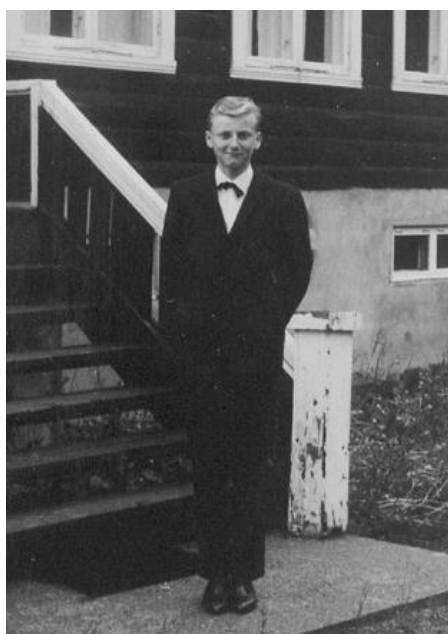

7.9.2 Konfirmasjon Erling

Konfirmasjonen til Erling ble holdt på Furuodden, den store trebygningen tilhørende Indremisjonen som lå på veien inn mot Lykstad. Her var det rikelig med plass og man kunne invitere så mange man bare ønsket.

En riktig flott konfirmant som ser veldig fornøyd ut.

KAPITTEL 8 SELSKAPER OG TREFF

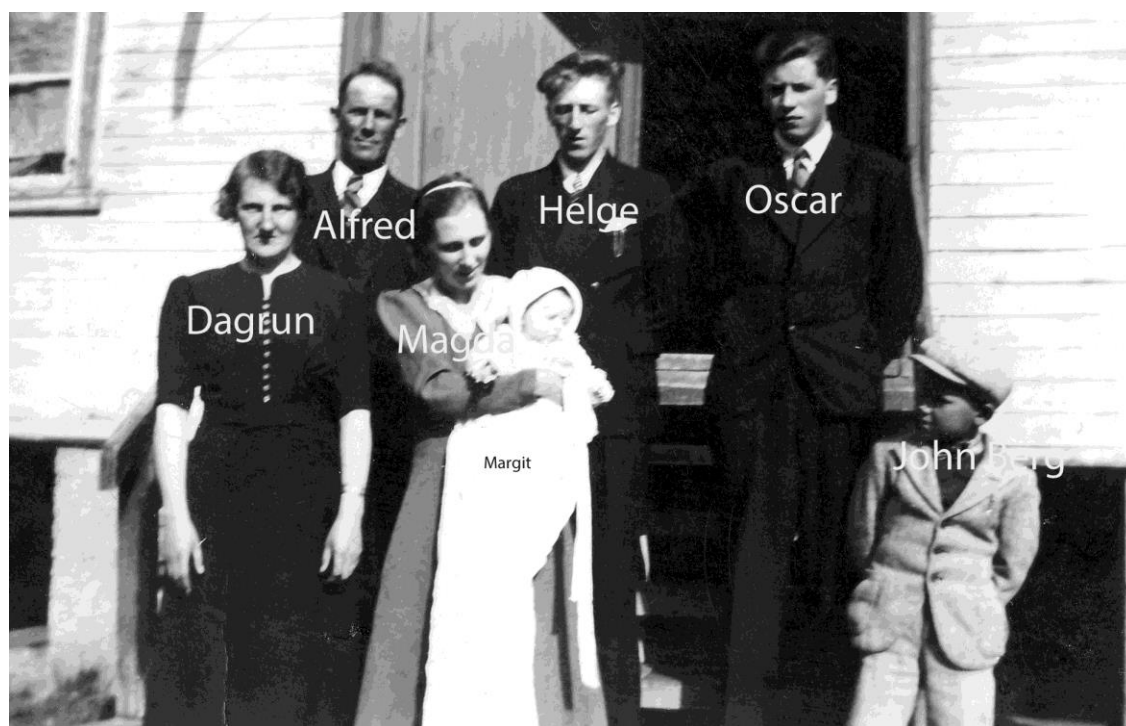
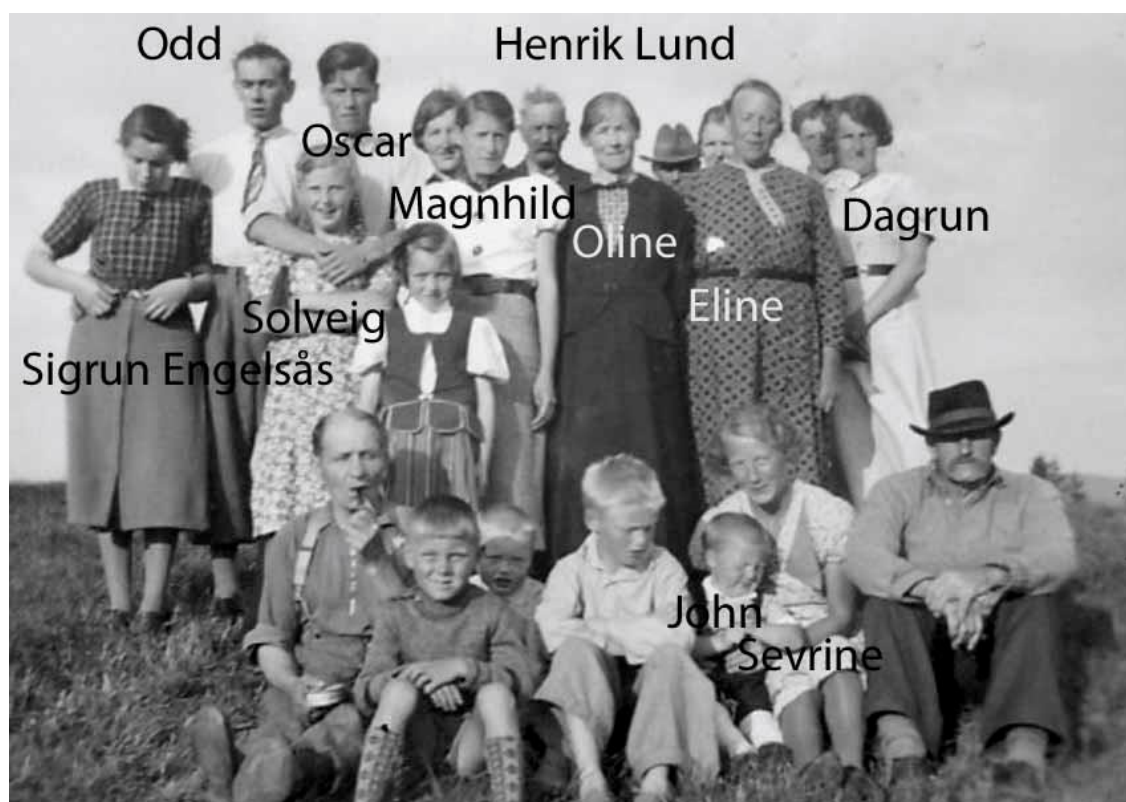
Det er en god del bilder fra selskaper og treff. Mange av dem var på Trøa, men det er også bilder fra andre steder. Det var ofte besøk på gården, fra min mormors side – Gudrun - det vil si fra Lundslekta, de kom fra byen. Og litt fra min mors side, fra Heimdal med Eline og Odd, min mors bror.

Jeg har prøvd å sortere bildene etter alder, men det er mulig bare til en viss grad.

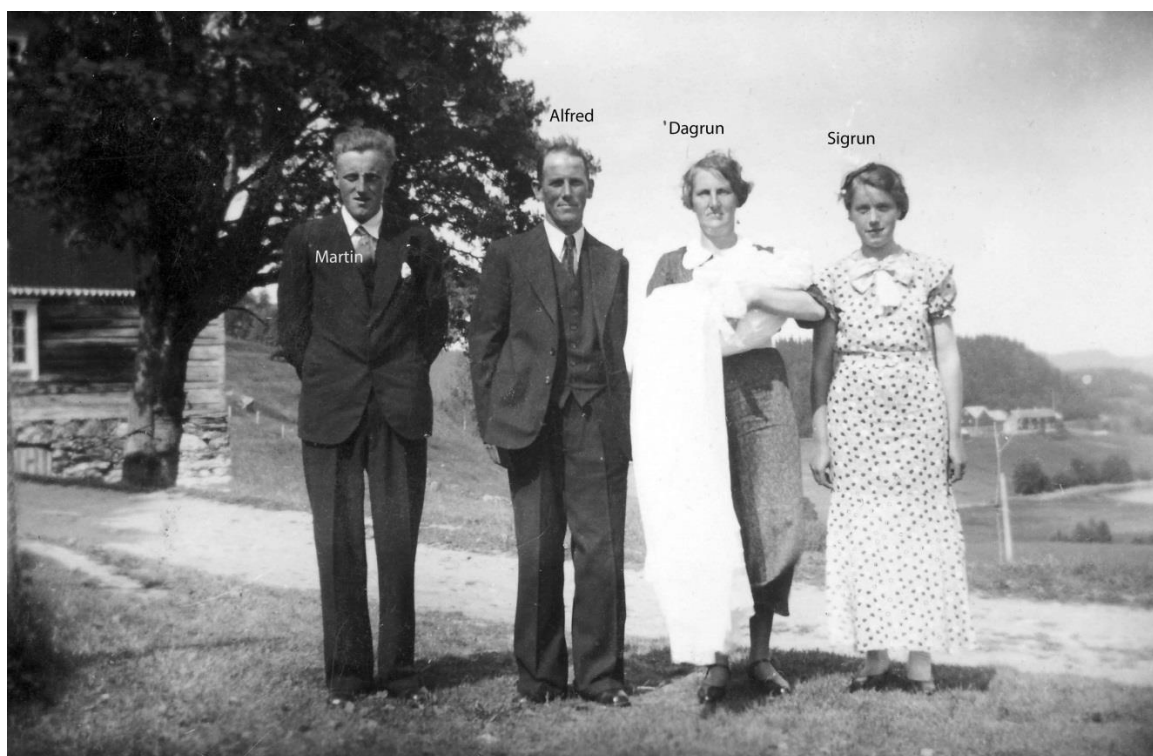
8.1 BILDER TATT FØR KRIGEN

Bildene på denne og neste side er tatt fra samme anledning. Jeg regner de med er tatt rett før krigen. Det er mulig det er John som sitter i fanget til Sevrine, og han er født i 1936. Folk er ikke selskapskledd, det er bare Odd som har på seg slips, så det må være en mer uhøytidelig sammenkomst.

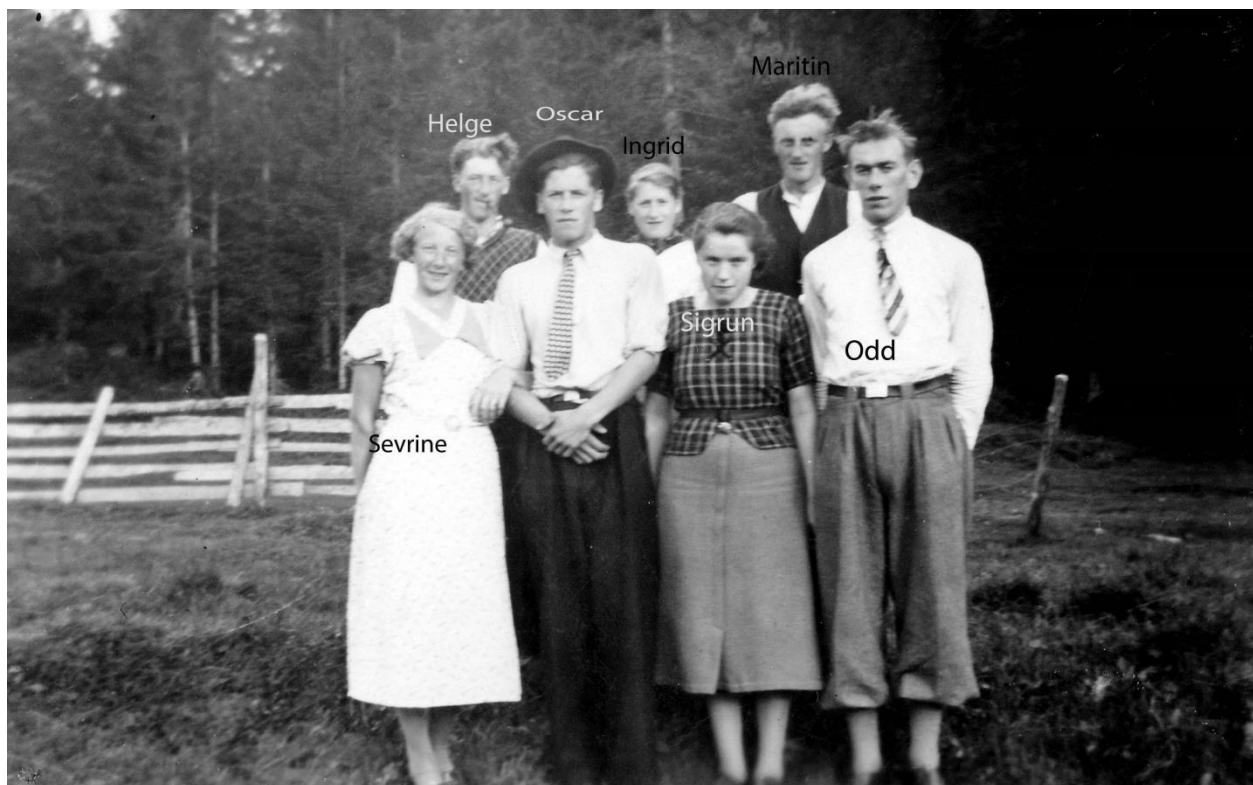
Bildet viser en barnedåp. John Berg som er født i 1931 er ca. 6 år, og det betyr at bildet er tatt ca 1937 – 38.

Bildet over er tatt i forbindelse med en barnedåp. Kan det være barnedåpen til John Henrik?

Bildet over er fra en ukjent begivenhet.

Bildet over er nok også tatt før krigen og viser en annen anledning som vi ikke vet hva er.

Ut fra alderen på John Henrik å dømme, er dette bildet tatt ca. 1940 – 41.

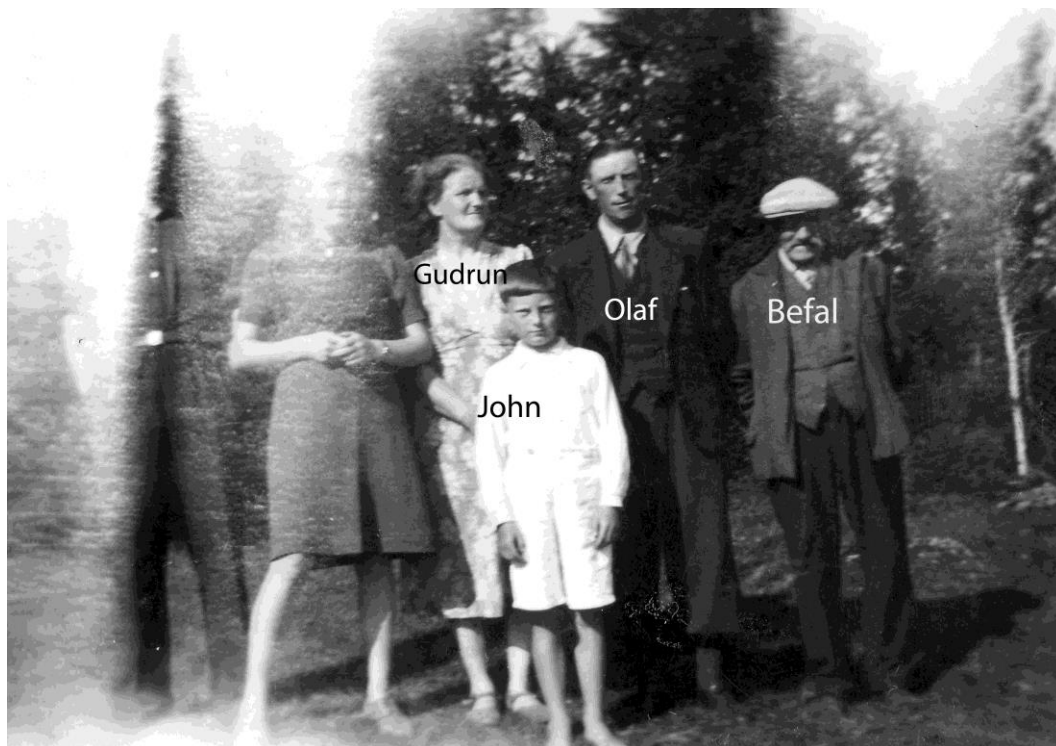
8.2 BILDER TATT UNDER KRIGEN

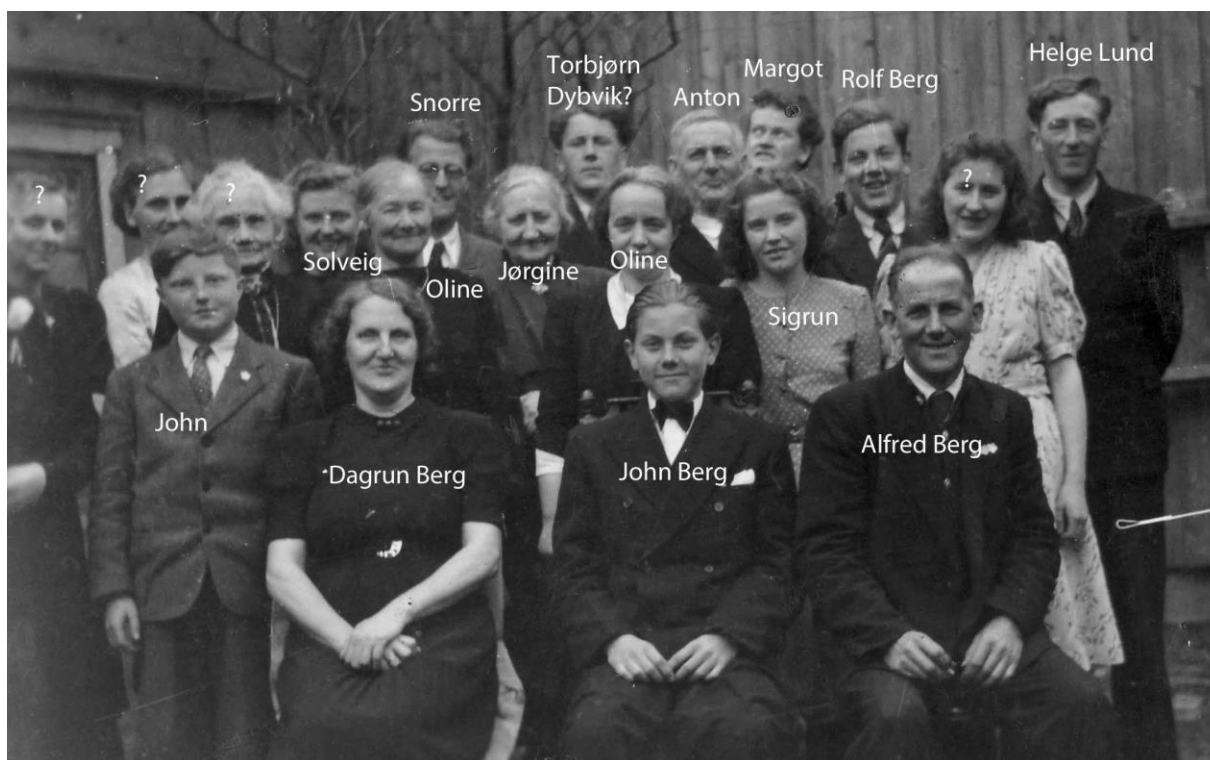
Vi har ikke mange bilder som utvilsomt er tatt under krigen. Bildene under er imidlertid det. De er tatt straks etter krigsutbruddet i 1940. Da var det stor frykt for bombing av Trondheim, for mange andre byer var blitt bombet, eksempelvis Kristiansund. Folk ble derfor oppfordret til å dra ut på landet og finne seg et sted å bo midlertidig. Til Trøa kom familien Greaker, med far og mor og to døtre. De ble boende på gården en stund til bombefaren var over. Familien Greaker drev i mange år en forretning som het «Det elektriske kjøkken». Kontakten mellom Trøa og familien Greaker fortsatte i mange år etter krigen. Bildet er tatt på østsiden av våningshuset. Vinduet lengst til høyre er kjøkkenvinduet.

På bildet under er John 8 – 9 år, og hvis det korrekt, er det tatt ved slutten av krigen.

Bildet viser konfirmasjonen til John Berg. Han er født i 1931 og det er derfor antakelig tatt i 1945.

Dette bildet er mest sannsynlig tatt i Soknedal, på gården til Lars og Magnhild. Sannsynligvis er det Jens, gutten til Lars og Magnhild som er barnet på bordet. Han er født i 1941.

8.3 BILDER TATT PÅ 40 - Tallet

Anledning til bildet over er ukjent. Det er tydeligvis tatt i byen et sted.

Bildet over er antakelig fra min dåp.

Bildet over viser en omreisende kristelig forening. I bakgrunnen skimtes Chevrolet'en til min far som tidligere er omtalt i kapittel 2.

Neste bilde er vist tidligere, det viser amerikabesøket i 1947 og er tidligere omtalt i kapittel 4.

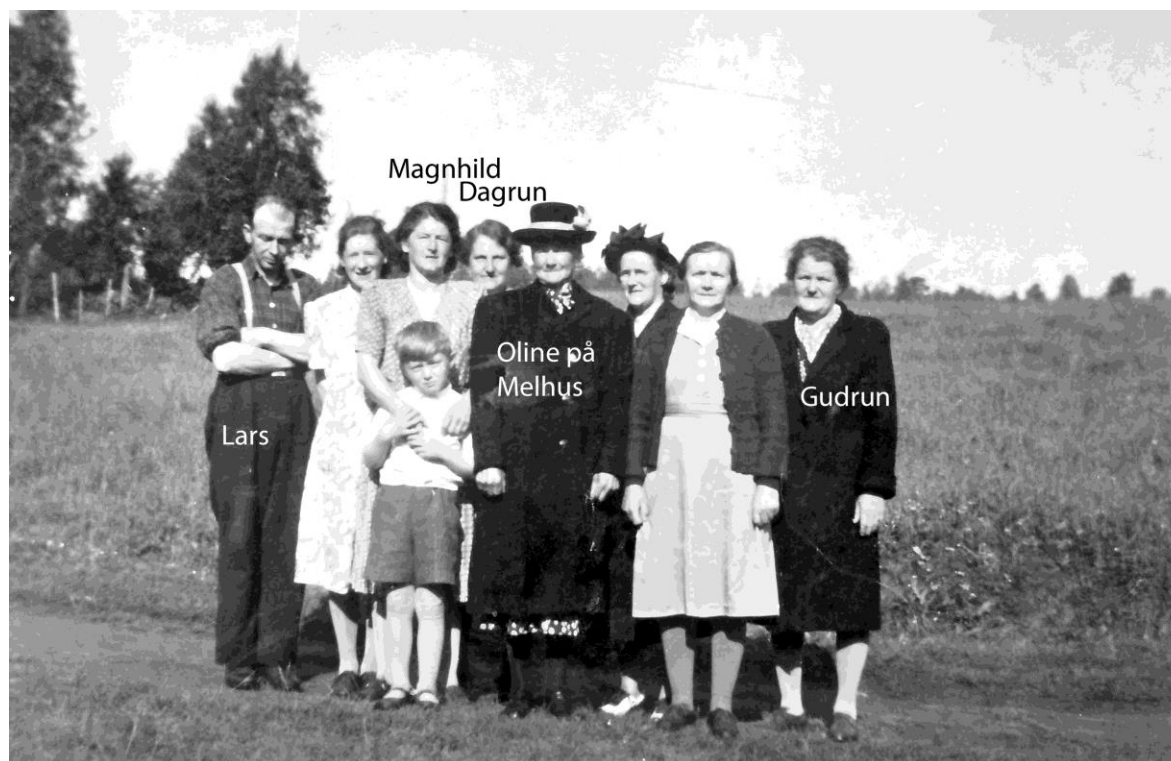

Det ble tatt flere bilder i forbindelse med Amerikabesøket, og det ble holdt store selskaper. Bildene på de neste to side viser tydeligvis det. Det siste av de to bildene er fra Misjonshotellet.

Anton
Jørgine
Edith
Magnhild
Lars
Oline
Sevrine
Martin
Solveig
Snorre
Helge
Ingeborg
Karl
Margot
Oline
Stückra
Alfred
Rolf Berg
Olaf
John
Befal
Gudrun
Torb

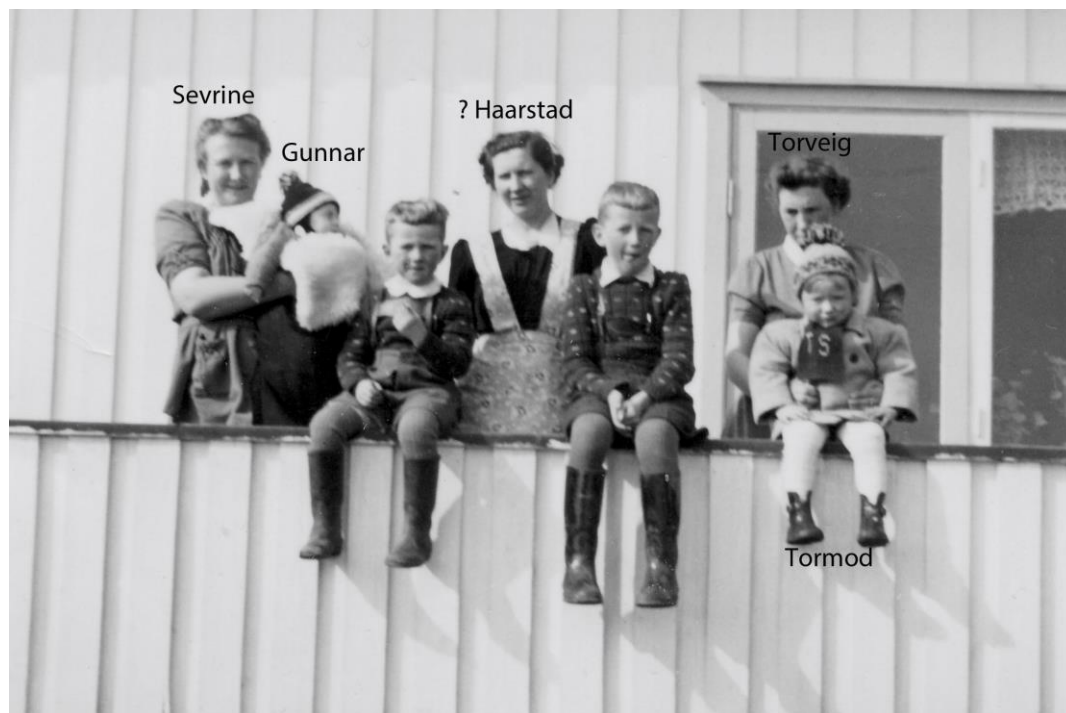

Jeg antar at gutten på bildet er Jens, sønn til Lars og Magnhild. Han er født i 1941, så da er bildet tatt ca. 1949.

8.4 BILDER TATT PÅ 50 - TALLET

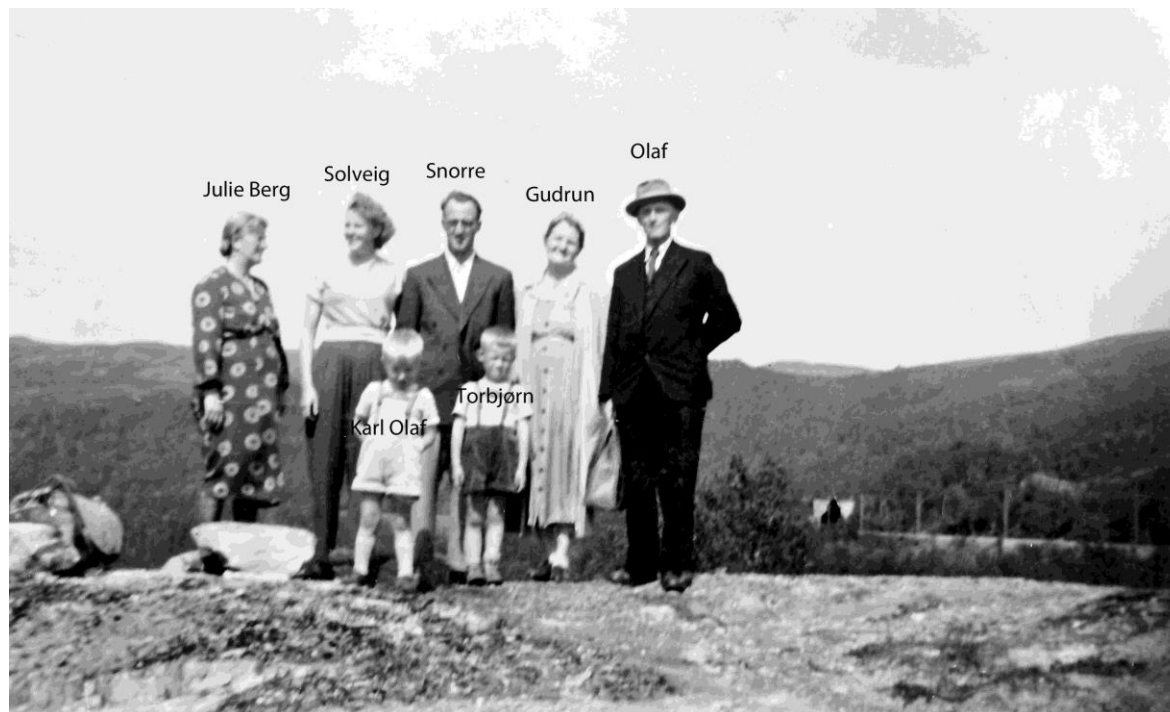
Dette bildet er tatt ca. 1950. Det ser jeg ut fra alderen på meg selv og Elsa. Folk er selskapskledd, så det må være en noe mer høytidelig anledning.

Bildet på forrige side viser Sevrine på besøk hos venninnen sin, Haarstad.

Bildet over er tatt ca. 1952.

Bildet viser Olaf og Gudrun på besøk hos svigerforeldrene til Solveig som bodde i Kopperå.

Dette bildet viser svigermor til Solveig på besøk på Trøa. Damen i midten er ukjent.

Dette bildet viser Torveig og hennes mor på besøk på Trøa.

Et bilde til fra samme besøket.

Margot og Martin husker.

Her er til sammen 3 bilder som ser ut fra å være fra samme anledning, for Margot har på seg det samme tøyet på alle tre bildene. Stemningen later til å være god.

Besøk på Trøa. Margot med sine foreldre var ofte på Trøa. Stemningen var tydeligvis veldig god.

Bildet over viser også et amerikabesøk. Einar Joachim Lund, sønn av Henrik Marius Lund, som var omtalt i kapittel 4, besøkte Norge ca. 1958.

Dette bildet viser en mest sannsynlig en konfirmasjon. Torleif Lund?

Bildet viser foreldrene til Snorre i tillegg til de andre.

Anledningen er ukjent, men det kan se ut som om det er en feiring av Magnhild.

Anledningen er ukjent.

BERGNAVNET

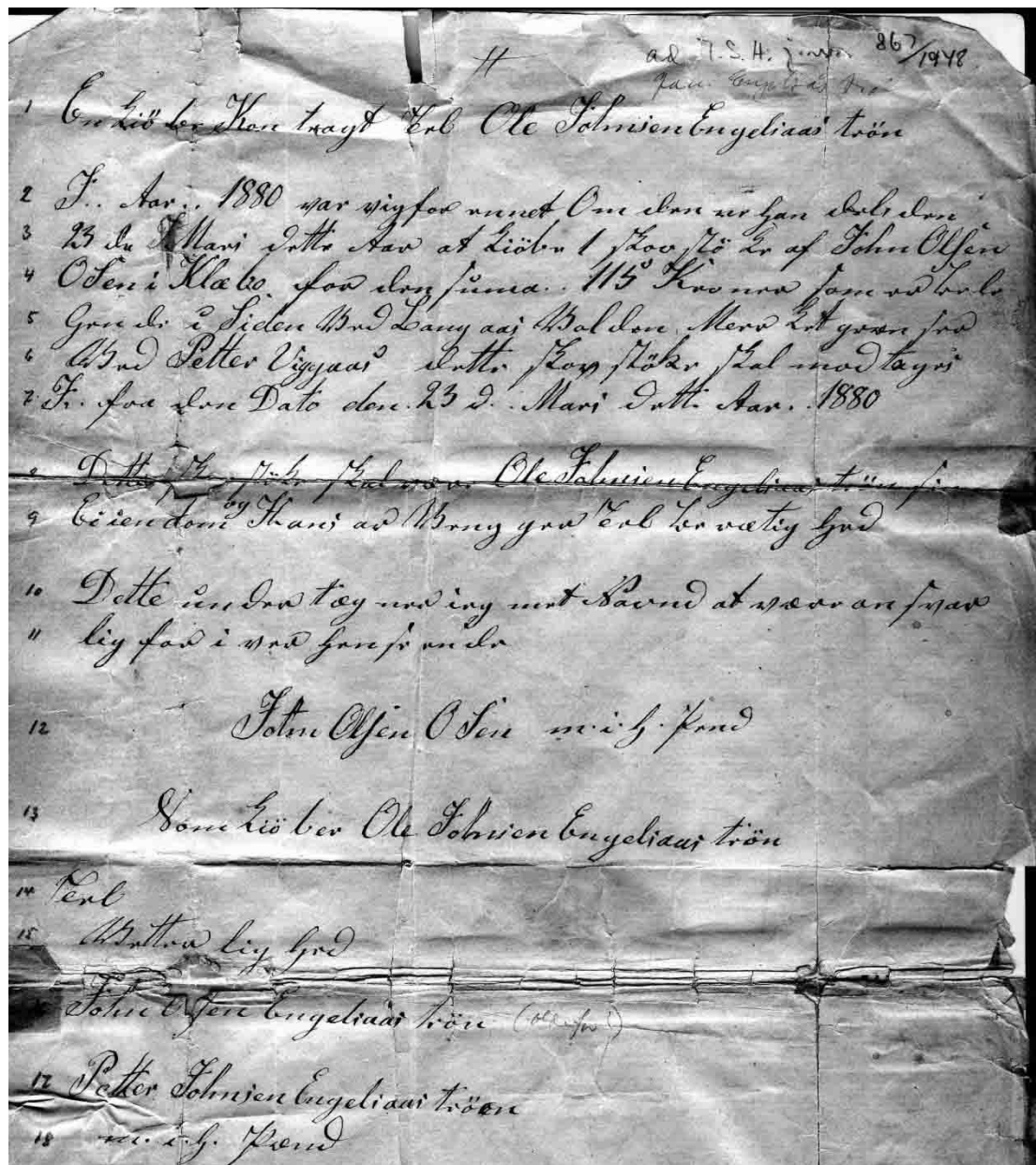
Som den våkne leser ville ha registrert for lenge siden, forekommer «Berg-navnet» i flere forbindelser, og det kan være krevende å holde «Berg-folkene» fra hverandre. Jeg skal derfor forsøke på en liten oppklaring.

1. Første gang det forekommer er når Dagrun Lund gifter seg med Alfred Olausen i 1921. Alfred flyttet til Trondheim i 1917 og fikk jobb som gårdsgutt på Berg prestegård. Han tok da navnet Berg. Dermed ble hele den familien hetende Berg, og de er det mange av.
2. Solveig giftet seg med Snorre Berg fra Kopperå. Han har ingen forbindelse med Berg-familien nevnt i punkt 1.
3. Tredje gang Berg-navnet kommer inn i slektsoversikten, var da Ruth Gunlaug Lund, datter av Johan Odin Lund og Petronella Karlsen giftet seg med Rolf Berg. Han har heller ingen forbindelse med de øvrige Berg-ene.

KAPITTEL 9 KJØP AV SKOGSTYKKE I KLÆBU

Dette kapitlet skal handle om et kjøp av et skogstykke i Klæbu som senere viste seg å medføre store problemer for gården.

Det hele begynte med at Ole Andreas Johnsen Engelsåstrøen i 1880 kjøpte et skogstykke av John Olsen Osen i Klæbu for 115 kroner, «ved Langåsvollen» som det heter i kontrakten. Originalkontrakten ser slik ut, og deretter følger en maskinskrevet versjon av den:

A v s k r i f t.

"En kjøbe Kontragt Tål Ole Iohnsen Engelsaas' trøn
I Aar 1880 var vigfor ennet Om den ne han del den 23 de
Mars dette Aar at kjøbe 1 skov støke af Iohn Olsen OSen i
Klæbo for den suma 115 Kroner som er belé Gende i Siden Ved
Lang aas Volden Merr ket græn ser Ved Petter Viggaas dette
skov støke skal mod tages i fra den Dato den 23 d Mars dette
Aar 1880

*Bokst
v. l.
nina*

Dette skov støke skal være Ole Iohnsen Engelsaas trøn sin
Eiendom og Hans ar Væng ger Tål berætig hed
Dette under tæg ner ieg met Navnd at være an svar lig for
i ver hen se ende

Iohn Olsen O Sen m. i. h. Pænd

Som kjøber Ole Iohnsen Engelsaas trøn *(for det John E.)*

Tål Vetter lig hed

Iohn Olsen Engelsaas trøn *(for det kjøperen)*

Petter Iohnsen Engelsaas trøen *(hvis man sender Engelsaas trøn)*

m. i. h. Pænd"

Rett avskrift.

Trondheim, den 25. august 1948

Anders Tørral
statsarkivar

I kontrakten står det at «dette skov støke skal være Ole Johnsen Engelsaastrøn sin eiendom», og det betyr at det ikke tilhører gården, men er hans personlige eiendom. Det forklarer et ganske merkelig forhold som medførte en god del problemer. Det er beskrevet i slutten av dette kapitlet.

Grunnen til at det foreligger en maskinskrevet kopi av kontrakten, vil bli forklart senere.

Alt burde være i sin skjønneste orden, og et bevis på det skulle være at Magnhild (enken etter Ole Andreas) betalte skatt til Klæbu kommune, som følgende kvittering viser:

"Mogubild Engelsen"
 har bekræftet bevidnelse
 til Klæbu for 1915/1916
 med kr. 100,00 for
 bevidnelse.

Klæbu og Tiller Lenomandekke 23/10 1916.

bevidnelse.

Men det var det altså ikke. Etter noen år, viste det seg at det var tvist om hvem som eide denne skogteigen, som følgende brev fra Else Osen viser.

Hr. John Engelsaastrø.
 Bratsberg.

Det er mig bekjendt, at De driver skogsbruk i et min gaard
 Osen i Klæbu tilliggende skogstykke paa Klæbu nordre almenning. Her-
 til anser jeg Dem uberettiget, men forinden videre foretas i sakens
 anledning, tillater jeg mig at forhøre med hvilken berettigelse De
 foretar denne hugst. Saavidt jeg vet, har Deres far av min far kjøpt
 endel skog til uthugst i Klæbu nordre almenning, men dette kan ikke be-
 rettige Dem til fortsat drift.

Deres ørede meddelelse tør jeg imøse snarest. Indlæper
 ikke svar i den nærmeste fremtid, vil forholdet bli anmeldt.

Klæbu den 15de oktober 1917.

Ærbødigst
 Else Osen.

Som det fremgår av neste brev fra Else Osen, gikk hun ut fra at kjøpet handlet om en hogstrett, og hun spør etter en tinglyst kontrakt.

Hr. John Engelsaastrø,
Bratsberg.

I besvarelse av Deres skrivelse av 6/1 1918 gjennom overretssakfører Weds skal jeg meddele, at jeg har gått ut fra, at det omhandlede kjøp kun gjaldt en uthugstrett, og jeg må derfor be om en bekreftet avskrift av den om kjøpet oprettede kontrakt.

Jeg svarer jo matrikulskat for skogen, og jeg kunde derfor ikke tænke mig at der forelå kjøp av grunden, som i saa fald burde ha været skyldsat. Nogen kjøpektrakt er, saavidt vites, ikke tinglyst, og det skal derfor ikke forbaure Dem at jeg ikke anser Dem eiendomsberettiget. Kan De føre beviser for Deres eiendomsret, er saken klar, men indtil saa sker anser jeg mig som eier, idet jeg ved kjøpet av gaarden Osen er overdrat almenningsskogen.

Kløbu den 8de mars 1918.

Arbejdigt *Else Osen*

Saken er altså at Ole Andreas aldri fikk tinglyst kontrakten, og at Engelsåstrøa nok hadde en dårlig sak. Etter hvert spisset saken seg til, og neste dokument viser at Else Osen anmelder John Olsen (Befal) for tyvhogst.

Fra
Lensmanden i Steinden

Trondhjem den 19

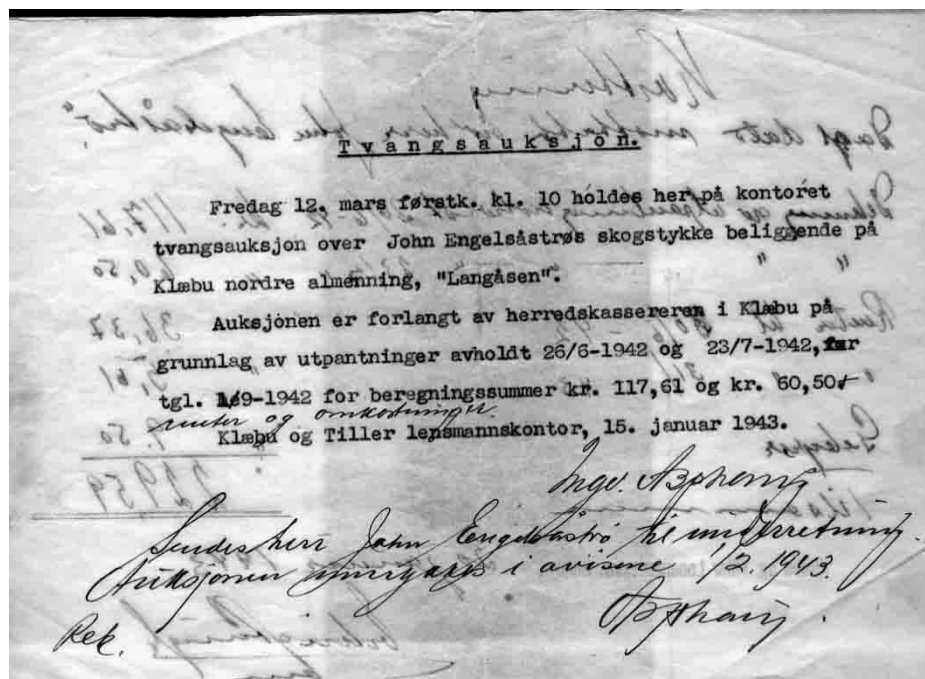
Hr. John Engelsaastrø,
Engelsaastrøen.

Ad anmeldelse paa dem fra Else Osen
for ulovlig skoghogst i Kløbu.

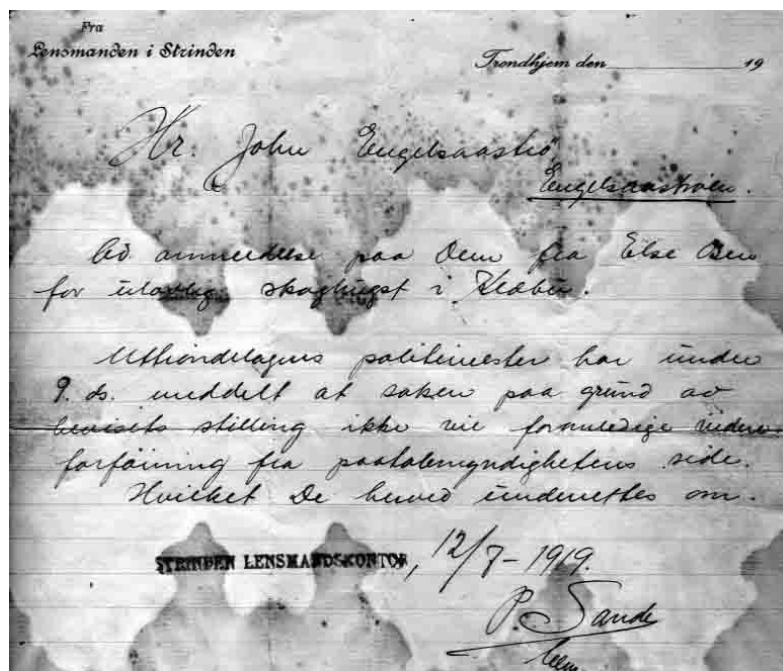
Utholdningspolitimester har under
9. ds. meddelt at saken paa grund av
bevisets stilling ikke vil formidles videre
forfaining fra påtalemyndighetens side.
Hvis det de kunde indsendes om.

STENINGEN LENSMANDSKONTOR, 12/7-1919.
P. Sande

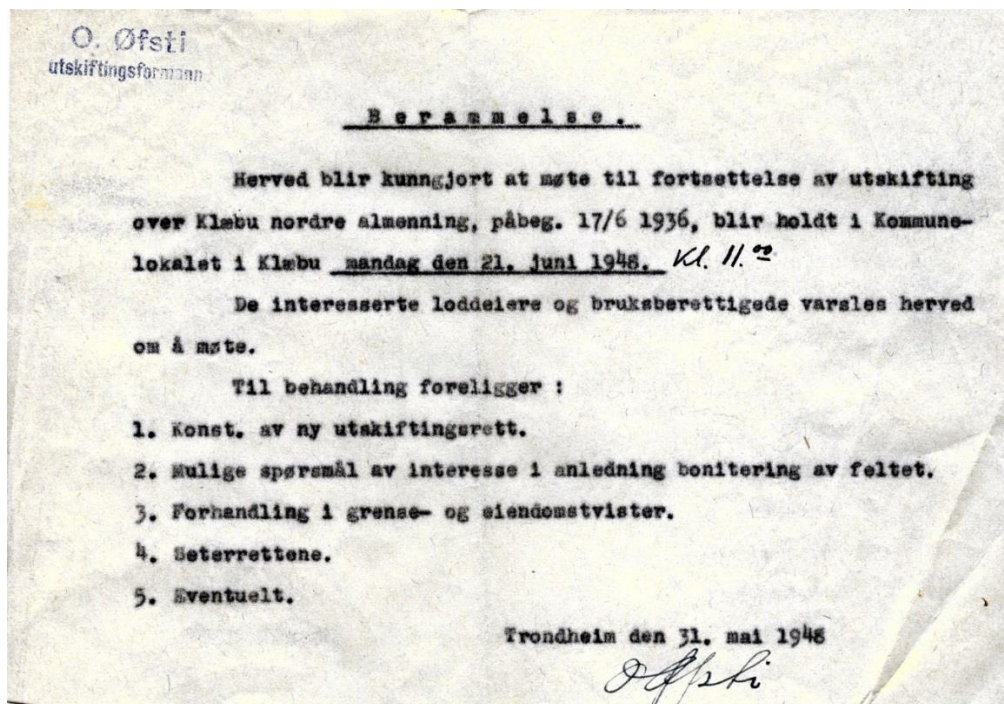
Så går det noen år uten at det foreligger noen dokumentasjon. Det neste dokumentet som foreligger, er varsel om tvangsauksjon av skogstykket Langåsen. Summene på kr 117,61 og kr 60,50 tyder på at det må være manglende skatt som er årsaken til varslet om tvangsauksjon.

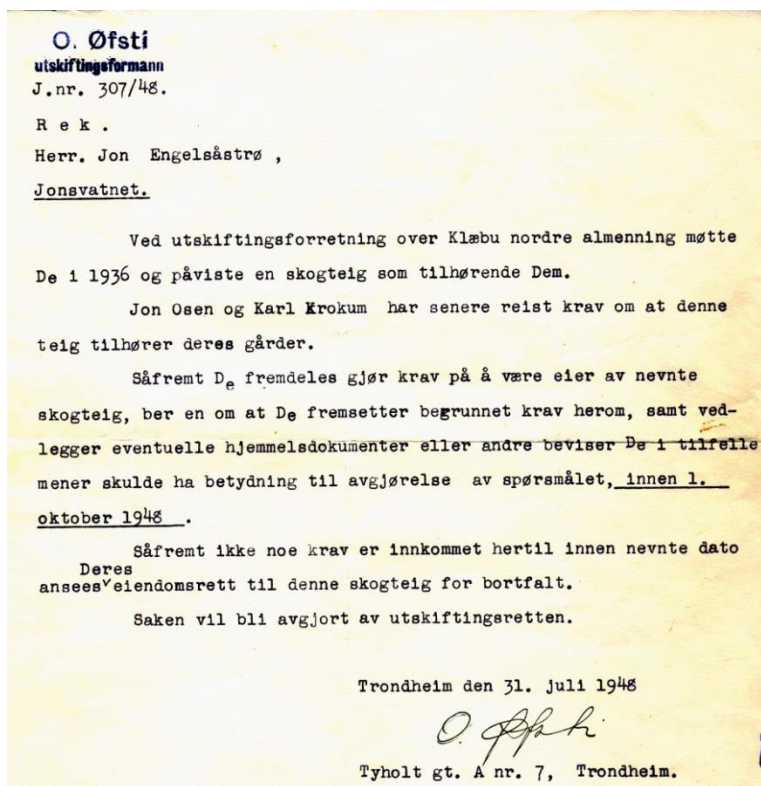
Det ser imidlertid ut som at saken ordnet seg, for det foreligger en kvittering på det betalte beløpet.

I Klæbu var det før krigen mange tvister og mye uklarhet om eiendommer og tomtegrenser. Derfor ble det i 1936 igangsatt et større arbeide for å få orden på alle eiendomstvistene, et jordskifte. Dette arbeidet ble avbrutt av krigen, men igangsatt igjen i 1948.

Over ser vi innkalling til møte 21. juni 1948

Nå er det to stykker som gjør krav på den omtalte skogteigen, Jon Osen og Karl Krokum.

Vi sitter faktisk på utskrift av hele Jordskifteboken og gjengir her de deler som er interessante for denne saken.

Utskiftingsretten tok derpå fatt på behandlingen av tvist om eiendomsretten til en skogteig i Langåsen mellom John Engelsåstrø og eieren av Osen, gnr. 5, bnr. 1 i Klæbu, Jon Osen.

Fremmøtt var: John Engelsåstrø v/Olaf Engelsåstrø iflg. skriftlig fullmakt av 23/8.1948. Eier av gnr. 5, bnr. 1 i Klæbu Jon Osen.

Olaf Engelsåstrø fremla en kjøpekontrakt av 23. mars 1880 hvorved Ole Johnsen Engelsåstrø har kjøpt av John Olsen Osen en skogteig på Klæbu nordre almenning. I henhold til denne kontrakt mener han å være eier av skogteigen.

Jon Osen mener at teigen ikke er betalt, da det ikke foreligger noen kvittering. Han peker dessuten på at skogteigen slik den nå er påvist ved oppmålingen, ligger i forlengelsen av gården Krokum's teig og at den således nå er kommet på et feil sted i terrenget.

Det ble nå av utskiftningsretten foretatt endel forhandlinger for om mulig å oppnå enighet i tvisten.

Her ser vi at de manglende klare tomtegrenser fører til det rene kaos. Oppmålingen plasserer teigen inne på en helt annen tomt, til Karl Krokum.

Under disse forhandlinger fremkom Jon Osen med tilbud om å betale for skogteigen det beløp som det i sin tid iflg. kontrakten skulde betales for den, nemlig kr. 115,00.

Dette tilbud beror ikke på at han innrømmer Engelsåstrø's eiendomsrett, men kun for å få en avgjørelse på tvisten.

Subsidiært påstår Jon Osen at såfremt Engelsåstrø ikke godtar hans tilbud, forlanger han at den foran nevnte kjøpekontrakt blir undersøkt av rettskjemiker, da han betviler at underskriftene er ekte.

Olaf Engelsåstrø kunne ikke godta Jon Osens prinsipale tilbud. Han kan gå med på å overdra sin påståtte eiendomsrett til skogteigen, for et beløp som han vil nærmere underhandle med sin far, John Engelsåstrø, om, men han antyder at hans eventuelle eiendomsrett kan overdras for kr. 1000,-.

Begge parter ønsket at tvisten ble tatt opp til forhandling på et senere møte så de kunne få litt tid på seg til å overveie de fremsatte tilbud.

Saken ble derpå utsatt til lørdag den 30. april 1949 kl. 11⁰⁰. Partene ble derpå permitert.

Det interessante her er at det stilles spørsmål til ektheten av underskriften.

Så skjer det ikke noe i saken før desember 1949, da fortsetter saken.

År 1949 den 15. dec. ble utskiftingsrett satt i kommunelokalet i Klæbu.

Rettens formann var utskiftingsformann O. Øfsti.

Rettens øvrige medlemmer var:

Småbrukerne Eskild Høyaas og Peder H. Dragsten, begge fra Klæbu.

Foretatt ble: Sak 13/1934. Utskiſting. over Klæbu nordre almenning, utsatt den 30. april 1949.

Til behandling ved dette møte forelå 3 eiendomstvister.

1. Tvist mellom Jon Osen som eier av gnr. 5, bnr. 1 i Klæbu og Jon Engelsåstrø om eiendomsretten til en skogteig.

1949/
I utskiftingsrettsmøte den 30. april ble det forsøkt forliksmegling i denne tvist. De tilbud som ble fremsatt om forlik er innen fristens utløp ikke godtatt av noen av partene.

Tvisten blir derfor å avgjøre ved kjennelse i utskiftingsretten.

Utskiftingsretten tok først opp til avgjørelse tvist mellom Jon Osen, som eier av gnr. 5, bnr. 1 i Klæbu, og John Engelsåstrø, Jonsvatnet, om eiendomsretten til en skogteig på Klæbu nordre almenning.

Det kan nevnes at det er bare skogen og den skogproduserende grunn tvisten gjelder.

Partene har fremsatt sine påstander i utskiftingsrettsmøter den 25. og 30. april 1949, og inntas nå her.

John Engelsåstrøs påstand:

At han ved utskiftingen over Klæbu nordre almenning blir å betrakte som eier av den skogteig som han har påvist i terrenget. Som bevis for sin påstand har han lagt fram en kjøpekontrakt av 23. mars 1880 hvorved Ole Johnsen Engelsåstrø har kjøpt av John Olsen Osen en skogteig på Klæbu nordre almenning.

Jon Osen's påstand:

1. At den fremlagte **kjøpekontrakt** ikke er gyldig.
2. At det ikke foreligger noe bevis for at skogteigen er betalt.
3. Da den skogteig som John Engelsåstrø har påvist som sin

eiendom ikke ligger på den strekning som har vært tillagt gnr. 5, bnr. 1 Osen, kan det ikke foreligge betingelser for hevd.

Utskiftingsretten avsa derpå enstemmig sådan

Kjennelse.

Den av John Engelsåstrø fremlagte kjøpekontrakt er angitt å være originaldokument.

John Osen reiste i utskiftingsrettsmøte den 25/4.1949 tvil om gyldigheten av denne kjøpekontrakt, og forlangte at den ble undersøkt av rettskjemiker.

I skriv av 30/5.1949 leverer rettskjemiker Bruff en detaljert utredning om kontrakten, og konklusjonen er at det ikke kan herske tvil om at det er samme person som har skrevet hele kontrakten, både tekst og samtlige underskrifter.

En må da se bort fra den fremlagte kontrakt, og forholdet blir da at John Engelsåstrø ikke har noe skriftlig bevis for å ha kjøpt noen skogteig fra gnr. 5, bnr. 1 Osen i Klæbu.

I den fremlagte kjøpekontrakt heter det at skogteigen grenser til Vikås's skogteig. Denne Vikås's teig, som nå eies av Inge Øfsteng, er i 1868 frasolt gnr. 4, bnr. 1, Osen.

Nå er imidlertid forholdet det, at skogteigene som er tillagt de to gårder Osen ikke ligger ved siden av hinannen, men er adskilt ved skogteig som er tillagt gården Krokum.

Kartet viser også tydelig at den skogteig som John Engelsåstrø påstår å eie, ligger i mellom de skogteiger som har vært tillagt gårdene Osen, og er en forlengelse av den teig som har vært tillagt gården Krokum.

Forholdet blir da det, at John Engelsåstrø påstår å ha kjøpt skogteigen fra gnr. 5, bnr. 1 Osen, men at den skogteig som han har påvist i marka faktisk ligger i den skog som har vært tillagt gnr. 3, bnr. 1 Krokum i Klæbu.

Engelsåstrø har visstnok brukt den omtvistede skogteig en tid, og eierne av både Krokum og Osen har hatt en viss misstanke om at det muligens ble hogget på deres eiendommer. På grunn av de meget uklare eiendomsforhold som har hersket på Klæbu nordre almenning, er det ikke blitt foretatt noe fra ders side tidligere. Først etter at utskiftingen over området ble satt i gang, er det brakt noe mere klarhet i forholdene.

Det sees at John Olsen Osen overtok gården Osen i 1861. Han måtte således være en noe til årskommen mann i 1880, og en må gå ut fra at han hadde så mye rede på sin eiendom at han ikke henviste en eventuell kjøper til en annen manns skogteig.

Da den fremlagte kjøpekontrakt av 23. mars 1880 ikke er tinglest, har den ingen gyldighet likeoverfor eieren av gnr. 3, bnr. 1, Krokum, selv om den ellers var et gyldig dokument.

Utskiftingsretten er kommet til at det er all grunn til å anta at betingelsene for hevd ikke er tilstede.

Dessuten kan det bemerkes at John Engelsåstrø heller ikke har reist noen påstand om å ha ervervet skogteigen hverken ved hevd, eller på annen måte, fra eieren av gården Krokum i Klæbu.

Dette ser ikke bra ut. Her stilles det spørsmål om kontrakten er ekte fordi alle underskrifter er skrevet av samme person. Den er heller ikke tinglyst. I tillegg ser det ut til at skogteigen som ble kjøpt, egentlig tilhørte en annen gård enn Osen, nemlig Krokum.

Slutning.

- a. John Engelsåstrø, Jonsvatnet, kan ikke anerkjennes som eier av den skogteig på Klæbu nordre almenning som han har påvist å være hans eiendom.
- b. Verdien av det omtvistede ansees å være over kr. 500,-.
- c. Kjennelsen står til påanke i 2 - to - måneder fra den er lovlig forkynt.

Slik sto saken da den ble avsluttet i slutten av 1949.

Det som nå skjer er at advokat Arne Borgersen settes på saken. Det skrives en ankebegjæring for å få saken opp i herredsretten. Denne ankebegjæringen går over flere sider og er veldig interessant. Jeg gjengir hele begjæringen her:

A n k e e r k l æ r i n g

til

Strinda og Selbu herredsrett.

Den ankende part: John Engelsåstrø, Jonsvannet.

Prosessfullmektig: h.r.advokat Arne Borgersen, Trondheim.

Ankemotpart: Jon Osen, Klæbu.

Der pågår for tiden utskiftning over Klæbu nordre almenning. Utskiftningsforretningen ble påbegynt 17/6-1936 da John Engelsåstrø møtte og påviste en skogteig som han eiet og som hans far hadde kjøpt i 1880 av den daværende John Olsen Osen. Dette skogstykke som har vært brukt så og si årligårs fra kjøpet i 1880, lå på nordsiden av den skogteig som bruktes av grosserer Karl Finne, og som Finne mente tilhørte ham. På det kart som grosserer Finne har latt utarbeide ved fylkeskonduktør Einar Gram i september 1914, står John Engelsåstrø innlagt som Finnes motstøtende på nordsiden.

Bevis: Kopi av grosserer Karl Finnes kart.

Ved utskiftningssakens inkaminasjon i 1936 ble den her omhandlede teig påvist av John Engelsåstrø uten at der framkom noen som helst innsigelse.

Bevis: Partsforklaring av John Engelsåstrø.

Vitneforklaring av Johan Skivevold.

Utskiftningsforretningen har vært stillt i bero helt til i 1948 da John Engelsåstrø mottok en skrivelse fra utskiftningsformann Øfsti av 31. juli 1948, og hvor der meddeles at Jon Osen og Karl Krokum senere har reist krav om at den av John Engelsåstrø kjøpte og brukte skogteig skal tilhøre deres gårder.

././ Bevis: Skrivelse av 31. juli 1948 til John Engelsåstrø fra utskiftningsformann Øfati.

Utskiftningsformannens skrivelse presiserer at for såvidt John Engelsåstrø fremdeles gjør krav på å eie skogteigen må han nærmere framsette begrunnet krav herom, og vedlegge eventuelle hjemmelsdokumenter eller andre beviser. John Engelsåstrø har deretter tilstillet utskiftningsretten den originale kjøpekontrakt av 23/3 1880 og av hvilken jeg framlegger avskrift.

././ Bevis: Avskrift av kjøpekontrakten i 3 eksemplarer.

Jeg kan opplyse at Jon Osen hadde gjort henvendelse til Ole Engelsåstrø og tilbudt ham kjøp av skogteigen for kr. 115,-, hvilket beløp Jon Osen den gang hevdet at han måtte skaffe til veie. Den første henvendelse fant sted under en bytur til Trondheia. Ole Engelsåstrø ville først tenke på saken. Jon Osen kom deretter til Ole Engelsåstrøs hjem umiddelbart etterpå, for å høre hvorledes det låp av. Ole Engelsåstrø gikk da med på å kjøpe skogteigen for kr. 115,- og den her omhandlede kjøpekontrakt ble skrevet av Ole Engelsåstrøs far John Olsen Engelsåstrø.

Den ankende part John Engelsåstrø var tilstede da kjøpekontrakten ble oppsatt av hans far, og beløpet ble utbetalt til Jon Osen.

Bevis: Partsforklaring av John Engelsåstrø.

Den ankende part mener det er en feil når utskiftningsretten har funnet å måtte se helt bort fra den framlagte kontrakt av 23/3-1880 "fordi det er samme person som har skrevet hele kontrakten, både teksten og samtlige underskrifter." Den eneste av de personer som var skrivekyndige da kontrakten av 1880 ble oppsatt, var i virkeligheten John Engelsåstrøs bestefar, John Olsen Engelsåstrø, der har skrevet kontrakten. Dennes sønn Ole Johnsen Engelsåstrø (den ankende parts far) kunne skrive sitt navn, og har formentlig også gjort dette ved denne anledning. For de øvrige underskriveres vedkommende viser det seg at de har skrevet under med påholden penn.

Det er helt korrekt når det i kjøpekontrakten heter at den solgte skogteig grenser til Vikås' skogteig, som nå eies av Inge Øfsteng, men dermed er det jo også på det rene at de 2 skogteiger tilhørende de 2 Osen-gårder i 1880 nettopp lå ved siden av hverandre. Når utskiftningsretten i sin kjennelse uttaler at den omprosede skogteig ligger mellom de 2

Det er interessant at advokaten finner en forklaring på hvorfor alle underskrifter er gjort av en og samme person, John Olsen Engelsåstrøen (2. generasjon). Han var skrivekyndig og det formodes at også hans sønn, Ole Andreas også var det. De øvrige var det ikke. Derfor var det nødvendig at én og samme person skrev under dokumentet.

Det er også interessant at advokat Borgersen finner en forklaring på dette med beliggenheten. Skogteigen grenset inn mot to Osen-gårder som lå ved siden av hverandre. Han påpeker at det

kartet som ble brukt under Jordskifteforhandlingene (utskiftningsforretningen), var uriktig. Han hevder at det også er ukorrekt når det hevdes at skogteigen ligger i skogen til Krokum. For da

- 3 -

Osen-gårder er dette positivt uriktig.

Det under den pågående utskiftningsvist utarbeidede kart er uriktig, hvis den omtvistede skogteig er pålagt kartet som en forlengelse av den teig som har vært tillagt gården Krokum. Utskiftningsrettens resonnement er her helt uriktig.

Det er også helt uriktig og pånøys når utskiftningsretten er kommet til det resultat at den omtvistede og i merken påviste skogteig faktisk ligger i den skog som har vært tillagt gnr. 3 bnr. 1 Krokum i Klæbu. For tilfellet måtte jo Ole Engelsåstrø og nå John Engelsåstrø være kommet i konflikt med Krokum eller grosserer Finne. Noe slikt har jo imidlertid aldri funnet sted. Den omtvistede skogteig har så og si årlig vært brukt av eierne av Engelsåstrø, uten noen som helst innsigelse fra grosserer Finne eller i de senere år fra gårdbruker Karl Krokum.

Bevis: Vitneforklaring: 1. Johan Skivevold, Jonsvannet.
2. Gårdbruker Karl Krokum, Klæbu.

Det er en feil når utskiftningsretten har sett helt bort fra at den ankende part og hans forgjenger har åvirket årligars i den omtvistede teig. At der fra Engelsåstrøs side har vært åvirket på teigen kan bevises ved en rekke vitner hvorav jeg her påberoper meg noen få:

Bevis: Vitneforklaring av 1. John Skivevold, Jonsvannet.
2. Ole Engelsås, Jonsvannet.
3. Andreas I. Vold, Grorud, Byåsen.
4. Kristian Halvorsen, Stjördalveien 11, Trondheim.
5. Iver Paulsen, Bratsberg.

Den ankende part har også gjennom alle de år da der har vært oppkrevet skatt for teigene i almenningen betalt den på sin tåig fæne skatt. Jeg forbeholder meg å forevise i retten skattessedler og kvitteringer helt fra 1913.

Det er overraskende at Jon Osen nå hevder at den skogteig som vitterlig er solgt av hans bestefar til Ole Engelsåstrø ikke tilhører eller har tilhørt Osen, men tilhører Krokum. For det første gjør Krokum ikke noe krav på teigen. For det annet har den tidligere eier av Osen, Else Osen såvel i 1917 som i 1918 hevdet at den teig som den ankende parts gård har brukt siden 1880 tilhørte hennes gård Osen i Klæbu.

Bevis: Skrivelse av 15. oktober 1947 til John Engelsåstrø fra Else Osen.
Skrivelse av 8. mars 1918 til John Engelsåstrø fra Else Osen.

måtte Trøa ha vært i konflikt med Krokum eller grosserer Finne, og noe slikt har aldri funnet sted. Borgersen mener også at det er feil når utskiftningsforretningen ser bort fra at Trøa har brukt teigen til skogsdrift gjennom en årrekke. Der er oppført fem vitner i den forbindelse. Han trekker også fram det faktum at det har vært betalt skatt for teigen helt fra 1913. Borgersen

sier at «det er overraskende at Jon Osen nå hevder at den skogteig som vitterlig hans bestefar solgte til Ole Engelsåstrøen ikke tilhører eller har tilhørt Osen, men Krokum. Han trekker frem som bevis det faktum at Else Osen i 1917 hevdet at teigen tilhørte hennes gård Osen i Klæbu.

- 4 -

Begge skrivelser følger i 3 bekreftede avskrifter.

Originalskrivelserne forbeholder jeg meg å forevise i retten.

Når utskiftningsretten bl.s. uttaler:

"Det sees at John Olsen Osen overtok gården Osen i 1861. Han måtte således være en noe til års gammel mann i 1880, og en må gå ut fra at han hadde så mye rede på sin eiendom at han ikke henviste en eventuell kjøper til en annen manns skogteig."

kan jeg ikke, innse annet enn at rettens resonnement helt ut må gå i den ankende part, John Engelsåstrøes favør. Man må ha rett til å gå ut fra at den i 1880 eksisterende Jon Olsen Osen visste hva han eiet og at han ikke solgte annet til Engelsåstrø enn hva han virkelig eiet.

Etter den ankende part oppfatning er utskiftningsrettens resonnement uriktig når den framhever at kjøpekontrakten av 23. mars 1880 ikke er tinglyst og at den derfor ikke "har noen gyldighet overfor eieren av gådsnr. 1 bnr. 3 Krokum, selv om den ellers var et gyldig dokument." Forholdet til Krokum har overhodet ingen betydning for nærværende tvist, der er en tvist mellom Osen og Engelsåstrø.

Den ankende part hevder at det er en positiv feil når utskiftningsretten er kommet til at betingelsene for hevd ikke skulle være tilstede. Den ankende part har jo et positivt utgangspunkt for sin eiendomsrett i kjøpekontrakten og han har så og si årligars i nå 70 år åvirket i teigen og kjørt bøtter og ved hjem til sin eiendom.

Angående dette forhold påberoper jeg meg de tidligere påberopte vitner angående bruken.

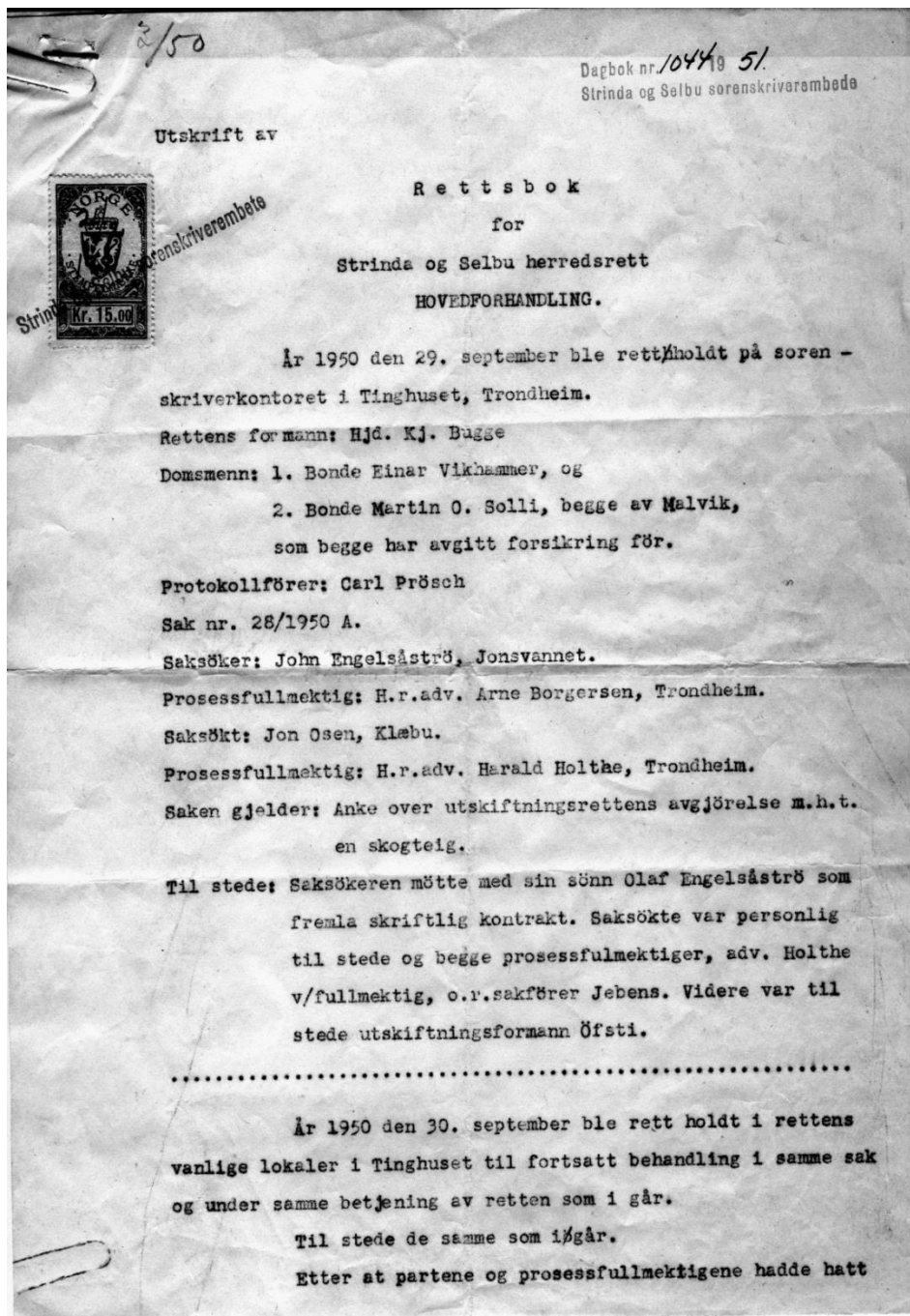
Krokum gjør intet krav på den omtvistede teig, og tvisten er en sak mellom Osen og Engelsåstrø. Det er ganske innlysende at den ankende parts prosedyre og hvor han bl.s. gjorde gjeldende at eiendomsretten til skogstykket under enhver omstendighet var hevdet, når som helst, kan anvendes også overfor Krokum, hvis denne for framtiden skulle gjøre noe krav på teigen, men foreløpig har han til John Engelsåstrøes sønn, Olaf Engelsåstrø uttalt at han ikke gjør krav på denne teigen.

Åstedsbefaring må finne sted.

Idet jeg forbeholder meg enhver ytterligere bemerkning tillater jeg meg å nedlegge sådan foreløpig

Her hevder Borgersen at kjøpekontrakten må være gyldig selv om den ikke ble tinglyst. Han mener også at det også foreligger hevd, for teigen har vært brukt i 70 år. Borgersen sier også at dette er en tvist mellom Osen og Trøa. Han avslutter ankebegjæringen med å si at «åstedsbefaring må finne sted».

Det er tydelig at Borgersens argumenter har vært gode, for det neste dokumentet viser at det ble inngått et forlik:

1044-51
ordet, ble det inngått slikt

f o r l i k :

John Kristian Osen overdrar straks til John Olsen Engelsåstrø en parsell av sin skogteig i Kløbu Nordre Almenning begrenset på følgende måte:

Mot nord-øst fra grensetre nr. 414 følgende den på utskiftningskartet angitte grense mot Krokum inntil grensen mot Thomas Angells Stiftelser mot Langåsen, følgende videre grensen mot stiftelsene sydvestover mot grensen mot Petter Nilsen Reppes skogteig, følger så grensen mot denne teig i nord-vest inntil grensetre nr. 410 hvor grensen dreier noe mere vestlig. 100 meter fra grensetre nr. 410 oppsettes et merke og derfra går grensen i rett linje tilbake til grensetre nr. 414.

John Olsen Engelsåstrø frafaller enhver rettighet forøvrigt i Kløbu Nordre Almenning.

Ethvert mellomværende mellom partene er dermed opp- og avgjort og de bærer selv sine omkostninger med saken og ber nærværende sak hevet som forlikt.

Oppløst og vedtatt.

For John Olsen Engelsåstrø

iflg. Fullmakt

Karl Olaf Engelsåstrø

John Osen.

Deretter ble avsagt slik

k j e n n e l s e :

John Olsen Engelsåstrø har 14/2 d.å. anket over utskiftningsrettens kjennelse av 20/12 1949 og har nedlagt påstand om å bli kjent eiendomsberettiget til en nærmere påvist skogteig i den såkalte Kløbu Nordre Almenning.

John Osen har tatt til gjemåle og påstått seg frøfunnet.

Under hovedforhandling i saken har partene inngått

slikt

f o r l i k :

John Kristian Osen overdrar straks til John Olsen Engelsåstrø en parsell av sin skogteig i Klæbu Nordre Almenning, begrenset på følgende måte: Mot nord-øst fra grensetre nr. 414 følgende den på utskiftningskartet angitte grense mot Thomas Angells Stiftelser mot Langåsen. Følgende videre grensen mot stiftelsens syd-vestover mot grensen mot Petter Nilsen Reppes skogteig, følger så grensen mot dennes teig i nord-vest inntil grensetre nr. 410 hvor grensen dreier noe mere vestlig. 100 m. fra grensetre nr. 410 oppsettes et merke og derfra går grensen i rett linje tilbake til grensetre nr. 414.

John Olsen Engelsåstrø frafaller enhver rettighet forøvrig i Klæbu Nordre Almenning.

Ethvert mellomværende mellom partene er dermed opp- og avgjort og de bærer selv sine omkostninger med saken og ber nærværende sak hevet som forlik.

Etter inngåelsen av ovenstående forlik ble partenes begjæring om heving av saken å ta tilfølge.

S a k s l u t n i n g :

Saken heves. Omkostninger tilkjennes ikke. Kjennelsen lestes opp for partene og prosessfullmektigene som ble gjort oppmerksom på at den herved var for- kynt. Prosessfullmektigene ba om gjenpart.

Retten hevet.

Kj. Bugge

hjd.

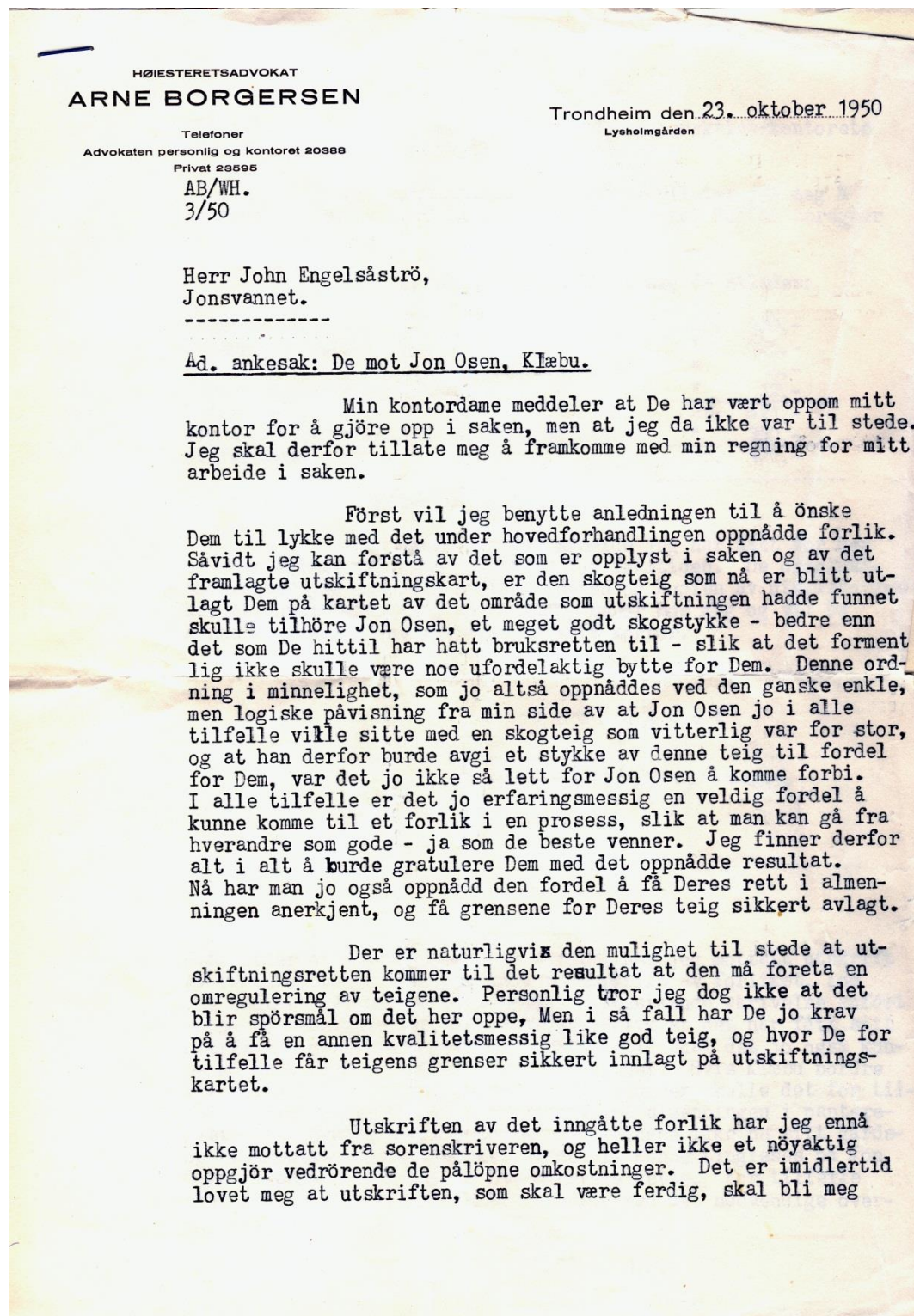
M. O. Solli

Einar Vikhammer

Rett avskrift bekreftes

I dette dokumentet er det angitt hvilket skogstykke som Trøa får.

Jeg legger også ved sluttbrevet fra Arne Borgersen som ser slik ut:

Vi ser fra dokumentet over at Arne Borgersen er meget godt fornøyd med at det er oppnådd forlik i saken. Etter advokatens oppfatning, er dette skogstykke er bedre enn det som man krevde eiendomsrett til.

tilstillet og jeg har med forbehold fra sorenskriverkontorets side fått oppgitt utgiftene til kr. 105,-.

For mitt arbeide med saken tillater jeg meg å beregne kr. 500,-, det samme belöp som advokat Holthe beregner av Jon Osen.

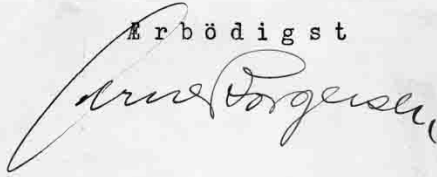
Vårt mellomværende stiller seg da således:

Salær	kr. 500,-
Utlegg til retten	" 105,-
Betalt utskrift til utskiftningsformannen	" 4,-
porto- og kontorutgifter	" 12,-
Tilsammen	kr.. 621,-
Herpå har De innbetalt et forskudd stort	" 300,-
Differansen	kr. 321,-

ville jeg være takknemlig for å motta.

Jeg takker for det arbeide jeg har hatt for Dem og står alltid til Deres tjeneste for framtiden. De originaldokumenter jeg har fått utlånt i saken og kopien av utskiftningskartet, hvor Deres teig er innlagt, beror hos meg og vil De kunne få dokumentene utlevert på mitt kontor.

Arbødigst

E.S. Etter at foranstående var skrevet har jeg mottatt utskrift av rettsforliket. Jeg har tatt en avskrift av forliket, som jeg vedlagt oversender Dem. Som i foranstående skrivelse anført er jo nå resultatet av det inngåtte forlik at det har fått sitt uttrykk på utskiftningskartet. Imidlertid skal det jo også kunne gå an å få det inngåtte forlik tinglest. Hvis Klæbu nordre almenning har sitt eget gårds- og bruksnummer skulle det for tilfelle være riktig å tinglese forliket på almenningen i pantereregisteret. Skulle mot formodning almenningen ikke ha sitt gårds- og bruksnummer måtte forliket eventuelt kunne tinglese på Jon Osens eiendom. Jeg tør be Dem overveie dette. For tilfelle skal jeg selvfølgelig være behjelpelig med det nødvendige overfor Strinda og Selbu pantereregister.

D.u.s.

D.S.

Som vi ser så kostet saken kr 621. Det var mange penger i 1950.

Saken er imidlertid ikke helt avsluttet med dette. I ca 1960 ble det ble foretatt et nytt skifte. Den skogteigen som man fikk tilgang til i 1950, ble ca. 10 år senere byttet med en annen. Vi har ingen dokumenter fra den gangen, og vet heller ikke hvorfor det skjedde. Det er faktisk et mysterium. Det inngåtte forliket var jo rettskraftig, men det har altså foregått noe mer. Før dette byttet fant sted i 1960, ble det hogd en god del tømmer i teigen. Min bror og jeg var med på det. Da var vi 12 og 10 år gamle. Vi gjorde nok ikke så veldig mye nye nytte for oss, men litt var det vel. Jeg husker at vi gikk på skøyter fra Sanden og helt innerst i Jervanbukta. Det var den flotteste, blanke is man kunne ønske seg.

Som nevnt i starten på dette kapitlet, viser den opprinnelige kontrakten at skogteigen ikke tilhørte gården, men var en personlig eiendom for Ole Andreas Johnsen. Etter at han døde, arvet senere John Olsen (Befal) det, og så Olaf. Erling ville at denne teigen ikke skulle være en personlig eiendom, men være en del av Trøa, hvilket ville være helt klart det mest naturlige. Det måtte derfor en god del papirarbeid til i 2012 – 13 for å få dette i orden. Det viste seg nemlig at Olaf var siste oppførte eier. Arvingene etter Olaf måtte derfor gi sin tilslutning til at teigen tilhørte Trøa, før overføringen kunne finne sted. I 2013 ble det satt endelig sluttstrek for saken.

REGISTER

A

Alfred Berg, 86
Almandaunet, 104
Almannaunet, 15
Anders Oust, 143
Anna Sæther, 135
Anne Marta Sivertsen, 171
ANNE MARTHA OLSDATTER ENGELSÅSTRØEN, 103
Anne Sætherhaug, 135
ANTON LUND, 95
Anvisning på skytebanen, 182
Arne Hegg, 191
Arne Koksvik, 165

B

Bading i Sanden, 183
Baking, 150
Befal, 148
Birgitte Lisbeht Thorbek, 121
Bodil, 99
Borghild Helene Lund, 85
Brandhaugen, 15
Bruråk skole, 187
brøyting, 58
Butikk og innkjøp, 151

D

Dagrun Lund, 86
Dusj og vask, 150
Dyrene på gården, 175

E

Edit, 94
Edith, 95
Eggsamling, 182
Einar Halseth, 88
Elektrisitet, 149
Elias Reppesgjerde, 133
Eline, 88, 133, 138, 139, 140
Eline Marie, 135
Eline som ung, 137
Elmer, 94, 95
Elsa, 210
Elsa Engelsås, 108
Emma, 107

Engelsåsen gård, 105
Engelsåslykkja, 12
Erling, 78, 120, 148, 153, 154, 155, 176, 205, 241
Erling Engelsåstrø, 30

F

Fiske, 179

G

gjedde, 180
Greaker, 202
Greistad, 27
Grindåpning, 182
Gudrun, 77, 111, 148
Gudrun Nervik, 190
Gudrun Ovedie Lund, 28
Gunnar, 148, 153, 154, 155
Gunnar Olaf Engelsåstrø, 121
GUNVOR ENGELSÅSTRØ, 128

H

Hanne Engelsåstrø, 32
Heidi Marie, 121
Helge Lund, 89
Henrich Andersen, 80, 81
Henrich Andersen Lund, 82
Henrik Marius Lund, 83, 87, 88
Hoppe i høyet, 178
Høyonna, 45

I

Ida Thorbek Engelsåstrø, 121
Ingeborg, 131
INGEBORG LIUM, 128
INGEBORG TALLAKSEN, 92
Ingrid Haseth, 30
Ingunn, 131
ISSAGING, 63

J

Jean Head Hopps, 98
JOHAN ODIN LUND, 98
John, 129, 131, 148
John Berg, 87, 199, 204
John Henrik, 200
JOHN HENRIK ENGELSÅSTRØ, 128
John Olsen (Befal), 26, 103
John Olsen Engelsåstrøen, 13, 233

JULETREFESTER OG JULESELSKAP, 183
JØRGINE HELENE LUND, 95

K

KARL EDVARD LUND, 92
Karl Joachim Lund, 84
Karl Olaf, 126, 156
Karl Olaf Johnsen, 26
KASPARA BERGLJOT JOHANSEN, 104
Kaste mynt, 170
Kim Småge, 85
Kjell Engelsås, 110
Klekke ut kyllinger, 171
Konfirmasjon Erling, 197
Konfirmasjon Gunnar, 195
Korninnhøsting, 49
Kristian Moen, 133
kårbrev, 21

L

LANDSSKYTTERSTEVNET I 1958, 185
Lars Haugen, 90
Lars og Magnhild, 204
Lois Bopp, 95

M

Madstua, 36, 105
Magda, 89
Magnhild, 133
Magnhild Lund, 90
Magnhild Olsdatter Meuglen, 15
Margot, 214
Margot Oline Lund, 96
Marte Engelsåstrø, 31
Martin, 69, 73, 74, 75, 76, 120, 129, 148, 214
Martin Andreas, 113
Martin Andreas Engelsåstrø, 29
Martin Andreas Johnsen, 26
Martin og Sevrine, 133
Martin Thorbek Engelsåstrø, 121
Matlagring, 149
Mona Myhre, 87
Morten, 121

O

Odd, 142, 143, 198
Odd Engelsås, 109
Odd Sæther, 74, 141, 145
Oddbjørn, 143

Oddbjørn Sæther, 156
Oddvar, 131
Olaf, 76, 110, 148, 241
Olaf Engelsåstrø, 28
Olaf og Gudrun, 211
Olaf Olsen, 140
Olaus Sæther, 135
Olav Engelsåstrø, 32
Ole Andreas, 13, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 33, 146, 181, 219, 220, 233, 241
Ole Andreas Johnsen, 15, 241
Ole Johnsen, 26
OLE JOHNSEN ENGELSÅS, 104
Ole Larsen Engelsåstrøen, 12
Ole Sæther, 135
Oline Marie, 84
Oline Marie Dahl, 80, 81, 82
Oline Sæther, 83, 88, 133
OLINE SÆTHER, 87
Oscar Lund, 91, 145
Ottar, 105
Ottar Kristian Engelsås, 107

P

Pauline Petterdatter, 84
Pauline Pettersen, 83
Peter Hull Svendgaard, 98
Petra Husby, 91
PETRONELLA KARLSEN, 98
Phillip, 171
potetonna, 51

R

Ragna Henriette Lund, 84
Randi Marie Kjærre, 121
Reidar Wedø, 84
revefarm, 64
Rolf Berg, 99
Ruth Gunlaug Lund, 99

S

Serine, 135
Serine Olsdatter Greistad, 26
Sevrine, 69, 70, 79, 116, 120, 124, 145, 148, 155, 211
Sevrine Elisabeth Sæther, 29
Sevrine Sæther, 88
Skogsdrift, 59
SKOLEKORPSET, 192
skyldsetning, 13
slakting, 56
Slåttonna, 42

Snorre, 127
Snorre Berg, 126
SNORRE BERG, 121
Solveig, 73, 79, 124, 125, 126, 130
SOLVEIG JOHANNE ENGELSÅSTRØ, 121
Sparke basse, 173
stabburet, 38
Svarten, 57

T

Tor Erik Nordal, 121
Torbjørn, 126, 158, 159
Torbjørn Berg, 156
Torbjørn Dybvik, 97
Tore og Terje Nafstad, 178
Torgeir, 131
Torleif Lund, 89, 90
Tormod, 172
Tormod Sæther, 156
Torveig, 143
Torveig Jenssen, 141
Torveig Sæther, 78

V

Vippe pinne, 172
Våronna, 40

W

Willy Holten, 178